

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
FACULTATEA DE RELAȚII INTERNAȚIONALE,
ȘTIINȚE POLITICE ȘI ADMINISTRATIVE
Departamentul Relații Internaționale

Svetlana CEBOTARI Victoria BEVZIUC

Ghid metodic

la disciplina

GEOPOLITICA

*Aprobat de
Consiliul Calității al USM*

Chișinău, 2022

CZU 327(07)=135.1=111
C 33

*Recomandat spre editare de Senatul Universității de Stat din Moldova
(proces-verbal nr.3 din 24.12.2021)*

Recenzenți:

Vakhtang MAISAIA, doctor în științe politice, profesor universitar,
Universitatea Internațională Caucaș, Tbilisi (Georgia);

Diana HÎRBU, doctor în științe politice, conferențiar universitar (USM)

Ediția de față reprezintă o elaborare metodică destinată cursului de geopolitică. Autorii înaintează o succintă prezentare a cursului de geopolitică, care este axat pe analiza problemelor ce vizează teoriile clasice și contemporane ale geopoliticii, inclusiv actorii geopolitici, poziția și percepția acestora. Cursul dat supune analizei aspectele geopolitice ale Peninsulei Balcanice, Mării Negre, Mării Caspice, Federației Ruse, Ucrainei, SUA, Chinei și Indiei, UE. De asemenea, sunt evidențiate principalele aspecte geopolitice ale Republicii Moldova, Ucrainei și României.

Ghidul metodologic la disciplina *Geopolitică* este adresat studenților, masteranzilor, doctoranzilor, dar și cadrelor didactice din sistemul de învățământ universitar, tuturor celor care se interesează de problemele actuale geopolitice.

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Cebotari, Svetlana.

Ghid metodic la disciplina „Geopolitică” / Svetlana Cebotari, Victoria Bevziuc; Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative, Departamentul Relații Internaționale. – Chișinău: CEP USM, 2022. – 161 p.: tab.

Text paral.: lb. rom., engl. – Referințe bibliogr. la sfârșitul temelor. – 50 ex.

ISBN 978-9975-159-10-4.

327(07)=135.1=111

C 33

ISBN 978-9975-159-10-4

CUPRINS

INTRODUCERE	4
COMPETENȚE PROFESIONALE ȘI FINALITĂȚILE CURSULUI.....	7
ADMINISTRAREA DISCIPLINEI.....	8
STRATEGII DE EVALUARE	9
TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR	11
CONȚINUTUL ORELOR DE CURS	12
CONȚINUTUL ORELOR DE SEMINAR.....	50
LISTA BIBLIOGRAFICĂ	76
CERINȚE PENTRU ACTIVITĂȚILE INDIVIDUALE ALE STUDENȚILOR	79
LISTA PROIECTELOR DE CERCETARE	80

INTRODUCERE

Prezentarea disciplinei. *Geopolitica* este o disciplină academică și, în același timp, un domeniu de acțiune. Geopolitica nu este o știință de tip clasic, întrucât nu are metode specifice, iar obiectul său de studiu nu este clar delimitat în raport cu alte științe învecinate; geografia, economia, istoria, demografia sau științele politice. Mai curând, *Geopolitica* este o disciplină cu caracter integrator, vizional și planificator, făcând posibilă punerea în practică a intereselor unor națiuni. Ca domeniu de cercetare academică, geopolitica are un caracter *multi-* și *interdisciplinar*, împrumutând instrumentarul științelor sociale. Geografia politică, relațiile internaționale, dreptul internațional, economia sau statistica sunt doar câteva domenii din care geopolitica împrumută date și metode de analiză pentru elaborarea unor studii. Ca și multe alte domenii, geopolitica își găsește mediul prielnic în contextul celei de a doua jumătăți a secolului XIX.

Locul disciplinei. *Geopolitica* este una dintre disciplinele fundamentale, prevăzută de planul de învățământ destinat studenților înscriși la programul de studii superioare de licență, Ciclul I, domeniul general de studii Științe Politice, specialitățile *Relații Internaționale* și *Politologie*, din cadrul Facultății de Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative a USM.

Plecând de la procesele și fenomenele geopolitice prezente pe arena internațională, disciplina *Geopolitica* devine un obiect de studiu actual. Disciplina reprezintă un suport teoretico-practic bazat pe aprofundarea cunoștințelor cu referire la evenimentele actuale prezente pe arena internațională. În acest context, cursul de Geopolitică este axat pe analiza următoarelor direcții: *aspectele teoretice* cu referire la: teoriile clasice și contemporane ale geopoliticii, caracteristicile actorilor geopolitici, specificul spațiilor și frontierelor geopolitice, inclusiv strategiile de realizare a intereselor geopolitice. O altă direcție de analiză a problemelor actuale ale geopoliticii se axează pe *studiul de caz al marilor actori*, precum: SUA, Federația Rusă, China. De asemenea, o altă direcție vizează *geopolitica actorilor regionali*, precum UE și NATO, geopolitica Peninsulei Balcanice, a Mării Negre și a Mării Caspice, dar și a regiunii Asiei de Sud-Est. Actorii locali, precum Ucraina, România, inclusiv Republica Moldova, vor fi subiect al studiului de caz. Noile tendințe care au loc pe arena internațională, precum este geopolitica religiilor și a surselor energetice, devine un subiect actual al discuțiilor. Astfel, pe de o parte, studenții vor beneficia de o pregătire teoretică temeinică, scopul fiind o înțelegere cât mai bună a unor concepte fundamentale pentru geopolitică, precum: teoriile clasice (*școala organică, teoria rimland, hartland, teoria forței maritime, a posibilismului*) și contemporane (*mondialism, atlantism, efirocrație, aierocrație*), abordările spațiului și ale frontierelor geopolitice, interesele și strategiile actorilor geopolitici (SUA, Federația Rusă, China, UE, Turcia, Tigrii Asiatici) etc. Pe de altă parte, studenții vor avea oportunitatea

să utilizeze conceptele și tehnicile dobândite în cadrul unor activități practice, precum compararea intereselor și acțiunilor actorilor geopolitici în anumite zone, studii de caz sau analiza geostrategiilor actorilor-centre de putere.

Studierea acestui curs are ca scop de a familiariza audienții cu modul de a gândi geopolitic, de a clarifica utilitatea și felul în care apare o analiză de tip geopolitic. Pentru o mai bună comprehensiune a evenimentelor și proceselor prezente pe arena internațională, cursul are finalitatea de a pregăti specialiști în domeniul relațiilor internaționale, capabili să înțeleagă specificul intereselor și strategiilor actorilor geopolitici pe arena internațională, să dezvolte strategii futurologice care ar putea fi aplicate în elaborarea unor proiecte vizând soluționarea conflictului transnistrean, procesul de integrare europeană a Republicii Moldova.

Beneficiarii: Disciplina *Geopolitica* este destinată studenților de la specialitățile Relații Internaționale și Politologie cu studiile la zi și frecvență redusă, cu limbile română și engleză de predare.

Competențele formate/dezvoltate de disciplina respectivă. Disciplina *Geopolitica* are o contribuție esențială la formarea profesională a specialiștilor în domeniul relațiilor internaționale, dat fiind faptul că contribuie la formarea unor finalități de studiu și competențe indispensabile în activitatea lor.

Competențele profesionale dezvoltate la disciplina Geopolitica constau în:

- identificarea principalelor schimbări/tendențe prezente în domeniul geopoliticii;
- demonstrarea originalității și aplicabilității cercetării unei problematice din domeniul geopoliticii în cadrul cercetărilor științifice;
- estimarea necesității studierii geopoliticii în relațiile internaționale;
- explicarea schimbărilor, proceselor și fenomenelor geopoliticii;
- prognozarea unor interese geopolitice după rigorile științifice.

Competențele transversale dezvoltate la disciplina Geopolitica:

- manifestarea unei atitudini pozitive și responsabile față de actorii locali și internaționali în promovarea valorilor democratice pe arena mondială;
- valorificarea optimă și creativă a propriului potențial în activitățile de prognozare a schimbărilor geopolitice;
- angajarea în relații de parteneriat cu alte persoane, instituții în vederea promovării obiectivelor geopoliticii;
- participarea la propria dezvoltare profesională/ capacitatea de a lucra în grup în cadrul unui proiect/dezvoltarea aptitudinilor de a face prezentări publice ale intereselor geopolitice de pe mapamond.

Studiile din domeniul geopoliticii necesită abilități analitice și cunoștințe din partea specialiștilor din domeniul relațiilor internaționale și al politologiei. Actualmente, procesele și fenomenele geopolitice prezente pe întreg mapamondul devin subiect de discuție nu doar în rândurile politicianilor, dar devin aria

cercetării pentru reprezentanții comunității academice. Analizele proceselor și fenomenelor geopolitice devin un imperativ al timpului.

În acest context, studierea acestui curs are ca scop pregătirea specialiștilor, cu oferirea ulterioară a posibilității de a aplica cunoștințele în practică și în câmpul muncii. De asemenea, scopul cursului este de a pregăti specialiști în domeniul relațiilor internaționale, capabili să înțeleagă specificul intereselor și strategiilor actorilor geopolitici pe arena internațională, să dezvolte strategii futurologice care ar putea fi aplicate în elaborarea unor proiecte vizând soluționarea conflictului transnistrean, procesul de integrare europeană a Republicii Moldova.

Modul de structurare a disciplinei. Design-ul *Ghidului metodic* la disciplina *Geopolitica* include obiectivele și structura disciplinei. În sensul prezentării coerente și complexe a conținutului informativ al obiectului de studiu, de altfel și a specificului procesului didactico-metodic, cuprinsul prezentului *Ghid metodic* include următoarele secțiuni: *Curriculumul disciplinei* axat pe obiectivele generale ale disciplinei, administrarea disciplinei, tematica și repartizarea orientativă a orelor de curs și seminar, lucrul individual, evaluarea, conținutul și structura orelor de curs și seminar, subiectele pentru evaluarea finală, tematica orientativă a tezelor de licență și bibliografia selectivă. O atenție deosebită în cadrul curriculumului disciplinei s-a acordat elaborării lucrului individual, ca componentă a procesului de învățare și evaluare. În același timp, este reflectată literatura recomandată atât pentru fiecare temă de seminar, cât și într-o modalitate sistematizată la finele Ghidului metodic, fiind prezentate și selectate surse bibliografice.

Scopul și regulile de utilizare. *Ghidul metodic* la disciplina *Geopolitica* are ca finalitate prezentarea unui conținut de ansamblu coerent, de metode de învățare și evaluare privind atingerea obiectivelor determinate și reflectă, în ultimă instanță, activitatea sistematică, organizată și dirijată privind desfășurarea procesului de predare-învățare cu finalități teoretice și aplicative. De asemenea, *Ghidul metodic* elaborat la disciplina *Geopolitica* poate fi un suport util pentru studenți, masteranzi, dar și pentru funcționarii publici, jurnaliști, pentru persoanele interesate de problematica geopoliticii. *Ghidul metodic* este disponibil în format digital și pe platforma MOODLE a Universității de Stat din Moldova.

COMPETENȚE PROFESIONALE ȘI FINALITĂȚILE CURSULUI

<p>Înșușirea conexiunilor dintre politicile statului și strategiile promovate de instituțiile internaționale.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - a distinge și utiliza teoriile clasice și contemporane ale geopoliticii; - a identifica legătura dintre aspectele teoretice și cele practice ale geopoliticii; - a aplica fundamentele teoretice și cele practice ale cercetării geopoliticii la elaborarea tezelor de an/licență; - a aprecia evenimentele și procesele geopolitice în diferite zone ale mapamondului.
<p>Deschiderea și promovarea schimbărilor și noilor abordări în realizarea politicilor statului în domeniul relațiilor internaționale.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - a reproduce și a interpreta teoriile geopoliticii; - a identifica specificul geopolitic al actorilor regionali: SUA, Federația Rusă, China, al UE, NATO, al Peninsulei Balcanice, bazinului Mării Negre și al Mării Caspice, al spațiului asiatic, inclusiv al actorilor locali, precum România, Ucraina și Republica Moldova; - a argumenta interesele geopolitice în diferite zone ale arenei internaționale.
<p>Demonstrarea corectitudinii și respectului față de cultura, tradițiile și valorile altor state ca condiție de stabilire a relațiilor interstatale în realizarea unei diplomații eficiente și de succes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - a distinge specificul geopoliticii; - a stabili prin cercetare individuală și în grup principalele particularități ale geopoliticii; - a formula direcțiile de dezvoltare a geopoliticii.
<p>Pronosticarea posibilelor schimbări și tendințe în dezvoltarea relațiilor internaționale și reactualizarea proiectelor, acțiunilor de promovare a politicii statului, la nivel internațional.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - a identifica principalele schimbări/tendințe prezente în domeniul geopoliticii; - a demonstra originalitatea și aplicabilitatea cercetării unei problematice din domeniul geopoliticii în cadrul tezei de licență; - a estima necesitatea studierii geopoliticii în relațiile internaționale; - a explica schimbările, procesele și fenomenele geopoliticii.

ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Forma de învățământ	Codul disciplinei	Denumirea disciplinei	Responsabil de disciplină	Semestrul	Ore				Evaluarea	Nr. de credite	
					Total	inclusiv					
						C	S	L			LI
cu frecvență la zi	F04 O26	Geo-politica	Svetlana Cebotari, Victoria Bevziuc	IV	150	13	26		39	Examen	5
cu frecvență redusă	F04 O26	Geo-politica	Svetlana Cebotari	IV		26	4		39		

STRATEGII DE EVALUARE

Evaluarea cunoștințelor acumulate în cadrul procesului de predare-învățare la disciplina *Geopolitica* se realizează în baza următoarelor strategii de evaluare:

Strategiile și tehnologiile didactice aplicate în predarea cursului se află în raporturi deterministe și interacționiste, de complementaritate funcțională. La strategiile și tehnologiile didactice aplicate raportăm: expunerea didactică, conversația didactică, demonstrația, lucrul cu actele normative, cu literatura de specialitate, modelarea didactică, problematizarea.

Evaluarea curriculară se aplică prin patru forme: inițială, sumativă, intermediară și finală.

1) *Evaluarea inițială/diagnostică*, verbală se efectuează la începutul semestrului pentru a determina gradul de pregătire al studenților pentru cursul preconizat, potențialul lor de învățare a unor noi concepții și teorii. Se apreciază prin interviu, chestionare verbale, conversație, expuneri orale ale cunoștințelor. De asemenea, prin intermediul evaluării inițiale este posibilă aprecierea abilităților și competențelor studenților formate anterior pe parcursul studiilor la anul I, precum și a capacității acestora de a se integra cu șanse de reușită în programul anului II universitar în vederea realizării noilor obiective.

2) *Evaluarea sumativă intermediară* se efectuează prin probe scrise, lucrări de control (de regulă, două lucrări) per grup axate pe materialul a 5-6 teme cu subiecte care cuprind cele trei niveluri: de cunoaștere, de aplicare, de integrare, pentru a cunoaște în ce măsură obiectivele privind cunoștințele și capacitățile ce trebuiau însușite au fost atinse.

3) *Evaluarea intermediară* are un caracter retrospectiv și presupune nu doar o comparare a rezultatelor cu obiectivele urmărite, ci și oferirea de date în baza cărora se poate proceda la o ameliorare a strategiilor de predare-învățare.

4) *Evaluarea sumativă finală*, de bilanț, se realizează la încheierea studierii disciplinei în conformitate cu planul de studii prin examen, sub forma testării în scris. Testele de examinare includ subiecte care corespund celor trei niveluri: de cunoaștere, de aplicare, de integrare. Aprecierea cunoștințelor se efectuează conform baremelor unice stabilite la facultate (subiectele pentru evaluarea sumativă finală se anexează).

Formele de realizare a evaluării finale la disciplina *Geopolitica* este examenul scris.

Exemple de tehnici de evaluări. Evaluări sumative intermediare periodice (testări, lucrări de control, testări pe platforma e-learning MOODLE a USM).

Exemple de tehnici de evaluare

Evaluări sumative intermediare periodice (testări, lucrări de control...)

Testarea nr. 1:

1. Definiți conceptul de geopolitică.
2. Caracterizați obiectul de studiu al geopoliticii.
3. Evaluați importanța studierii geopoliticii.

Evaluarea sumativă finală sau testul de examinare se realizează la finalul procesului de predare-învățare a disciplinei *Geopolitica*. Proba de evaluare finală se susține în cadrul examenului în formă scrisă.

Evaluarea sumativă finală:

Exemplu de test sumativ:

Subiectul I. Spațiile și frontierele din perspectiva hărților geopolitice

1.1 Relatați despre spațiu din punct de vedere geopolitic: spațiul politic, spațiul economic, spațiul spiritual și strategic. **(3 pct.)**

1.2 Stabiliți tipurile de frontiere. **(5 pct.)**

1.3 Apreciați rolul spațiilor și frontierelor la elaborarea hărților. **(7 pct.)**

Subiectul II. Introducerea în geopolitică

2.1 Definiți obiectul de studiu al geopoliticii. **(3 pct.)**

2.2 Identificați diferența dintre disciplina Geopolitică și fenomenul geopolitic. **(5 pct.)**

2.3 Evaluați rolul izvoarelor și doctrinelor care au stat la baza apariției geopoliticii. **(7 pct.)**

Barem de evaluare

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
30-29	28-26	25-19	18-12	11-9	8-6	5-4	3	2	1

TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	Unități de conținut	Ore					
		Curs		Seminar		Lucrul individual	
		zi	f/r*	zi	f/r*	zi	f/r*
1	Istoriografia, bazele teoretico- conceptuale și metodologice ale geopoliticii	2	2	-		2	4
2	Teoriile geopoliticii clasice	4	2	-		2	4
3	Școlile și teoriile geopoliticii contemporane	2	2	-		2	4
4	Spațiile și frontierele din perspectiva hărților geopolitice	2	2	-		2	4
5	Poziția geopolitică a actorilor. Potențialul geopolitic al actorilor	1	2	-		2	4
6	Relațiile geopolitice ale puterilor și statelor tampon	1	2	-		2	4
7	Interesele geopolitice	1	2	-		2	4
8	Dimensiunea geopolitică a SUA		2	2		2	4
9	Geopolitica Federației Ruse		2	2		2	4
10	Geopolitica Chinei		2	2		2	4
11	Dimensiunea geopolitică a Uniunii Europene		2	2		2	4
12	Dimensiunea geopolitică a NATO		2	2	2	3	4
13	Dimensiunea geopolitică a Peninsulei Balcanice			2		2	4
14	Abordarea geopolitică a Mării Negre			2	2	2	4
15	Dimensiunea geopolitică a Mării Caspice			2		2	4
16	Noi actori geopolitici în spațiul asiatic			2		2	4
17	Geopolitica Ucrainei			2		2	2
18	Geopolitica României			2		2	4
19	Geopolitica Republicii Moldova		2	2		2	2
20	Tendențe actuale ale geopoliticii			2			
	Total	13	26	26	4	39	72

CONȚINUTUL ORELOR DE CURS

Tema 1. OBIECTUL DE STUDIU ȘI CARACTERISTICA GENERALĂ A GEOPOLITICII

Unități de conținut:

- *Definirea și obiectul de studiu al geopoliticii*
- *Etapete de constituire a geopoliticii*
- *Fenomene geopolitice în istoria umanității*

Obiective de referință:

- să definească obiectul de studiu al geopoliticii;
- să determine diferența dintre disciplina *Geopolitică* și fenomenul geopolitic;
- să identifice etapele apariției geopoliticii;
- să aprecieze rolul fenomenelor geopolitice în istoria umanității;
- să prognozeze viitoarele scenarii ale dezvoltării geopoliticii.

Forme și strategii de organizare a activităților didactice:

Curs teoretic
Prelegere dialogată
Dezbateri

Termeni-cheie: geopolitică, obiect de studiu, istoriografie, gândire socială, fenomen geopolitic.

Conținut rezumativ:

Geopolitica este născută și renăscută din necesitatea explicării anumitor probleme impuse de evoluția generală a societății omenești și din influența crescândă a modificărilor permanente politico-economice, pline de contradicții, anticipări și ipoteze abandonate. Într-o perspectivă istoriografică, geopolitica cunoaște trei perioade importante în evoluția sa, de la un domeniu al cunoașterii cu o sferă limitată de interes, la o disciplină științifică cu o largă deschidere.

Astăzi termenul „*geopolitică*” desemnează relația dintre politică și geografie, demografie și economie, făcând referire în special la incidențele acestor domenii asupra relațiilor internaționale ale unui stat. Astfel, geopolitica devine un domeniu de studiu al combinațiilor dintre factorul geographic și cel politic în determinarea poziționării unei țări față de vecinii săi, față de regiune sau față de ceilalți actori internaționali. Dacă prima parte a termenului „geo” face trimitere la o coordonată concretă (spațiul, locul, poziția, coordonatele zonale, regionale, climatice, de evoluție, istorice...), cel de-al doilea constituent „politica” introduce echivocul, întrucât domeniul politicii este unul nedefinit în mod unitar.

Obiectul studierii geopoliticii ca știință este structura lumii, prezentată într-o manieră geopolitică sub formă de modele teritoriale. Ea explorează mecanismele prin care statele asigură controlul asupra teritoriului. Sfera acestui control determină echilibrul de putere pe scena mondială, precum și relațiile dintre țări, care se manifestă fie în cooperare, fie în rivalitate. Alinierea forțelor și a cursurilor de consolidare a relațiilor se află, de asemenea, în domeniul studierii geopoliticii. Analizând problemele legate de politică, geopolitica se bazează nu doar pe realități geografice, ci și pe dezvoltarea istorică a statelor, cultura lor. De asemenea, geopolitica poate fi definită ca o disciplină care studiază relațiile și interacțiunile dintre spații (teritorii), state, civilizații, popoare și economie. Acesta este un context mult mai larg decât cel din relațiile internaționale, deoarece teoriile relațiilor internaționale studiază numai relațiile de la stat la stat. Geopolitica este mult mai largă. În primul rând, este centrată în jurul relațiilor dintre stat și spațiu (teritoriu) – și nu numai, ci și de la cultură-la-cultură și de la oameni-la-oameni, toate plasate în spațiu. Spațiul în geopolitică joacă același rol ca și timpul pentru istorie. Analiza geopolitică se bazează pe centralitatea spațiului.

Prima perioadă, care cuprinde sfârșitul secolului XIX și prima jumătate a secolului XX, până în 1945, reprezintă etapa apariției primelor idei, concepte, teorii și a formării primelor școli de gândire geopolitică, a cristalizării disciplinei științifice de mai târziu; într-un cuvânt, o perioadă de clarificări și acumulări. Sub o altă formulă, această etapă poate fi considerată drept *perioada clasică a geopoliticii*, perioadă în care încep să se configureze primele concepții aparținând domeniului ce avea să poarte numele de *geopolitică*. Primele școli geopolitice se formează mai mult sau mai puțin independent unele de altele în Germania, Franța, Anglia, SUA, Rusia și România. Un rol determinant în conturarea primelor concepții geopolitice și în consacrarea noii discipline îi revine școlii geopolitice germane.

Pentru **școala germană** este importantă activitatea geografului **Friedrich Ratzel**. Inspirat din naturalismul și scientismul epocii sale, două lucrări majore cuprind esențialul gândirii lui Ratzel: *Antropogeographie* (1882 și 1891, primul și, respectiv, al doilea volum), subintitulată *Principii de aplicare a geografiei asupra istoriei*, și *Politische Geographie* (*Geografia politică*, 1897). De asemenea, un rol important în dezvoltarea școlii geopolitice germane îi revine lui **Rudolph Kjellen (1864-1922)** care folosește într-o prelegere publică termenul **Geopolitik**. Un moment definitoriu în apariția geopoliticii este anul 1899, când juristul și politologul suedez publică *Politischen probleme des weltkrieges* (*Probleme politice ale războiului mondial*, 1916) și *Der stat als Lebensform* (*Statul ca formă de viață*, 1917) și *Grundriss zu einem System der Politik* (*Elementele unui sistem de politică*, 1920). Ulterior, atât ideile lui Kjellen, cât și cele ale lui Ratzel au fost preluate și dezvoltate de către generalul german **Karl Haushofer (1869-1946)** și colaboratorii săi.

Școala geopolitică franceză, constituită în contextul sfârșitului de secol XIX, este reprezentată de către **Paul Vidal de la Blache (1845-1918)**. Teza centrală a întregii concepții vidaliene, *interacțiunea oamenilor cu spațiul geografic care-l populează*, este prezentată pe larg în lucrarea **Principes de Geographie humaine** (publicată postum în 1922, sub îngrijirea lui Emmanuel de Martonne).

Spre deosebire de școala de geopolitică germană și cea franceză, axate în această primă perioadă în mare parte pe teoretizări, fondatorii **școlii anglo-saxone** s-au bazat în analizele lor pe o raportare concretă la istorie, cu un caracter pragmatic, accentuând problemele militare strategice și tactice. Un alt reprezentant de marcă al curentului ambientalist este istoricul și geograful american **Ellsworth Huntington** (*Civilization and Climate*, 1924; *Mainsprings of the Civilization*, 1945), care a efectuat o minuțioasă investigație asupra influențelor și rolului jucat de climat în istoria societății.

Școala anglo-saxonă își axează studiile pe ideile a două mari personalități – Alfred Mahan pentru școala americană și Halford John Mackinder pentru cea britanică. Atât Mahan, cât și Mackinder, având în vedere contextul în care se formează școala geopolitică anglo-saxonă, aparțin curentului geostrategic.

O nouă perspectivă în studiile geopolitice este introdusă de Nicholas John Spykman, reprezentant al curentului geostrategiei. Principalele sale lucrări au fost *America's Strategy in World Politics (Strategia americană în politica mondială)*, 1942) și *The Geography of the Peace* (1944), prin care introduce în analiza geopolitică conceptul de „*securitate de stat*”, ca fiind unul dintre cele mai importante obiective pe care le urmărește geopolitica.

Școala geopolitică rusă este reprezentată de către S.M. Soloviev (1820-1879) și de către **G.V. Plehanov**. Rolul lui Haushofer și al geopoliticii germane în formarea gândirii naziste este preluat în Rusia sovietică de geograful și anarhistul Piotr Alexeevich Kropotkin, N.N. Baransky.

Școala geopolitică românească este reprezentată de mari gânditori ca S.Mehedinți, I.Conea, N.Al. Rădulescu, A.Golopenția, M.Popa-Vereș, M.David, S.Manuilă, Șt.Manciulea, V.Mihăilescu, A.D. Xenopol, C.Brătescu și mulți alții.

A treia perioadă în evoluția geopoliticii, cea a delimitării conceptelor, a explicării corelațiilor, a redefinirii și amplificării obiectului de cercetare și a stabilirii locului ei în cadrul sistemului științelor, debutează la începutul anilor '80. Astfel, într-o **primă etapă**, mai ales în SUA și Franța, geopolitica începe să se *reafirmă*. În SUA, în cadrul Asociației Geografilor Americani se înființează un grup specializat pe probleme de geografie politică, ce publică o revistă bilunară de larg interes.

Începutul anilor '90 marchează intrarea în cea de-**a doua etapă** a celei de-a treia perioade a evoluției geopoliticii. *Reinventarea geopoliticii* constituia o *necesitate* în contextual schimbărilor rapide ce avuseseră loc în ultimii ani în întreaga lume: prăbușirea regimurilor dictatoriale comuniste din Europa de Est, unificarea

celor două Germanii, destrămarea URSS și crearea CSI, desființarea *Tratatului de la Varșovia* și a CAER, dezintegrarea *blocului comunist*, destrămarea Iugoslaviei și Cehoslovaciei, numeroase conflicte locale.

Pentru școala anglo-saxonă contemporană deosebit de importante sunt contribuțiile geografului Saul B. Cohen, Peter J. Taylor, Martin Ira Glassner, Colin Gray, Zbigniew Brzezinski. O puternică școală de geopolitică a luat ființă în Franța perioadei actuale. Cele mai reprezentative figuri sunt cele ale lui Yves Lacoste și François Thual, Paul Claval, Michel Foucher, Christian Daudel, Pierre Gallois.

Una dintre figurile marcante ale noului val al **geopoliticii ruse** este Alexandru Dughin. Alături de A. Dughin în cadrul școlii geopolitice ruse mai activează: Kamaludin S. Gadzhiyev, Vladimir A. Kolosov și Nikolai S. Mironenko, Nikolai A. Nartov, Dmitri Trenin.

Drept exemple de fenomene geopolitice ne pot servi extinderea Imperiului lui Alexandru cel Mare (356-323 î.Chr.), Imperiului Roman (27 î. Chr-395 după Chr.). Descoperirile geografice și luarea în stăpânire sau sub control a lumii noi de către unele state europene – Spania și Portugalia, la care se vor adăuga ulterior Țările de Jos și Anglia – au creat și terenul pentru declanșarea confruntării la nivel planetar. Eforturile pentru reglementarea divergențelor au condus la prima împărțire politico-economică a lumii între Spania și Portugalia, sub directa mediere a papalității. În Est, rușii avansează rapid, pătrund în Siberia și ajung treptat în bazinele fluviilor Ienisei, Lena și Baikal, pentru ca în 1661 să atingă Irkutsk. Kamciatka va fi ocupată între 1695 și 1700. Începând de prin 1740, ajung dincolo de strâmtoarea Bering. Aceste evoluții vor conduce la apariția conceptului modern de suveranitate, dar și la înflorirea aserțiunilor teoretice care să fundamenteze științific mijloacele de întărire a puterii statului pentru a-și apăra teritoriul sau (de ce nu?) pentru a-l spori în detrimentul altor state. Alte exemple de fenomene geopolitice ne pot servi constituirea Comunității Europene, iar mai apoi evoluția și extinderea Uniunii Europene în Est, colapsul în 1990 al Uniunii Sovietice și constituirea unui nou spațiu geopolitic – Comunitatea Statelor Independente.

Actualmente suntem prezenți la noi fenomene geopolitice condiționate de dezvoltarea tehnologiilor, și anume – putem vorbi despre geopolitică și rolul internetului. De asemenea, în acest context se înscriu și alte fenomene geopolitice, cum ar fi rolul crescând al religiilor pe arena internațională, dar și al resurselor energetice. Lupta pentru menținerea în sfera de influență de către marele centre de putere a zonelor bogate în surse energetice a fost prezentă în sec. XX și nu poate fi eliminată din motivațiile unor conflicte distrugătoare și astăzi, precum cele din Golf, Angola.

În evoluția sa, geopolitica a cunoscut într-o primă fază forma unui câmp de studiu format la întretăierea mai multor discipline științifice, aflându-se într-un stadiu informal, pentru ca ulterior să capete o formă instituționalizată, fie ca

subdisciplină a unei discipline formale, fie ca o disciplină de sine stătătoare. În ultima perioadă, tot mai mulți cercetători înclină spre a-i decreta autonomia științifică, geopolitica afirmându-și statutul de disciplină de sine stătătoare.

Sarcini de autoevaluare:

1. Definiți obiectul de studiu al geopoliticii.
2. Determinați diferența dintre disciplina *Geopolitică* și fenomenul geopolitic.
3. Identificați etapele apariției geopoliticii.
4. Apreciați rolul fenomenelor geopolitice în istoria umanității.
5. Prognozați viitoarele scenarii ale dezvoltării geopoliticii.

Bibliografie:

1. Burian A. *Geopolitica lumii contemporane*. Chișinău. Tipografia Centrală, 2003. 455 p.
2. Cebotari S. *Relațiile internaționale în curriculumul universitar: bazele teoretico-metodologice = International relations in university curricula: theoretical and methodological fundamentals*. Univ. de Stat din Moldova. Coord.: Valentina Teosa. Chișinău: CEP USM, 2016, p.55-70.
3. Conea I. Geopolitica, o știință nouă. În: *Sociologia românească*, (București), 1937, nr.9-10, an. II;/ *apud* Emil I. Emandi, Gheorghe Buzatu, Vasile S. Cucu. *Geopolitica*. Vol. I. Iași: Glasul Bucovinei, 1994, p.18.
4. Daudel C, Geografie, Geopolitică și Geostrategie – Termeni în schimbare. În: *Geopolitica*. Vol.I. Iași: Glasul Bucovinei, 1994, p.290.
5. Kjellen R. *Der Staat als Lebensform*. Leipzig, 1917, *apud* Ionel Nicu Sava, *Geopolitica. Teorii și paradigme clasice. Școala geopolitică germană*. București: Info-Team, 1997, p.68.
6. Peter J. Taylor. *Political Geography. World-economy, națion-state and locality*. London: Longman Group UK Limited, 1989.
7. Saul B. Cohen. *Geography and Politics in a World*. New York, 1973.
8. Haushofer K., Obst E., Lautensach H., Otto Maull O. *Bausteine zur Geopolitik*, 1928, *apud* I.N. Sava, p.111.

Tema 2. TEORIILE CLASICE ALE GEOPOLITICII

Unități de conținut:

- *Apariția geopoliticii clasice*
- *Școala organică a lui Friedrich Ratzel*
- *Categoria geopolitică a lui Rudolf Kjellen*
- *Axa geografică a istoriei a lui H.Mackinder*
- *Teoria forței maritime a lui A. Mahan*
- *Concepția posibilismului lui V.Blache*
- *Concepția „Rimland” a lui N.Spykman*
- *Teoria „blocului continental” a lui K.Haushofer*

Obiective de referință:

- să definească principalele teorii clasice ale geopoliticii;
- să identifice specificul teoriei „Școala organică a lui Friedrich Ratzel”;
- să stabilească specificul teoriei lui Rudolf Kjellen, H.Mackinder, A.Mahan, V.Blache, N.Spykman;
- să argumenteze particularitățile teoriei „blocului continental” a lui K.Haushofer;
- să estimeze actualitatea teoriilor clasice.

Forme și strategii de organizare a activităților didactice:

Curs teoretic

Prelegere interactivă cu suport vizual

Termeni-cheie: geopolitică, școală organică, axă geografică, teoria forței maritime, concepția posibilismului, concepția rimland, teoria „bloc continental.”

Conținut rezumativ:

Întemeietorul de drept al geopoliticii este suedezul **Rudolf Kjellen**. El folosește termenul propriu-zis de geopolitică în 1899 într-o prelegere publică.

După cum se observă, Kjellen propune o abordare din multiplele perspective ale statului, care să ne ofere o explicație a funcționării sale. În acest cadru, geopolitica urma să examineze suportul geografic, natural al statului. „Statul, spune mai târziu autorul suedez, *nu poate pluti în văzduh, el e legat întocmai ca pădurea de un anume sol din care-și suge hrana și sub a cărui față copacii lui deosebiți își împletesc între ei rădăcinile.*”

Statul este văzut ca o formă de viață („*marile puteri sunt, înainte de toate, întruchipări ale vieții și chiar cele mai mărețe dintre toate întruchipările de pe pământ ale vieții*”), iar politica – drept știința statului. Autorul prolific Kjellen nu își limitează demersul la analize strict teoretice. Într-un volum monografic, intitulat „*Introducere la geografia Suediei*”, urmărește atent desfășurarea primului război mondial și elaborează lucrări, cum ar fi „*Die Politischen Probleme des Weltkrieges*” (Marile puteri și criza mondială), 1920. Gânditorul suedez împarte

geopolitica în: Topopolitica – va studia așezarea statului; Morfopolitica – va examina forma, granițele, rețelele de circulație; Fizipolitica – va analiza fizionomia teritoriului, bogățiile solului și subsolului, așezarea matematică, în latitudine și longitudine.

Considerat întemeietorul de fapt al geopoliticii, Friedrich Ratzel a fost un remarcabil om de știință. Născut la 30 august 1844, în Karlsruhe, a încheiat studiile universitare la Heidelberg, în 1868. În 1882 și 1891 Ratzel publică cea mai importantă lucrare a sa, „*Antropogeographie*”, în care așează noi fundamente geografiei umane. În 1897 apare lucrarea „*Politische Geographie*”, un alt volum definitiv pentru concepția sa despre rolul geografiei în istoria politică a diferitelor state.

Una dintre personalitățile emblematiche ale geopoliticii germane a fost Karl Haushofer. Haushofer înaintează ideea privind constituirea unui, „bloc continental eurasiatic”, în care vedea un element stabilizator al relațiilor internaționale. Decizia atacării URSS l-a îndepărtat și mai mult pe Haushofer de politica oficială. Atacarea statului sovietic nu numai că anula orice posibilitate de apropiere a statelor axiale ale Eurasiei, dar grăbea formarea unei coaliții continentalo-oceane împotriva Germaniei (ceea ce s-a și întâmplat) în utilizarea unei strategii: „*politica anaconda*”.

„*Incontestabil, cea mai mare și cea mai importantă schimbare în politica mondială a timpurilor noastre este formarea unui puternic bloc continental cuprinzând Europa, nordul și estul Asiei*”. Aceasta este fraza cu care Haushofer începe studiul „*Blocul continental Europa centrală - Eurasia - Japonia*”.

Autorul considera că Anglia și SUA au lansat formulă: **politica anaconda**. Ea semnifică un comportament din partea puterilor oceanice similar comportamentului uriașei reptile: de a se încolăci în jurul unei ființe vii și de a o omorî prin sugrumare. Potrivit lui Haushofer, o viziune asemănătoare privind pericolul pe care l-ar reprezenta construirea blocului continental euro-asiatic pentru Imperiul Britanic putem întâlni și de partea cealaltă a Oceanului. „*Nimeni altcineva decât adversarul ne învață că un bloc continental solid face inoperantă politica anaconda pe plan politic, militar, naval și economic*” Autorul își dă seama că Rusia este un pilon foarte important al acestei noi unități politice, întrucât „*blocul spațial care se întinde de la Marea Baltică la Marea Neagră, până la Oceanul Pacific*” este în cea mai mare parte ocupat de ea. Că Rusia este puterea cu cele mai mari atuuri în acest joc. Tocmai de aceea, Haushofer apreciază că formarea acestui bloc continental este condiționată de realizarea, în prealabil, a înțelegerii germano-japoneze.

Pentru a spori forța de atracție a construcției sale geopolitice, Haushofer prezintă puterea celor trei țări componente ale blocului continental în ajunul primului război mondial și în 1940, atunci când a fost scris studiul. La începutul celui de-al doilea război mondial, fiecare dintre cele trei țări era mult mai puternică. Rusia atinsese o suprafață de peste 21 milioane kilometri pătrați. Fără a mai vorbi de anexiunile care au urmat pactului Ribbentrop-Molotov. Japonia

își extinsese mult influența în Asia, construind un adevărat imperiu (fie prin anexiuni, fie prin penetrare economică). Germania anexase teritorii noi și domina, practic, toată Europa Centrală. „*Dacă vom compara aceste cifre cu cele pe care le dețineau Puterile Centrale în primul război mondial, vom observa o enormă diferență între atunci și acum, pornind de la date geopolitice*”. Puterea acestui bloc nu ar consta numai în forța țărilor care îl compun; ei i s-ar adăuga impactul unor alte fenomene mari pe care le-ar determina sau antrena, cum ar fi dobândirea independenței Indiei față de Marea Britanie (putere oceanică), precum și atragerea Italiei în sfera de influență a continentului (această țară fiind considerată de către autor jumătate maritimă și jumătate continentală).

Autorul german propune chiar o **restructurare a ordinii mondiale**, care ar fi trebuit să favorizeze apariția a **patru zone de expansiune teritorială**. Caracteristica acestei expansiuni constă în faptul că nu mai urma să aibă loc în sens longitudinal, de la est la vest sau invers, ci latitudinal, de la nord la sud. În felul acesta, se proceda la o împărțire deschisă între puterile lumii și se evitau principalele surse de conflict între statele blocului continental.

Astfel, Germania ar fi urmat să domine Europa, continent marcat, după părerea autorului, de cultura germană. Condițiile acestei dominări: reducerea Franței la neputință și satelizarea Italiei. Ulterior, Africa ar fi reprezentat spațiul de expansiune al unei Europe germane. Sfera de dominație a Japoniei ar fi trebuit să fie reprezentată de Extremul Orient, în timp ce SUA urma să-și limiteze influența la continentul american. Cât privește Rusia, soarta sa depindea de atitudinea pe care urma să o adopte față de mesajul revoluționar, al cărui purtător era. Dacă ar fi renunțat la misiunea ideologică și ar fi acceptat să joace rolul rezervat de noua restructurare a ordinii mondiale, atunci spațiul său de expansiune ar fi fost reprezentat de Asia Centrală, mergând până în India. Dacă, dimpotrivă, va continua să persiste în promovarea țelurilor revoluționare, Rusia urma să fie împărțită în state naționale, din care o parte intrau în sfera de influență a Germaniei, iar cealaltă parte – a Japoniei. De asemenea, Haushofer dezvoltă și alte consecințe care ar decurge din constituirea acestui bloc (cum ar fi rolul nou pe care unele state sunt chemate să-l joace. Este cazul, de pildă, al Poloniei).

Alfred T. Mahan (1840 – 1914) a înaintat **teoria puterii maritime** în lucrarea „*The Influence of Sea Power upon History*”, publicată în 1890. Volumul reprezintă o privire monografică asupra rolului jucat de forța maritimă, între anii 1660 și 1783, în ascensiunea Marii Britanii. Trei ani mai târziu, Mahan publică o altă lucrare tip monografie, intitulată „*The Influence of Sea Power upon the French Revolution and Empire*”, care urmărește evoluția flotei franceze între anii 1793 și 1812.

În viziunea autorului american, pentru a deveni o mare putere, o țară trebuie să îndeplinească trei condiții sau criterii. În primul rând, trebuie să se învecineze pe o lungime considerabilă cu oceanul planetar sau să aibă acces la acesta printr-o

mare deschisă spre oceanul planetar. În al doilea rând, să nu aibă în vecinătatea imediată vecini puternici. În sfârșit, să dispună de o capacitate navală și de un potențial militar ridicat al flotei marine. Toate aceste trei criterii, apreciază Mahan, au fost întrunite de Marea Britanie.

Teoria zonei pivot a fost elaborată de către Sir Halford Mackinder (1861-1947). Mackinder expune pentru prima dată ideile sale de geopolitică în comunicarea intitulată „*Pivotul geografic al istoriei*” („*The Geographical Pivot of History*”), prezentată la Societatea regală pentru geografie în anul 1904. Ideea centrală era aceea că istoria universală și politica mondială au fost puternic influențate de imensul spațiu din interiorul Eurasiei, iar dominarea acestui spațiu reprezintă fundamentul oricărei încercări de dominare a lumii.

Opera lui Mackinder reprezintă o **interpretare cu finalitate strategică a geografiei lumii**. Pentru a înțelege ideile sale, este nevoie să abandonăm împărțirea clasică a globului în oceane și continente și să operăm cu noțiunile pe care ni le propune autorul englez: **insula lumii** și **oceanul planetar**. Unitatea oceanelor, consideră Mackinder, este mai bine surprinsă de termenul „ocean planetar” decât de denumirile Atlantic, Pacific, Indian. Datele fizice susțin această împărțire. Din suprafața totală a globului trei pătrimi sunt ocupate de apă. Numai o pătrime revine uscatului, iar din această suprafață două treimi revin insulei lumii, formate din Europa, Asia și Africa, în timp ce cealaltă treime este formată din America de Nord și de Sud și din Australia.

Din această perspectivă, Mackinder elaborează o teorie cu totul diferită privitoare la posibilitățile de dominare a continentului euroasiatic. Cheia adevărată a acestei dominații este, potrivit lui Mackinder, asigurarea controlului asupra „*ariei pivot*” care se întinde de la Europa de Est, trece peste stepele și pădurile siberiene, până aproape de Oceanul Pacific. Autorul englez numește această regiune vastă „*inima lumii*” (heartland); în linii mari ea coincide cu teritoriul Rusiei.

De ce este importantă această zonă centrală a continentului euroasiatic? Pentru că ea conține mari bogății naturale și are o poziție-cheie pentru comunicarea între și legătura dintre diferite zone ale globului. Ea este înconjurată de ceea ce Mackinder numește **inner (marginal) crescent**, un cerc de state situate pe continent, dar care prezintă un important fronton maritim (oceanic). Între ele figurează Germania, Turcia, India, China. Urmează un **outer (insular) crescent**, un cerc de state geografice exterior continentului propriu-zis, cum ar fi Marea Britanie, Africa de Sud, Japonia. Mackinder considera în acel moment că SUA sunt într-atât de îndepărtate de zona pivot a lumii, încât nu se introduc nici în rândul statelor care alcătuiesc outer crescent. Autorul englez stabilește trei condiții, trei reguli sau pași pentru dominarea zonei pivot și, apoi, a întregii lumi, lansând o formulă care a făcut carieră: „*Cine stăpânește Europa de Est stăpânește inima lumii; Cine stăpânește inima lumii stăpânește Insula Lumii; Cine stăpânește Insula Lumii stăpânește lumea*”.

În 1943, Mackinder a reiterat ideea privitoare la existența heartland-ului, pe care o considera mai validă și mai utilă în contextul evenimentelor celui de-al doilea război mondial. Concomitent, el a operat unele modificări ale concepției sale. De data aceasta, el include în heartland și o parte din SUA, de la fluviul Missouri până la coasta de est (era, în fond, recunoașterea rolului din ce în ce mai mare pe care SUA îl jucau în politica mondială). În noua configurația a zonei pivot, Oceanul Atlantic este denumit **ocean interior**, Marea Britanie – o **Maltă la o altă scară**, iar Franța – un **cap de pod (bridgehead)**. Este de menționat că geograful englez consideră SUA o bază imensă, care, datorită întinderii, poate fi foarte greu cucerită. De fapt, SUA ar reprezenta un tip de **heartland de dimensiuni mai mici** în cadrul insulei lumii. Prin dezvoltarea importanței strategice a acestei zone, Germania, consideră autorul englez, poate fi controlată din două direcții.

O altă încercare de a corela geografia cu politica globală este reprezentată de **teoria țărmurilor (rimland theory)**, lansată de Nicolas Spykman. Acesta publică două lucrări importante chiar în perioada celui de-al doilea război mondial: „*America's Strategy in World Politics*” (1942) și „*Geography of the Peace*” (1944). Este de acord cu viziunea lui Mackinder, potrivit căreia Eurasia reprezintă o poziție-cheie pentru cucerirea (dominarea) lumii. Numai că Spykman consideră decisiv pentru controlul heartland-ului controlul țărmurilor.

Teoria spațiilor globale a fost înaintată de către Saul Cohen, care susține că astăzi lumea este dispusă într-o ierarhie geopolitică ale cărei elemente, în ordine descrescătoare, sunt: **spații geografice globale (realms)**, **regiuni**, **națiuni-state** și **unități subnaționale** expuse în lucrările „*Global Geopolitical Change in the Post-Cold War Era*”, citat în D. Minix & S. Hawley, „*Global Politics*”). Există, potrivit autorului american, două asemenea spații geografice globale: spațiul maritim și cel continental. Cel maritim este mai deschis schimburilor comerciale și în general ideii de schimb, pe când cel continental este, prin forța lucrurilor, orientat către el însuși. La rândul său, fiecare spațiu global conține câteva regiuni distincte. În zona maritimă putem identifica mai multe asemenea regiuni: America de Nord și zona caraibiană, Europa maritimă și Maghrebul, Asia de coastă, America de Sud și Africa subsahariană. De notat că America de Sud, Africa și Asia de Sud se întind în afara acestor zone globale, formând ceea ce Cohen numește „*a patra sferă de marginalitate*”.

Cohen introduce și alte concepte cu ajutorul cărora ne putem reprezenta, din punct de vedere geopolitic, mai bine lumea de astăzi: **shatterbelts** – zone fragmentate din punct de vedere politic, situate la întâlnirea dintre spații mari continentale și maritime și conceptul de **gateway** – zone distincte din punct de vedere cultural și istoric; din punct de vedere economic sunt mai dezvoltate decât zonele din jur; statele situate în asemenea zone sunt, ca întindere și populație, mici sau cel mult medii; din punct de vedere geografic, asemenea poziții leagă două căi comerciale importante, cel mai adesea maritime, dar nu întotdeauna.

Sarcini de autoevaluare:

1. Definiți teoriile geopoliticii clasice.
2. Identificați principalele teze cu referire la teoria organică a lui Friedrich Ratzel.
3. Stabiliți tezele principale înaintate de către Rudolf Kjellen.
4. Determinați esența tezei „axa geografică a istoriei” a lui H.Mackinder.
5. Specificați esența teoriei forței maritime a lui A.Mahan.
6. Apreciați rolul concepției posibilismului lui V.Blache.
7. Evaluați importanța concepției „Rimland” a lui N.Spykman.
8. Estimați importanța teoria „blocului continental” a lui K.Haushofer pentru geopolitica contemporană.

Bibliografie:

1. Dobrescu P. *Geopolitica*. București: SNSPA, 2001.
2. Emandi E., Buzatu Gh., Cucu V. *Geopolitica*. Iași: Glasul Bucovinei, 1994.
3. Guetta B. *Geopolitica. Rațiune de stat*. Oradea: Aion, 2000.
4. Heyden G. *Critica geopoliticii germane*. București: Editura Politică, 1960.
5. Богатуров Т. Геополитика в новом миропорядке. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.
6. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва: Логос, 2001.
7. Карпов В. *Геополитика*. Санкт - Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.
8. Gearóid Ó Tuathail. Thinking Critically about Geopolitics. Introduction. In: Gearóid Ó. Tuathail, Simon Dalby, Paul Routledge (eds). *The Geopolitics Reader, Routledge*. London and New York, 1999.

Tema 3. ȘCOLILE ȘI TEORIILE GEOPOLITICII CONTEMPORANE

Unități de conținut:

- *Teoria atlantismului a lui N.Spyckman*
- *Teoria mondialismului*
- *Noi teorii geopolitice contemporane*
- *Teoriile geopolitice ale școlii ruse*

Obiective de referință:

- să înțeleagă teoria atlantismului a lui N.Spyckman;
- să caracterizeze principalele idei ale mondialismului;
- să compare teoria atlantismului cu cea a mondialismului;
- să analizeze principalele teorii ale școlii geopolitice ruse;
- să proiecteze viitoarele scenarii de dezvoltare a mondialismului/atlantismului.

Forme și strategii de organizare a activităților didactice:

Curs teoretic

Prelegere dialogată cu suport vizual

Dezbateri

Termeni-cheie: geopolitică, teorii geopolitice contemporane, mondialism, atlantism, efirocrație, aierocrație.

Conținut rezumativ:

Dezvoltarea în geopolitica de după 1945 a liniei americane pur atlantice a reprezentat în fond dezvoltarea tezelor lui Spykman. Ideea principală a lui Spykman era că Mackinder ar fi supraapreciat importanța geopolitică a heartland-ului. Această supraapreciere a afectat nu doar poziția actuală a forțelor pe harta lumii, în special forța URSS, ci și schema istorică inițială. Spykman considera că istoria geografică a „centurii interne”, a rimland-ului, a „zonelor de țarm”, s-a realizat de la sine și nu sub presiunea „nomazilor Uscatului”, așa cum credea Mackinder. Din punctul lui de vedere, heartland-ul este doar un spațiu potențial, care primește toate impulsurile culturale din zonele de țarm și care nu are niciun fel de misiune geopolitică independentă sau impuls istoric. Rimland și nu heartland este, după părerea lui, cheia dominației mondiale.

Spykman a propus ca formula geopolitică a lui Mackinder „*Cel care controlează Europa de Est domină asupra heartland-ului, cel care domină asupra heartland-ului domină asupra Insulei Mondiale, cel care domină asupra Insulei Mondiale domină asupra lumii*” să fie înlocuită cu formula sa: „*Cel care domină asupra rimland-ului domină asupra Eurasiei, cel care domină asupra Eurasiei are soarta lumii în mâinile sale*”.

În anul 1956, D.Meinig a publicat lucrarea „*Heartland și Rimland în istoria eurasiatică*”. Meinig sublinia în mod special că „criteriul geopolitic trebuie să țină cont, în mod deosebit, de orientarea funcțională a populației și a statului și nu doar de atitudinea pur geografică a teritoriului față de Usca și Mare”. Meinig afirma că întregul spațiu al rimland-ului eurasiatic se imparte, conform predispoziției sale funcțional-culturale, în trei tipuri: „China, Mongolia, Vietnamul de Nord, Bangladeshul, Afganistanul, Europa de Est (inclusiv Prusia), Baltica și Carelia sunt spații care înclină organic spre heartland. Coreea de Sud, Birmania, India, Irakul, Siria, Iugoslavia sunt neutre din punct de vedere geopolitic. Europa de Nord, Grecia, Turcia, Iranul, Pakistanul, Thailanda înclină spre blocul talasocratic”.

În pofida acestei manevre teoretice a unor geopoliticieni europeni (care rămâne, de fapt, destul de ambiguă), Spykman aparține, fără îndoială, celor mai străluciți și mai consecvenți „atlantiști”. Mai mult decât atât, împreună cu amiralul Mahan, el poate fi numit „părintele atlantismului” și „animatorul ideologic al NATO”.

Concepția „mondialismului” a apărut cu mult înainte de victoria definitivă a Occidentului în războiul rece. Sensul mondialismului se reduce la postularea inevitabilității integrării planetare totale, a trecerii de la mulțimea de state, popoare, națiuni și culturi la o lume uniformă – One World. Rădăcinile acestei idei pot fi distinse în unele mișcări utopice și hiliastice, ascendente în Evul Mediu sau chiar în antichitate. Ideile mondialiste erau specifice de cele mai multe ori socialiștilor europeni moderați, în special celor englezi (unii dintre aceștia erau uniți în „mișcarea Fabianică”). Despre Statul Mondial unic au vorbit și comuniștii. Pe de altă parte, organizații mondialiste similare au fost create, începând cu sfârșitul secolului XIX, de către figuri importante ale businessului mondial – de exemplu, Cecil Rhodes, organizatorul grupului „Masa Rotundă”, ai cărui membrii trebuiau să „contribuie” la instaurarea unui sistem al comerțului liber în lumea întreagă și la crearea unui Guvern Mondial unic. Deseori, motivele socialiste se amestecau cu cele liberal-capitaliste, iar comuniștii stăteau alături, în aceste organizații, de reprezentanții celui mai mare capital financiar. Pe toți îi unea credința în ideea utopică de unificare a planetei. În fruntea celor mai importante grupe mondialiste – Bildelberg și Trilaterala – se află membrul de vază al C.F.R. David Rockefeller, cel mai mare bancher, proprietarul „Chase Manhattan Bank”. Afară de el, în centrul tuturor proiectelor mondialiste se află analiștii, geopoliticienii și strategii devotați atlantismului – Zbigniew Brzezinski și Henry Kissinger. Din această structură face parte și renumitul George Ball. Linia de bază a tuturor proiectelor mondialiste consta în trecerea la un sistem mondial unic, sub dominația strategică a Occidentului și a valorilor „progresiste”, „umanitare”, „democrate”.

Teoria puterii aeriene a fost elaborată și înaintată de către Alexander de Seversky. În 1942 publică lucrarea „*A Victory through Air Power*”, în care critică

subestimarea de către aliați a aviației ca instrument indispensabil războiului modern și fără de care nicio victorie decisivă nu poate fi obținută. Strategia modernă nu poate fi concepută fără o aviație modernă. În 1950 publică o altă lucrare, „*Air Power: Key to Survival*”, în care încearcă să demonstreze că puterea aeriană are o superioritate netă comparativ cu cea terestră și maritimă și în care sugerează ca SUA să-și dezvolte capacitățile aeriene și să renunțe sau să diminueze bazele navale de peste mări, foarte costisitoare. Alexander de Seversky utilizează noțiunea de **areal de dominare aeriană** și consideră că arealele de dominare aeriană ale celor două supraputeri ale momentului se suprapuneau peste zona polară nordică; această zonă era văzută de autor drept „*aria de decizie*”. Specialiștii consideră că eforturile făcute de către SUA și fosta Uniune Sovietică pentru controlul aerian al acestei zone au pornit și de la studiile și concluziile lui Seversky.

În studiul cunoscutului analist al vieții politice contemporane, Zbigniew Brzezinski, intitulat „*A Geostategy for Eurasia*”, apărut în revista „*Foreign Affairs*”, sept./oct. 1997, autorul american conturează un tablou al Eurasiei din care ne putem da seama că această zonă nu a scăzut deloc în importanță, ci, dimpotrivă. Iată pe scurt datele prezentate de Brzezinski care recomandă Eurasia drept o „putere” predominantă a lumii de azi.

Eurasia a reprezentat „casa” pentru cele mai dinamice și mai hotărâte state de-a lungul istoriei. De la Ginghis-Han până la miracolul economic asiatic contemporan, toată această evoluție ne arată că statele cele mai importante ale lumii au pornit de aici. Cele mai puternice și mai populate pretendente la statutul de puteri regionale – China și India – se situează în acest spațiu. Cei mai potenți „challengeri” economici și politici pentru America provin din zona euroasiatică. Următoarele cele mai puternice șase economii după SUA funcționează pe acest supercontinent. Eurasia deține 75 procente din populația lumii, 60 procente din GNP-ul mondial și 75 procente din resursele energetice ale globului. De asemenea, în această zonă se află două dintre cele trei regiuni cele mai prospere ale lumii: Europa Occidentală și Asia de Est. Per ansamblu, notează analistul american, puterea potențială a Eurasiei o depășește pe cea a continentului american. În spiritul analizelor geopolitice clasice la care ne-am referit până acum, Brzezinski afirmă: *Cine domină Eurasia domină aproape automat Orientul Mijlociu și Africa*”.

Din această constatare geopolitică, Brzezinski deduce două concluzii cu valoare strategică pentru America de azi. În primul rând, el consideră că „*nu mai este suficient să modelăm o politică pentru Europa și alta pentru Asia*”, ci, să avem în vedere o politică pentru Eurasia. Este, după părerea noastră, o schimbare de perspectivă, care arată că nici acum, în secolul XXI, realitățile geografice nu pot fi trecute cu vederea, mai ales că ele reprezintă, în cazul Eurasiei, un suport natural pentru o posibilă realitate socială și politică. Dacă am încerca să pătrundem dincolo de concluzia autorului american, am putea descoperi că printre temerile și realitățile care au zămislit o asemenea propunere se află și apropierea

dintre Rusia și China, precum și relațiile economice bune dintre Germania și Rusia, pe de o parte, Franța și Rusia, pe de alta. Pentru a nu aminti și de eforturile considerabile făcute de China pentru a se apropia de Europa și de a avea relații economice dezvoltate cu protagonistele Uniunii Europene: Germania, Franța, Anglia. Este o apropiere evidentă între statele axiale ale Eurasiei.

O a doua concluzie privește cerința ca, pe termen scurt, SUA să promoveze o viziune ghidată de pluralismul politic față de acest spațiu pentru a preveni formarea unei coaliții ostile și pentru a stimula centrele de interes și de putere să dezvolte relații de sine stătătoare cu America. Pe termen mediu, eforturile SUA ar trebui canalizate în vederea apariției unor parteneri compatibili din punct de vedere strategic, care, rămânând sub controlul american, să formeze un **sistem de securitate trans-euroasiatic**. Iar pe termen lung, un astfel sistem de securitate ar putea deveni nucleul unui sistem a cărui caracteristică principală este responsabilitatea politică autentică, distribuită cât mai corect posibil. Cu toate acestea, precizează analistul american, formarea sistemului de securitate trans-euroasiatic nu trebuie privită ca un scop în sine, ci hegemonia americană benignă trebuie să îi descurajeze pe ceilalți de a iniția acțiuni de subminare a acestei hegemonii.

Pentru realizarea acestor obiective, consideră analistul american, SUA trebuie să-și stabilească strategiile în felul următor: pentru emisfera vestică a Eurasiei, în care Franța și Germania vor continua să aibă rolul decisiv, importantă este menținerea și extinderea capului de pod reprezentat de democrațiile occidentale; din moment ce China va deveni din ce în ce mai vizibil o putere axială, cooperarea chino-americană este indispensabilă în Orientul Îndepărtat; cât privește centrul Eurasiei, anume – zona dintre Europa și puterea regională reprezentată de China, aceasta va fi un fel de „gaură neagră” până în momentul în care Rusia va lua decizia de a se redefini ca stat postimperial; mai mult, în sudul Rusiei, Asia Centrală amenință să devină o zonă sfâșiată de conflicte etnice și de rivalități între diferitele puteri locale.

Scopul politicii americane este de a preveni eventualele combinații între state, care să detroneze SUA sau măcar să-i diminueze supremația. Pentru realizarea obiectivelor SUA, este nevoie de o Europă unită și cu trăsături bine conturate din punct de vedere politic, de căpătarea statutului de putere regională de către China, de o Rusie post-imperială și orientată către Europa și de o Indie democratică.

Sarcini de autoevaluare:

1. Identificați esența teoriei atlantismului a lui N.Spyckman.
2. Caracterizați principalele teze ale teoriei mondialismului.
3. Comparați teoria atlantismului cu cea a mondialismului.
4. Stabiliți specificul școlii geopolitice ruse.
5. Proiectați evoluția dezvoltării teoriilor efirocrației, aierocrației.

Bibliografie:

1. Brzezinski Z. *Marea tablă de șah. Supremația americană și imperativele sale geostrategice*. București: Univers Enciclopedic, 2000.
2. Brzezinski Z. A Geostrategy For Eurasia. In: *Foreign Affairs*, Sept/Oct, 1997.
3. Cohen S. *Global Geopolitical Change in the Post-Cold War Era*, apud: Dean A. Minix, Sandra M. Hawley. *Global Politics*. West/Wadsworth, New York, 1998.
4. Claval P. *Geopolitică și geostrategie. Gândirea politică, spațiul și teritoriul în secolul al XX-lea*. București: Corint, 2001.
5. Fifield R. & Pearcyn E. *Geopolitics in Principle and Practice*. Boston: Ginn & Company, 1944.
6. Guetta B. *Geopolitica. Rațiune de stat*. Oradea: Arion, 2000.
7. Mahan A.T. *The Influence of Sea Power upon the French Revolution and Empire*. London: Sampson Low, Maiston & Company, Ltd, 1893.
8. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва: Логос, 2001.

Tema 4. SPAȚIILE ȘI FRONTIERELE DIN PERSPECTIVA HĂRȚILOR GEOPOLITICE

Unități de conținut:

- *Abordarea geopolitică a spațiului*
- *Aspecte privind frontiera geopolitică*
- *Hărțile geopolitice ca formă de reprezentare a spațiului*

Obiective de referință:

- să caracterizeze spațiul din punct de vedere geopolitic: spațiul politic, spațiul economic, spațiul spiritual și spațiul strategic;
- să distingă tipurile de frontiere în geopolitică: frontiere etnice, religioase, economice și să le analizeze în comparație cu frontiera de stat;
- să analizeze cum spațiile și frontierele influențează elaborarea hărților geopolitice;
- să estimeze viitoarele scenarii de dezvoltare a spațiilor geopolitice.

Forme și strategii de organizare a activităților didactice:

Curs teoretic

Prelegere dialogată

Dezbateri

***Termeni-cheie:** geopolitică, spațiu de suveranitate, spațiu geopolitic, frontieră geopolitică, hartă geopolitică.*

Conținut rezumativ:

Teritoriul unui stat este determinat de trei parametri geospațiali: **dimensiunea, frontierele și configurația (forma)**, fiecare dintre ele influențând activitățile umane care se desfășoară pe acest teritoriu. **Dimensiunea teritoriului** ca factor de dezvoltare geoeconomică: mărimea geografică (suprafața) unui stat/teritoriu este o noțiune destul de relativă care poate influența mai multe laturi ale vieții socio-economice statale. Mărimea teritoriului are mai multe **semnificații geoeconomice** și geopolitice, printre care s-ar putea exemplifica:

- Cu cât statul are o întindere mai mare, cu atât, de regulă, varietatea și mărimea resurselor naturale este mai mare; potențialul de habitat, **poziția geografică** avantajoasă în raport cu vecinii sau alte state;
- Dimensiunile mari teritoriale condiționează dezvoltarea unei **structuri economice** mai diversificate;
- Cu cât teritoriul este mai mic, cu atât componenta economică externă este mai mare în economia globală; gradul de deschidere către exterior este mai mare;
- Statele mici și foarte mici, de regulă, au numeroase dezavantaje, din cauza resurselor **economice** limitate, tendinței de emigrare masivă a popula-

ției și, în consecință, dezvoltării economice precare. Unele state mici s-au adaptat la lumea contemporană prin integrare economică sau prin delegarea unor funcții statelor mari, altele au beneficiat de sistemul economic avansat pe care l-au aplicat, de **poziția geografică** avantajoasă etc.;

- Statele de dimensiuni mari se confruntă cu problema „depășirii spațiale”, care consumă o parte considerabilă a venitului național prin asigurarea legăturilor interteritoriale și de infrastructură;
- Statele mari pot avea probleme cu controlul efectiv al puterii centrale asupra teritoriului respectiv;
- Din punct de vedere geostrategic, marimea statelor este favorabilă pentru statele de mari dimensiuni, în scop de apărare în profunzime etc.

Mărimea unui stat este un factor important în definirea rolului pe care îl poate juca în politica internațională, dar ea nu garantează semnificația sa geopolitică și geoeconomică. Brazilia, Argentina, Australia sunt țări care nu au jucat un rol semnificativ în politica mondială, pe când state mici ca Japonia, Germania s-au implicat activ în politică internațională, având pretenția unor puteri geopolitice și **geoeconomice mondiale**.

Se pune în mod firesc întrebarea: care este mărimea optimă a unui stat, între întinderea vastă a Rusiei (circa 17 mil. km²) și Vatican (0,44 km²)?! Cert este că mărimea teritorială a statelor lumii determină varietatea și distribuția resurselor, potențialul de habitat, factorii geostrategici, potențialul geoeconomic, factorii politici etc.

Un alt parametru geospațial îl reprezintă *configurația (forma) statului (teritoriului)*. Configurația reprezintă rezultatul unui îndelungat proces istoric/politic în care au avut loc numeroase modificări, ajustări teritoriale. Forma unui stat este determinată de conturul spațial. Configurația reprezintă parametrul ce reflectă gradul de administrare a unui stat, de regulă, de către un centru administrativ și economic. Se consideră formă perfectă atunci când distanțele de la centru sunt egale în direcții radiale. Deosebim mai multe tipuri de configurații geospațiale, fiecare prezentând anumite avantaje și limite. Cele mai avantajoase forme le au statele care concentrează teritoriul la maximum, în interiorul unui minim de frontiere.

Astfel, *statul compact* se apropie de **idealul geoeconomic și geopolitic**. Avantajele oferite de această formă sunt: controlul facil al teritoriului, avantajele de centralitate, omogenitate, distribuire a populației etc. Drept exemplu de stat cu configurație compactă pot servi Franța, Polonia, Ungaria, România, Mongolia, Uruguay. O altă formă frecvent întâlnită este cea *alungită*, în care lungimea teritoriului, de regulă, întrece de 6 ori lățimea lui. Avantajele prezentate de această formă – marea varietate pedoclimatică și biogenă, diversitatea mare a peisajelor naturale ca resursă importantă turistică. Drept exemplu de state cu formă alungită pot servi Suedia, Norvegia, Finlanda, Chile, Benin, Togo etc. Dezavantajele acestei forme constau în dificultatea unui control central al extremităților, costuri mari

de administrare, distribuirea comunicațiilor, pericolele de separatism. Dintre alte forme întâlnim:

- **state fragmentate** (Japonia, Filipine, Indonezia, SUA, Danemarca);
- **state apendiculare**, apendicile (protuberanța) deseori servind un handicap pentru dezvoltarea economică sau apărare (ex.: punga Tyrol Voralberg (Austria); coridorul Matad (Congo), apendicul Sounghla (Thailanda));
- **state perforate** – un stat mare A, perforat de state mai mici B,C (ex.: RSA este perforat de Lesotho, Swasiland, Italia de San-Marino și Vatican etc.) etc. Pentru o administrare mai eficientă a teritoriului deseori s-a recurs la transferarea capitalei de la periferie spre centrul statului, așa cum s-a procedat în cazul Braziliei, Tanzaniei, Kazahstanului.

Hotarele (frontierele) – alt parametru cu influență majoră geopolitică și geoeconomică. Frontierele delimitează statele/teritoriile ca entități geografice, politice, istorice, **economice**, constituind expresia geopolitică a teritorialității.

Frontiera – linie naturală sau convențională care desparte teritoriul unui stat de teritoriul altor state. Deosebim frontiere politice și frontiere **geoeconomice**. Dacă frontierele politice delimitează subiecții de drept internațional, atunci cele **geoeconomice** reprezintă hotarele convenționale care delimitează sfera de influență a unor economii naționale, societăți transnaționale, **grupări economice** integraționiste.

Hotarele **geoeconomice**, de regulă, nu coincid cu hotarele politice ale statelor. Ele sunt trasate convențional ca expresie a dominării prin forța economică (investiții de capital, întreprinderi cu capital străin și mixte, control asupra resurselor naturale, controlul asupra piețelor de desfacere). În complexitatea frontierelor deosebim:

- **frontiere de cancelarie** – frontiere trasate de marile puteri coloniale, neținându-se cont de realitățile geopolitice: răspândirea etniilor, cultelor religioase, acestea servind pretextul unor conflicte care durează de zeci de ani. Drept exemplu de frontieră de cancelarie pot fi cele trasate între statele africane, care au conturul unei linii drepte (pe paralelă sau meridian) trasate de către fostele metropole;
- **frontiere „simbolice”** – în Europa postbelică prin trasarea „cortinei de fier” dintre estul comunist și vestul capitalist. Tot la categoria frontierei simbolice pot fi atribuite frontierele religioase, frontierele dintre statele UE, tot mai permissive și transparente;
- **frontiere geoeconomice** – apărute în perioada când disputele dintre marile puteri trec de la spațiile politice la cele economice. Hotarele au semnificații **geoeconomice** multiple.

Hotarele maritime, spre exemplu, oferă posibilitatea comunicării cu alte spații **geoeconomice**, cele terestre – posibilitatea comunicării directe cu statele vecine.

În cazul barierelor terestre comunicarea devine anevoioasă din motivul lipsei de sisteme de transport și a accesibilităților. China și India, Statele Scandinave comunică între ele mai mult pe cale maritimă tocmai din acest motiv. În cazul lungimii mari a hotarelor acestea oferă posibilitatea de a avea mai mulți vecini, dar în același timp se resimte și o presiune asupra spațiului geoeconomic.

Extremul Orient al Federației Ruse este supus actualmente unei presiuni **geoeconomice** majore din partea Chinei, Japoniei și Coreei de Sud. Miza frontierelor este foarte diversă: de la crearea unei patrii pe antecedente biblice (Israel), acapararea de noi teritorii (politica Rusiei), controlul unor resurse naturale (politica SUA, Marii Britanii în Orientul Apropiat – miza hidrocarburilor) la eliminarea definitivă a lor în cadrul grupărilor integraționiste. Conflictele de frontieră se resimt, în mod deosebit, între statele mari concurente Rusia/China cu cea mai lungă frontieră terestră (circa 4000 km), China/India, India/Pachistan etc.

Sarcini de autoevaluare:

1. Definiți noțiunea de spațiu geopolitic.
2. Determinați tipologia spațiului geopolitic.
3. Identificați specificul frontierelor în geopolitică (etnice, religioase, economice).
4. Stabiliți principalele caracteristici ale frontierei geopolitice.
5. Apreciați rolul hărților geopolitice ca formă de reprezentare a spațiului.
6. Înaintați scenarii viitoare ale evoluției spațiului geopolitic.

Bibliografie:

1. Bădescu I. *Sociologia și geopolitica frontierei*. Vol I, II. București: Floarea Albastră, 1995.
2. Dobrescu P. *Geopolitica*. București: SNSPA, 2001.
3. Emândi E., Buzatu Gh., Cucu V. *Geopolitica*. Iași: Glasul Bucovinei, 1994.
4. Geoffrey Parker. Western Geopolitical Thought in the Twentieth Century. In: *German Geopolitik and its Antecedents*. Croom Helm, London & Sydney, 1985.
5. Gerard Piel. *Worldwide Development or Population Explosion: Our Choice*. Global Issues 98/99, Duskin/McGraw-Hill, Gutford, 1998.
6. John Rourke. *International Politics on the World Stage*. Duskin/McGraw-Hill, Gutford, 1999, p.533.
7. Hlihor C. *Istorie și Geopolitică*. București: Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1999.
8. Карпов В. *Геополитика*. Санкт–Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.

Tema 5. POZIȚIA GEOPOLITICĂ A ACTORILOR. POTENȚIALUL GEOPOLITIC AL ACTORILOR

Unități de conținut:

- *Abordări conceptual-teoretice ale actorilor geopolitici*
- *Poziția geopolitică a actorilor geopolitici*
- *Potențialul geopolitic al actorilor geopolitici*

Obiective de referință:

- să definească noțiunea de actor geopolitic;
- să stabilească principalele diferențe dintre actorii de drept internațional și actorii geopolitici;
- să identifice specificul și rolul poziției actorilor geopolitici;
- să aprecieze potențialul actorilor geopolitici;
- să prognozeze evoluția și comportamentul actorilor geopolitici pe arena internațională.

Forme și strategii de organizare a activităților didactice:

Curs teoretic
Prelegere interactivă cu suport vizual
Dezbateri

Termeni-cheie: geopolitică, actor, poziție geopolitică, potențial, interes.

Conținut rezumativ:

Termenul „spațiu” este folosit de toți gânditorii care s-au referit la impactul mediului geografic asupra vieții politice, de la Turgot (întemeietorul termenului de geografie politică) la Montesquieu și Herder. În viziunea lui Ratzel, spațiul nu este echivalent cu teritoriul unui stat. Spațiul desemnează limitele naturale între care se produce expansiunea popoarelor, arealul pe care acestea tind să-l ocupe, considerând că el le revine în mod natural. Spațiul modelează adânc existența populației care îl locuiește. Spațiul condiționează, potrivit lui Ratzel, nu doar limitele fizice de extindere ale unei comunități, ci și atitudinea ei mentală față de lumea înconjurătoare.

În acest sens, autorul vorbește de „numărul politic al populației” (S.Nicu Sava, „Geopolitica. Școala geopolitică germană”, pag.39), deci un număr suficient de mare pentru a coloniza un teritoriu, pentru a zămisli o cultură, pentru a se impune ca o identitate în rândul altor comunități. Autorul „Antropogeografie” evită să dea cifre precise în ceea ce privește numărul optim al populației sau suprafața optimă a unui stat. În ceea ce privește mărimea teritoriului, el menționează că un stat puternic ar trebui să tindă spre o suprafață de 5 milioane de kilometri pătrați. Un stat aflat în ascensiune va tinde întotdeauna să ocupe poziții

naturale avantajoase, prin aceasta înțelegând spații naturale închise – vecinătatea unui lanț de munți, a mării etc. – sau puncte obligatorii de trecere (pasuri muntoase, strâmtori). Friedrich Ratzel folosește și termenul de geospații, prin acestea înțelegând extinderea forței civilizatoare a unei civilizații la nivelul unui continent (geospațiul american). O asemenea extindere poate fi și politică, în acest caz rezultând imperiile, care au viață trecătoare pentru că ele nu zămislesc state propriu-zise. Ceea ce deosebește geospațiul de imperiu este, în cazul primului, prezența esențială a culturii și a forței sale modelatoare. Autorul german formulează și o serie de legi ale spațiului și așezării în spațiu. Cum avea să sublinieze chiar Ratzel, aceste legi topesc în ele totalitatea principiilor privind creșterea spațială a statelor. Aceste legi sunt: 1. Spațiul unui stat crește odată cu creșterea culturii sale; 2. Creșterea spațială a statelor însoțește alte manifestări ale dezvoltării lor, cum sunt forța ideilor, intensitatea comerțului, activitatea desfășurată în diferite sfere; 3. Statele se extind prin asimilarea sau absorbirea unităților politice având o importanță mai redusă; 4. Frontiera constituie organul periferic al statului și în această calitate servește drept martor al creșterii, tăriei sau slăbiciunii sale, precum și al schimbărilor survenite în organismul său; 5. În creșterea sa statul tinde să înglobeze elementele cele mai valoroase ale mediului fizic înconjurător: linii de coastă, albiile fluviilor și râurilor, zone bogate în diferite resurse; 6. Primul impuls de creștere teritorială este primit de statele subdezvoltate (nedezvoltate) din exterior, de la civilizațiile mai avansate; 7. Tendința generală de asimilare sau absorbție a națiunilor mai slabe se autoîntreține prin înglobarea de noi teritorii sau, după cum se exprimă autorul german, „istoria mișcărilor de expansiune arată că foamea vine mâncând” .

Întrucât vorbim de spațiu și de tendința statelor de a ocupa un spațiu cât mai convenabil, din punct de vedere natural, al unor resurse și poziții geografice avantajoase, este momentul să amintim de ideea lansată de Ratzel privind „ciclul oceanic”. Valoarea unor mări și oceane se schimbă și ea în funcție de mărimea, importanța țărilor care le străjuiesc. Ciclul oceanic a urmat o linie semnificativă, mutându-se din Marea Mediterană în Oceanul Atlantic și de aici în Pacific. Ratzel consideră că Pacificul este oceanul viitorului. Pledează pentru această apreciere două tipuri de argumente. Pacificul este locul unei activități susținute și al unui potențial conflict de interese între unele dintre cele mai puternice cinci țări ale lumii: SUA, Rusia, China, Japonia, Anglia (menționăm că, în acel moment, această ultimă țară era deținătoare a unor zone în Pacific). Miza acestui conflict ar fi reprezentată de poziția strategică, resursele unice și dimensiunile uriașe ale Pacificului. De aceea, după părerea autorului german, tocmai aici, în Pacific, se vor confrunta și stabili raporturile dintre cele cinci țări. Concomitent, în Pacific ar urma să aibă loc și principala confruntare între statele maritime (Anglia, Japonia) și cele continentale (Rusia, China). Ratzel considera că în această confruntare puterile continentale vor avea câștig de cauză, întrucât dispun de resurse mult

mai numeroase, precum și de un spațiu suficient ca bază geopolitică. În același timp, el prevede că bătălia pentru Pacific ar putea avea un final catastrofal care ar marca și încheierea evoluției ciclice a omenirii.

O altă noțiune-cheie a operei lui Ratzel este cea de poziție. Important de reținut este faptul că poziția nu este o noțiune strict geografică. Ea are, fără îndoială, și această dimensiune: situarea strict topografică, vecinătăți naturale sau nu, poziția deținută într-o emisferă sau alta a pământului, formele de relief pe care le înglobează etc. Este interesant modul cum corelează autorul german noțiunea de poziție cu cea de spațiu: „Poziția corijează, supradimensionează sau subdimensionează spațiul”, îi conferă deschidere, îi asigură posibilitatea de a se pune în valoare. Deci, poziția este cea care decide, în ultimă instanță, valoarea spațiului. Sunt bune și avantajoase acele poziții care, deținând importante suprafețe de pământ, au și deschidere suficientă către mare. Dacă am urmări numai datele fizice, rezultatul nu ar putea fi decât un tablou amănunțit de informații, mai puțin folositoare. Preocupat de deschiderea către viața statală, de interdependențele dintre factorul natural și cel politic și demografic, Ratzel corelează poziția naturală cu cea politică și socială. În acest sens, pozițiile pot fi asimilate împrejurărilor, contextului, ceea ce francezii desemnează prin termenul „la situation”. Poziția fizică este neschimbătoare, pe când poziția, în acest ultim sens, deci poziția politico-geografică este schimbătoare. Schimbătoare în acord cu schimbarea situației în zonă, cu distanța față de marile centre culturale și de civilizație etc.

Condițiile politice ale formării statelor tampon oferă teren pentru intrigă internă și intrigă externă, provenind din partea forțelor care vor o redesenare a granițelor în zonă. Dar, cum subliniază și Curzon, artificialitatea statului tampon este ceva relativ și poate varia în funcție de stabilitatea situației interne, de soliditatea instituțiilor și de poziția guvernului său. Am insistat asupra acestei noțiuni, întrucât în literatura de specialitate întâlnim opinia potrivit căreia ideile lui Curzon și-au aflat împlinirea prin Tratatul de la Versailles. Atunci, la salba de state tampon existente anterior (Norvegia, Danemarca, Suedia, Belgia, Luxemburg și Elveția) s-a mai adăugat o a doua salbă alcătuită din Finlanda, Polonia, România, Iugoslavia, Bulgaria, Albania, Grecia, care erau necesare pentru separarea Rusiei de Europa. Este adevărat că aceste state au luat naștere într-un moment prielnic din punct de vedere istoric, reprezentat de dezagregarea imperiului austro-ungar, dar este greu de acceptat ideea caracterului lor „artificial”. Constituirea lor a avut loc pe principiul naționalității, pe un teritoriu locuit de popoarele respective cu mult înainte de apariția imperiului prăbușit la finele primului război mondial. Putem mai degrabă vorbi de organicitatea și nu de artificialitatea constituirii lor. Dar aceasta nu scade din presiunile teribile la care sunt supuse statele respective. Când spuneam că ele reprezintă o altfel de „graniță” aveam în vedere că au apărut și cu această misiune politico-strategică. De aceea, presiunile sunt extrem de mari și dintr-un sens și din altul. Cu atât mai importantă este stabilitatea lor in-

ternă, performanța lor. Într-un anumit sens, acestea reprezintă atutul lor principal prin care își asigură supraviețuirea și consolidarea.

Una dintre cele mai interesante viziuni Ratzel promovează cu privire la graniță și semnificația sa geopolitică. Granița nu mai este fâșia de pământ care marchează despărțirea dintre state, ci un organ periferic al statului, un martor al creșterii și slăbiciunii sale, un senzor de mare finețe al prefacerilor survenite în interiorul său.

La graniță se întâlnesc statele cu forța lor, cu capacitatea și disponibilitatea lor de a-și extinde spațiul pe care îl dețin la un moment dat. În noul context, frontiera exprimă relațiile spațiale dintre state, o zonă de mare presiune dintre ele. De aceea, frontiera are o semnificație **politico-strategică** și atunci când desparte două state prietene și iubitoare de pace. Ca linie despărțitoare, frontiera este **un adevărat compromis** la care s-a ajuns uneori prin intermediul forței. Ea consfințește o stare de lucruri proprie unui anumit interval de timp care desparte situațiile politice și cele de forță. „*Tratatele care garantează frontierele*, spune Ratzel, *se bazează pe acea imensă iluzie că ar fi posibil să se pună stavilă creșterii vii a unei națiuni.*” Potrivit concepției lui Ratzel, statul ia naștere în jurul unui **Mittelpunkt**, care concentrează energia și forța unui popor. Din acest centru vital al statului pornesc, în cercuri concentrice, unde de energie și vitalitate care acoperă întreg teritoriul național. Ultimul cerc este reprezentat chiar de granița statului respectiv. „*Granița*, subliniază Ratzel, *este un produs al mișcării*”, este „*periferia teritoriului statal, economic și a poporului*”, organul cel mai sensibil unde putem detecta starea de sănătate a statului. La graniță putem cel mai bine măsura intensitatea pulsarilor economici, culturali, comunicaționali emiși de **Mittelpunkt**. Granița nu este o linie fixă, chiar dacă ea este consacrată de către înțelegeri internaționale. Ea se află în expansiune dacă intensitatea pulsarilor este mare, așa cum poate fi în retragere dacă această intensitate se află în scădere.

Cum este și firesc, o graniță desparte două state, două zone de influență. Prin urmare, în regiunea de lângă graniță se întâlnesc și se confruntă pulsări venind din direcții diferite. Aici se face diferența dintre intensitatea lor. Nu este important ca un pulsar să aibă o anumită intensitate, ci ca el să nu întâlnească un pulsar cu o intensitate mai mare și venind din direcție opusă. Prin urmare, putem spune că, fiind un organ periferic, granița este, implicit, un **raport de forțe**.

Ratzel sesizează rolul vital pe care îl are în învingerea granițelor un alt factor, anume – **comunicarea**, care învinge spațiile. Autorul german concepe comunicarea într-un sens foarte larg, ea luând forma schimbului de mărfuri, a schimbului de produse culturale și a schimbului de opinii propriu-zise. „*Condiția grandorii unui popor și, apoi, a oricărei mari puteri este dezvoltarea maximă a comunicării*”.

Statutul geopolitic reprezintă locul actorului în ierarhia globală sau în cadrul unui câmp geopolitic și rezultă din potențialul geopolitic. Potențialul geopolitic reprezintă capacitatea statului de a se extinde, penetra sau influența zone sau re-

giuni care se află în afara spațiului său de suveranitate. Capacitatea de extindere sub o anumită formă (economică, politică, militară, culturală), precum și raza de acțiune, depind de putere. K. Waltz atribuie ranguri puterii statelor după mărimea populației și a teritoriului, dotarea cu resurse, capacitatea economică, puterea militară, stabilitatea politică și competența conducerii. Astfel, statutul geopolitic conferă statului categoria geopolitică de putere, determinându-i locul și rolul în cadrul sistemului ierarhizat al geopoliticii globale sau regionale. Din perspectiva statutului geopolitic există mai multe derivate ale puterii: superputere, mare putere, putere minoră și stat căruia nu i se poate atribui calificativul de putere.

Sarcini de autoevaluare:

1. Definiți noțiunea de actor geopolitic.
2. Stabiliți principalele diferențe dintre actorii de drept internațional și actorii geopolitici.
3. Identificați specificul și rolul poziției actorilor geopolitici.
4. Apreciați potențialul actorilor geopolitici.
5. Prognozați evoluția și comportamentul actorilor geopolitici pe arena internațională.

Bibliografie:

1. Gallois P. *Gèopolitique: les voies de puissance*. Paris, 1990.
2. Daudel C. Geografie, Geopolitică și Geostrategie – Termeni în schimbare. În: *Geopolitica*. Vol.I. Iași: Glasul Bucovinei, 1994, p.290.
3. Peter J. Taylor. *Political Geography. World-economy, nation-state and locality*. London: Longman Group UK Limited, 1989.
4. Peter O'Sullivan. *Geopolitics*. New York, 1986.
5. Saul B. Cohen. *Geography and Politics in a World*. New York, 1973.
6. Богатуров Т. Геополитика в новом миропорядке. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.
7. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва: Логос, 2001.
8. Дугин А. *Основы геополитики*. Москва: Логос, 1997.
9. Карпов В. *Геополитика*. Санкт – Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.

Tema 6. RELAȚIILE GEOPOLITICE ALE PUTERILOR ȘI STATELOR TAMPON

Unități de conținut:

- *Abordări conceptual-teoretice ale fenomenului „putere”*
- *Tipologia puterilor din perspectivă geopolitică*
- *Statele tampon*

Obiective de referință:

- să definească noțiunea de putere;
- să identifice tipologia și specificul puterilor geopolitice;
- să caracterizeze specificul statelor tampon;
- să aprecieze rolul statelor tampon;
- să evalueze comportamentul puterilor geopolitice pe arena internațională.

Forme și strategii de organizare a activităților didactice:

Curs teoretic
Prelegere interactivă cu suport vizual
Dezbateri

Termeni-cheie: geopolitică, putere geopolitică, stat tampon.

Conținut rezumativ:

Grecii au fundamentat și au impus termenul „politică”, dar românii au creat conceptul fundamental de „putere”. Puterea politică constituie elementul central, fundamental al politicii. Dar ce reprezintă puterea? Puterea constituie, spre exemplu, aptitudinea unei persoane fizice de a-și apropia un bun, un obiect care nu se află în posesia/proprietatea sa. De la acest aspect intuitiv putem aprecia că puterea constă într-un raport de interdependență, materializat prin capacitatea unui actor social de a influența conduita altui actor social. Ca atare, puterea politică reprezintă tot o relație de influențare, de interdependență, concretizată în raporturile de dominație – supunere sau în relație de comandă – ascultare. În cadrul manifestării puterii politice etatice se realizează distincțiile între guvernanți și guvernați, precum și între societatea politică și societatea civilă.

Pe parcursul evoluției vieții politice puterea politică s-a manifestat ca cel mai important subsistem al puterii sociale, cu toate că dezbateri științifice referitoare la rolul și importanța puterii politice persistă continuu. Epistemologic, conceptul de putere derivă din latinescul *potestas*, care se traduce ca putere, abilitate, reprezentând abilitatea de a face ceva, capacitatea de a exercita autoritatea asupra altora. Primele încercări de definire a puterii au fost efectuate în tratatele marilor filosofi, așa ca Platon, Aristotel, Ibn-Khaldun, Machiavelli, Locke, Montesquieu,

Hume, Hobbes. Pentru ei puterea are o caracteristică funcțională, legată de necesitatea ordinii și înțelegerii între oameni, de stabilirea echilibrului intern al statelor. Conform concepției lui Platon, funcția puterii constă în integrarea cât mai „organică” a fiecărei stări sociale, menținerea echilibrului între acestea. Hobbes determina „puterea” ca mijloc de obținere a bunurilor, de aceea el plasa pe primul loc tendința oamenilor spre obținerea unei influențe cât mai mari, afirmând că puterea este controlul acumulat, care permite individului să fixeze prețuri și să reglementeze oferta și cererea astfel încât aceasta să poată contribui la propriul său avantaj. Abordările științifice ale puterii definesc acest concept din două perspective. Din punct de vedere subiectiv, puterea este capacitatea unui subiect al puterii și oportunitatea reală de a exercita și, dacă este necesar, de a impune voința asupra altor persoane. Din punct de vedere obiectiv, puterea este un sistem de relații de subordonare ale unor persoane voinței, deciziei altor persoane prin autoritatea legii sau prin forță.

Conceptele relaționale caracterizează puterea ca o relație între doi parteneri, subiect-obiect al puterii, în care unul dintre ei are o influență determinantă asupra celui de-al doilea. Există trei versiuni principale ale teoriilor interpretării relaționale a puterii: teoria „rezistenței”, „schimbului de resurse” și a „împărțirii zonelor de influență”. În teoria „rezistenței” (D.Cartwright, J.French, B.Raven etc.) sunt explorate astfel de relații autoritare, în care subiectul puterii suprimă rezistența obiectului său. În consecință, sunt dezvoltate clasificări de diferite grade și forme de rezistență. Teoria „schimbului de resurse” (P.Blau, D.Hickson, C.Hainings) prevede situații care apar atunci când există o distribuție inegală a resurselor între participanții la relația socială și, ca urmare, există o nevoie acută de resurse pentru cei care sunt privați de ele. În acest caz, persoanele care au resurse își pot transforma surplusul în putere, dând o parte din resurse celor care sunt privați de ele, în schimbul comportamentului dorit. Teoria „împărțirii zonelor de influență” (D.Rong etc.) sugerează că atunci când se evaluează natura relațiilor de putere, nu trebuie luate separat în considerare toate acțiunile, ci mai degrabă în ansamblu. Se subliniază momentul schimbării rolurilor participanților la interacțiuni. Dacă într-o situație puterea este posedată de un individ în raport cu altul, atunci cu transformarea sferei de influență pozițiile participanților se pot schimba.

Gianfranco Poggi distinge, în relațiile internaționale contemporane, trei forme de manifestare a puterii: politică, economică și ideologică sau normativă. Desigur, sunt și alte viziuni și moduri de a percepe puterea atât la nivelul cercetării academice, cât și al acțiunii politice în sistemul relațiilor internaționale. Analiza puterii va trebui să ia în calcul și modul cum actorii percep și înțeleg această realitate din mediul internațional. În rivalitățile geopolitice, actorii se află într-o permanentă competiție pentru a-și impune interesele. Pentru aceasta vor utiliza toate mijloacele, de la mijloacele de persuadare la amenințări și constrângere.

Capacitatea unui actor de a se impune sau nu în disputa cu alți actori este dată de potențialul său de putere/power sources, de locul pe care îl ocupă în structura relațiilor internaționale și de prestigiul de care se bucură. Acest aspect nu trebuie neglijat pentru că se adaugă puterii. Locul și rolul unui actor în câmpul geopolitic sunt date de potențialul său de putere, de voința de a acționa/power capacity și de legitimitatea pe care și-o construiește. De o importanță aparte în descifrarea potențialului unui actor este definirea și identificarea surselor, dar și cunoașterea felului de politică de putere/powermeans pe care acesta o promovează în relațiile internaționale. Adepții politicii softpower vor aloca alte resurse decât cei care susțin politica hardpower. Alvin Toffler observă corect că astăzi, indiferent de „câte ciocneli, tăieri cu fierăstrăul și fierărie fac” actorii, satisfacerea interesului unui actor „va depinde mai puțin de cuvintele lor decât de cantitatea și calitatea puterii pe care o aduce fiecare la masa tratativelor”. Tradițional, potențialul de putere/ powersources era apreciat prin însumarea resurselor umane, economice, întinderea teritoriului, mărimea și calitatea forțelor militare. Din antichitate până în pragul revoluției industriale, în economia primului val tofflerian, potențialul de putere a fost dat de mărimea și calitatea populației unui stat. Acest fapt a guvernat și era în calcul atunci când se aprecia deznodământul confruntărilor dintre actori.

Relațiile dintre subiectul și obiectul puterii politice sunt realizate la mai multe niveluri: meganivelul, nivelul macropolitic, nivelul mezopolitic și micronivelul puterii politice. Meganivelul puterii politice, „supranațional” sau nivelul mondial, include organizații internaționale cu putere la nivel mondial (ONU, NATO, Consiliul Europei etc.). Acest nivel este exprimat prin faptul că autoritatea unei entități internaționale este limitată de suveranitatea statelor care fac parte din uniune și de natura acestei uniuni. De exemplu, Republica Moldova ca membră a ONU și-a asumat o serie de obligații suplimentare în puterea economică, socială și legislativă, dar și-a păstrat suveranitatea în mod strategic. În cazul intrării anumitor state în blocuri militare, suveranitatea lor este mult mai limitată. Nivelul macropolitic al puterii politice include organele centrale ale statului, adică instituțiile puterii de stat cu ramurile sale: legislativă, executivă și judiciară. Nivelul macropolitic al puterii politice prevede impunerea schimbării, controlarea agendelor și stabilirea preferințelor. $PUTEREA\ PERCEPUTĂ = (POPULAȚIA + TERITORIUL + ECONOMIA + ARMATA) \times (STRATEGIA + VOINȚA)$.

Nivelul mezopolitic este un nivel de comunicare între nivelul macropolitic și micropolitic și include aparatul birocratic al puterii. La acest nivel se execută deciziile politice. Micronivelul puterii politice reprezintă autoritățile publice locale, instituțiile societății civile. La acest nivel se formează opinia publică.

Valorificarea spațiului aerian a echivalat într-o oarecare măsură Uscatul cu Marea, fiindcă pentru avioane și rachete deosebirea dintre aceste spații nu este atât de semnificativă. (Un pas deosebit de important a fost crearea portavioa-

nelor, acestea ducând la ruperea definitivă a bazelor aeriene de Uscat, făcându-le independente de calitatea suprafeței terestre). Cu toate acestea, dezvoltarea aviației a schimbat proporțiile dimensiunilor planetare, făcând Pământul mult mai „mic”, iar distanțele mult mai „scurte”. Concomitent, construcția de rachete și dezvoltarea aviației strategice au făcut cu mult mai relativi factorii geopolitici tradiționali – frontierele maritime și de uscat, bazele intracontinentale etc. Transferul de armament pe orbita pământului și cucerirea strategică a spațiului cosmic au constituit ultima etapă de „contractie” a planetei și relativizarea definitivă a deosebirilor spațiale. Pe lângă Uscat și Mare, geopolitica actuală este nevoită să mai țină cont de două stihii – aerul și eterul (spațiul cosmic). La nivel militar, acestor stihii le corespunde arma nucleară (aerul) și programul „războaielor stelare” (cosmosul). Prin analogie cu telurocrația (puterea Uscatului) și talasocrația (puterea Mării), aceste două ultime modificări ale sistemelor geopolitice pot fi numite aerocrație (puterea Aerului) și eterocrație (puterea Eterului). Carl Schmitt a făcut o schiță de proiect a acestor două sfere noi. Totodată, cea mai importantă și principala observație a lui Schmitt este faptul că atât „aerocrația”, cât și „eterocrația” reprezintă dezvoltarea de mai departe a „nomosului” Mării, fazele avansate ale „talasocrației”, fiindcă întregul proces tehnic de valorificare a noilor sfere se desfășoară în direcția „rarefierii” mediului, fiind însoțit de procese culturale și civilizatoare corespunzătoare – abaterea progresivă de la „nomosul” Uscatului nu doar în sens strategic, dar și în sens etic, spiritual, social-politic.

Lohausen propune următoarea formulă a puterii: „Puterea = Forța x Poziția”. El precizează: „Fiindcă Puterea este Forța înmulțită cu Poziția, doar o poziție geografică favorabilă oferă posibilitatea dezvoltării depline a forțelor interne”.

În felul acesta puterea (politică, intelectuală etc.) se corelează direct cu spațiul. Lohausen separă soarta Europei de cea a Occidentului, considerând că Europa este o structură continentală care a căzut temporar sub controlul talasocrației. Dar pentru eliberarea politică, Europa are nevoie de un minimum spațial (de poziție). Din perspectiva statutului geopolitic, există mai multe derivate ale puterii: superputere, mare putere, putere minoră și stat căruia nu i se poate atribui calificativul de putere.

O formă de poziție intermediară poate fi socotită și ceea ce în literatura de specialitate se numește **state tampon** („buffer states”). Denumirea lor, pentru că, în fapt, ele au existat de mai multă vreme, este asociată cu numele lordului Curzon of Kedleston, autorul celebrei „linii Curzon” care despărțea Polonia de Uniunea Sovietică după primul război mondial (menționăm că din 1795 cea mai mare parte a Poloniei a fost înglobată Rusiei).

Condițiile politice ale formării statelor tampon oferă teren pentru intrigă internă și intrigă externă, provenind din partea forțelor care vor o redesenare a granițelor în zonă. Dar, cum subliniază și Curzon, artificialitatea statului tampon este

ceva relativ și poate varia în funcție de stabilitatea situației interne, de soliditatea instituțiilor și de poziția guvernului său.

Sarcini de autoevaluare:

1. Definiți noțiunea de putere.
2. Identificați tipologia și specificul puterilor geopolitice.
3. Caracterizați specificul statelor tampon.
4. Apreciați rolul statelor tampon.
5. Evaluați comportamentul puterilor geopolitice pe arena internațională.

Bibliografie:

1. Barry R. Posen. *Command of Commons. The Military Foundation of US Hegemony*. The Mitt Press, 2001. [http:// mittpress.mitt.edu/journals](http://mittpress.mitt.edu/journals).
2. Cebotari S. *Relațiile internaționale în curriculumul universitar: bazele teoretico-metodologice = International relations in university curricula: theoretical and methodological fundamentals*. Univ. de Stat din Moldova; Coord.: Valentina Teosa [et al.]. Chișinău: CEP USM, 2016, p.55-70.
3. Cebotari S. *The Russian Federation's Geostrategical Interests in the Context of Formation of New Geopolitical Architecture*. The Military Academy of Armed Forces „Alexandru cel Bun”, The Center of Geostrategic, Defense and Security Studies. Chisinau, 2018, p.200.
4. Guetta B. *Geopolitica. Rațiune de stat*. Oradea: Aion, 2000.
5. Paul Kennedy P. *The Rise and Fall of the Great Powers: Economic Change and Military Conflict from 1500 to 2000*, 1987.
6. William T. Johnsen. *Redefining Land Power for the 21st Century Carlisle Barracks*. Pa.: US Army War College, Strategic Studies Institute, 7 May 1998.
7. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва: Логос, 2001.
8. Карпов В. *Геополитика*. Санкт – Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.

Tema 7. INTERESELE GEOPOLITICE

Unități de conținut:

- *Abordări conceptual-teoretice ale fenomenului „interes național”*
- *Identificări conceptual-teoretice ale fenomenului „interes geostrategic”*
- *Strategii de menținere a influenței și de realizare a intereselor naționale*

Obiective de referință:

- să definească noțiunea de interes național;
- să generalizeze principalele abordări cu referire la interesul geostrategic;
- să explice corelația „interes național-interes geopolitic-interes geostrategic”;
- să stabilească principalele strategii ale actorilor geopolitici de realizare a intereselor geopolitice;
- să aprecieze impactul strategiilor actorilor geopolitici în realizarea intereselor geopolitice;
- să evalueze nivelul intereselor geopolitice ale actorilor.

Forme și strategii de organizare a activităților didactice:

Curs teoretic
Prelegere interactivă cu suport vizual
Dezbateri

Termeni-cheie: *interes național, interes geopolitic, interes geostrategic, strategie, putere, influență.*

Conținutul rezumativ:

Pe parcursul ultimelor trei decenii ale secolului XX, gradul înalt de complexitate a intereselor și relațiilor sociale a dat naștere unor dezbateri teoretice active vis-à-vis de esența acestor forme. Deși se conturează tot mai mult în relațiile internaționale, despre această realitate în mare parte se vorbește prin construcția teoretică „*interes geostrategic*”. Actualmente se fac primele încercări de a fi exprimat și de a i se da o definiție. În literatura de specialitate este prezentă noțiunea de *interes național*, introdusă în circulație în 1935, prin includerea în Enciclopedia științelor politice, editată la Oxford. Multitudinea de definiții, mai mult sau mai puțin desfășurate, mai precise sau mai confuze, a dus la conturarea câtorva poziții cu privire la definirea dimensiunii de interes național în contextul politicii externe.

Prima poziție, cea a curentului obiectivist sau a „realismului politic”, este reprezentată de H.Morgenthau, A.Wolfers, W.Hippman, H.Thompson, R.Tucher și de savanții actuali W.Lippman, K.Thompson, H.Kissinger, W.Rostov, D.Bolles ș. a. Conform acestei doctrine, interesul național este definit fie ca un complex ideal și normativ de scopuri, fie ca un fenomen central al relațiilor internaționale,

perceptut prin termenii forței sau ca un factor fundamental în identificarea unor căi necesare prin labirinturile politicii internaționale.

Astfel, în viziunea lui H.Morgenthau, interesul național este un „sâmbure tare”, prezent în orice împrejurare, și un înveliș format din elemente variabile ce se modifică în funcție de împrejurările istorice concrete. „Sâmburele tare” al interesului național constă în păstrarea identității politice și culturale a unei națiuni și se racordează la asigurarea independenței naționale, la conservarea integrității teritoriale și la păstrarea ordinii și echilibrului intern.

Reinterpretarea interesului național în fiecare etapă a dezvoltării unui stat este inevitabilă datorită mobilității relațiilor internaționale și modificării balanței de forțe. Doar situarea pe pozițiile realismului politic este cea mai eficace cale spre comprehensiunea interesului unui stat. Piatra edificatoare care ajută realismul politic să-și găsească drumul în peisajul politicii internaționale, afirmă H.Morgenthau, este concepția interesului definită în termenii forței. Puterea sau forța cuprind întreg ansamblul de fenomene care stau la baza controlului omului asupra omului și sunt capabile să-l mențină. Puterea, forța este ceea ce distinge politica ca sferă independentă a acțiunii și cunoașterii, deosebită de alte sfere, precum: economia, estetica. Factorul forței, dimensionat de Morgenthau în aspect militar, industrial, demografic, politic, determină interesele statelor pe arena internațională și se impune drept arbitru final în lupta dintre puteri. Prin prisma acestui factor, în opinia lui Morgenthau, noțiunea „interes național” este însoțită de numeroase precizări: vitale, principale și secundare, stabile și schimbătoare, comune și specifice, identice și conflictuale. Totodată, autorul consideră necesar de a conforma noțiunea de interes resurselor de care dispune societatea, scopurilor realizabile. De aici, el ierarhizează interesele și scopurile politicii externe americane în: a) interesul care trebuie realizat cu orice preț; b) interesul care se realizează în condiții favorabile; c) interese și scopuri dorite, dar care pot fi realizate. Referindu-se la interesul național, cercetătorul rus A.Pozdneakov îl clasifică în funcție de gradul funcționalității în două niveluri: nivelul intereselor principale și nivelul intereselor specifice. Pentru primul nivel, A.Pozdneakov include interesele pentru politica externă a statului care sunt legate de asigurarea securității și integrității sale în comunitatea social-economică, politică, național-istorică și culturală. De asemenea, aici mai sunt incluse și interesele ce țin de apărarea independenței economice și politice, a locului și rolului statului în sistemul relațiilor internaționale. Aceste interese sunt asigurate prin toate mijloacele: militare, economice, diplomatice și ideologice. Astfel de interese determină funcția politicii externe a statului. Cât timp statul rămâne a fi o comunitate social-economică și politică, atât timp interesele sale rămân neschimbate. În funcție de schimbările din sistemul internațional se modifică și conținutul concret al activității externe, direcționate spre asigurarea intereselor.

Cel de-al doilea nivel – nivelul intereselor specifice – include interesele individuale, care au o semnificație aparte în sfera relațiilor externe. Aici autorul

include interesele politicii externe legate de procese și evenimente concrete ale sistemului național și, în particular, de relațiile internaționale, situațiile de conflict, de crize. De asemenea, aici sunt incluse interesele de politică externă cauzate de relațiile externe economice, comerciale ale statelor, de relațiile în sfera colaborării culturale, științifice și de altă natură. Interesele specifice depind de cele principale și sunt limitate de acestea; în același timp, ele sunt parțial autonome și determină conținutul funcționalității activității politice a statului în direcții anumite și în acțiuni practice. Hotarul dintre interesele principale și cele specifice este convențional și mobil. În situații concrete, interesele specifice pot deveni principale.

O altă poziție, cea a curentului „subiectivist” (R.Snyder, E.Furnes, N.Forward), consideră interesul național un fenomen al relațiilor internaționale, al căror purtător principal este grupul restrâns de lideri politici și funcționari care se află la putere, adică acei ce iau decizii politice. Acești savanți interpretează interesul național prin prisma unor criterii, și anume: 1) al menținerii „integrității naționale”; 2) al asigurării „securității naționale”; 3) al păstrării „rolului național”; 4) al precedenței ca model al viitorului; 5) al menținerii „reputației”; 6) al „standardului internațional”. Aceste criterii au exercitat o influență deosebită asupra dimensiunilor politologice, în general, și asupra conceptului de interes național, în particular.

Pentru J.Rosenau, interesul național nu poate servi ca instrument analitic. După el, este imposibil a înțelege pe deplin natura națiunii. De aceea, consideră criteriile bine definite de determinare a interesului național, iar cauzele ar fi următoarele: natura nedefinită a națiunii și dificultățile de a determina ale cui interese include; imposibilitatea de a găsi criterii pentru a determina existența intereselor și a urmări prezența acestora în manifestările independente ale politicii; lipsa unei proceduri de acumulare a intereselor ce sunt imediat identificate.

După Modelski, interesele naționale prezintă niște cerințe referitoare la comportamentul altor state, iar rolul principal în exprimarea intereselor comunitare și în transformarea acestora în scopuri ale politicii aparține liderului politic. Modelski consideră noțiunea „interes național” nefondată științific. El subliniază că interesele pe care le exprimă omul politic nu sunt nici interesele națiunii, nici ale statului, dar ale comunității.

Pentru M.Wight, interesele vitale ale unui stat sunt ceea ce el crede că sunt și nu ceea ce o altă putere spune că trebuie să fie. El corelează în sistemul relațiilor internaționale interesul vital cu onoarea. La rândul său, ideea de onoare este strâns legată de ideea de prestigiu, care este unul dintre elementele importante ale politicii internaționale. Onoarea este aureola care înconjoară interesele, iar prestigiul este aureola din jurul puterii. Spre deosebire de Wight, S.Brucan afirmă că interesul național cuprinde dorințele care sunt stimulii fundamentali ai activității unei națiuni în politica internațională, iar conținutul său poate fi aflat mai ușor prin studierea relațiilor sociale și naționale care au generat aceste dorințe.

Multitudinea de definiții, mai mult sau mai puțin complete, mai mult sau mai puțin precise sau confuze, ne permite să facem principalele diferențe dintre acestea:

1. În unele definiții, interesele naționale sunt considerate ca fiind obiectivul fundamental și ultimul determinant care ghidează factorii de decizie politică a unui stat, în exclusivitate în implementarea politicii externe. Altele mai constată și influența reciprocă sau determinantă a intereselor naționale și a politicii interne.

2. Alte definiții abordează interesele naționale ca elemente distincte, iar altele – numai ca părți componente și constitutive ale unui concept înalt generalizat al acelor elemente care constituie cele mai vitale nevoi.

Aceste interpretări, luate în ansamblu, deși sunt diferite, se completează unele pe altele, permit a concepe interesul în sens larg – ca noțiune sociologică și politologică fundamentală. Actualmente, conceptul de interes, inclusiv de interes național, capătă noi semnificații, generate de procesele integraționiste și dezintegraționiste ce au loc pe continentul european.

Dacă e să analizăm dimensiunea externă a interesului național al unui stat (în cazul dat, apare necesitatea de a preciza: al unui stat putere/ centru de putere) manifestată în afara spațiului de suveranitate, aceasta poate genera interes geopolitic, termen deseori utilizat în literatura de specialitate. Interesul geopolitic este utilizat în scopul analizei poziției actorilor geopolitici în sistemul relațiilor internaționale. Un aspect important în cercetarea intereselor geopolitice este analiza sub aspect economic, politic, militar-strategic, a resurselor – factori care au un rol important în menținerea sau modificarea balanței de putere, a securității internaționale, regionale și naționale. Deseori, interesele geopolitice reprezintă un set complex de interese cu mai multe niveluri, care se formează ca rezultat al anumitor procese directe, dar și al unor factori secundari: condițiile geografice, climaterice, demografice, social-politice, economice, politico-militare, etnice, morale, culturale, naționale, religioase.

Conceptul de interes geopolitic poate fi relaționat cu noțiuni precum cea de expansiune și de putere. Aceste coordonate nu sunt separate în contextul geopoliticii sau cel al cercetărilor contemporane din domeniul științei relațiilor internaționale. Dimpotrivă, interconexsiunile dintre interesul geopolitic și fenomenul expansiunii sau al puterii sunt evidente. Această realitate se datorează, în principal, faptului că prin termenul de expansiune în geopolitică se subînțelege, în primul rând, acaparările teritoriale și instaurarea sferei de influență, de dominare, precum și activitatea în această sferă (politica expansionistă). Expansiunea generează cel mai puternic impact asupra statului ca actor geopolitic. Acest fenomen, realizat de state-puteri/ centre de putere, acționează pe următoarele coordonate: achiziționarea teritoriilor, a materiei prime, a resurselor naturale, umane, militar-strategice și economice. În prezent, expansiunea poate să ia alte dimensi-

uni – informațională, cultural-civilizațională, religioasă, politică (pot fi incluse și sancțiunile internaționale) și în special economice (financiare, comerciale, tehnologice). Dacă expansiunea din trecut avea un caracter treptat, direcționată într-un anumit spațiu, actualmente acest fenomen este continuu, multivectorial, care, ca rezultat al confruntării intereselor mai multor puteri, poate genera conflicte.

Astfel, termenul „interes geopolitic” reprezintă interesele care vizează tendința de dominare, influență (fie mondială, fie în unele zone ale lumii), sau interesele care vizează tendința de impunere a puterii din contul neputinței/ slăbirii adversarului/ părții opuse. Reieșind din complexul resurselor politice, economice, militar-strategice, care au o importanță considerabilă în schimbarea sau păstrarea balanței de putere, interesele geopolitice sunt utilizate cu scopul de a determina poziția politică a statului – putere, a locului și rolului acestuia în sistemul relațiilor internaționale. Interesul geopolitic reprezintă interesele militar- strategice, politice, economice ale unui stat-putere/ centru de putere în raport cu alt stat/ centru de putere. Interesele geopolitice sunt acele interese care vizează scopul dominării fie la nivel mondial, fie la nivel regional al statului-putere/ centrului de putere de a-și confirma propria dominare pe arena internațională din contul statelor sau al puterilor care au pierdut din forță, influență. În cazul statelor care au pierdut din influență, interesul acestora este cel de a-și păstra spațiul de suveranitate și cel economic, iar securitatea națională poate fi asigurată de eforturile comune ale statelor-puteri pe arena internațională, care au capacitatea de a se opune oricărei expansiuni.

În literatură, conceptul „interes geopolitic” deseori este abordat în conexiune cu strategia statului, considerându-se că statele-puteri/centre de putere își materializează interesele naționale prin aplicarea anumitor strategii. Actorii geopolitici (state, organizații internaționale, corporații transnaționale etc...), prin intermediul anumitor strategii, își realizează interesele vizând anumite spații de pe arena internațională.

În limbajul cotidian, termenul „strategie” nu mai este o calitate circumscrisă exclusiv interacțiunii dintre state la nivel global și, cu atât mai mult, interacțiunii militare, ci este folosit pentru a exprima ideea de organizare, plan sau planificare. Aceasta poate fi utilizată în domeniul afacerilor sau în cel politic, la nivel local, național sau internațional. „Strategia” își are etimonul în grecescul *stratos*, care presupune armata și *agein*, componentă care semnifică *a conduce*. Astfel, conform *Webster's New Encyclopedic Dictionary*, strategia desemnează știința și arta de a utiliza forțele politice, economice, psihologice, militare. În *Dicționarul politic, Instituțiile democrației și cultura civică*, S.Tămaș, analizând acest termen, consideră că este termenul provenit din practica militară, dar folosit și în alte domenii, cum ar fi cel politic, economic, management, pentru a denumi modul de acțiune, astfel încât să se obțină reușita într-o competiție în care se înfruntă două sau mai multe voințe, fiecare urmărind același scop în condițiile în care nu pot să câștige toate părțile implicate.

De asemenea, *strategia* reprezintă mijlocul, al cărui scop este definit de domeniul politicii, operație ce pune în evidență forțele ce dețin puterea. Astfel, *strategia politică* reprezintă planul de acțiune elaborat pentru reușita în competiție cu forțele de opoziție pe calea obținerii maximumului posibil de suporturi în campaniile electorale sau în alt gen de campanii politice. În plan strategic, se referă la următoarele aspecte: modul de acțiune, scopurile și obiectivele ce trebuie realizate, timpul de execuție, mijloacele și resursele ce vor utiliza principalele direcții de acțiune pe plan economic, tehnologic, social, legislativ. Astfel, conform *Noului dicționar universal al limbii române*, „strategia” este: 1) partea cea mai importantă a artei militare ce se ocupă de pregătirea, planificarea și purtarea războiului; 2) disciplina militară care studiază marile operații de război, pregătirea planurilor marilor bătălii.

Strategia, conform opiniei expuse de Zb.Brzezinski, este administrarea intereselor geostrategice. De asemenea, pentru Brzezinski, geostrategia nu este echivalentă cu geopolitica. Conceptele de geostrategie și geopolitică pot fi considerate drept un tot unitar și ca parte. Autorul susține că geostrategia este parte a geopoliticii.

În al doilea rând, ar fi bine dacă la analiza geostrategiei nu s-ar limita doar de pe pozițiile condițiilor și posibilităților utilizării forței militare într-un anumit spațiu, deoarece în perioada postbelică se observă un proces al diversificării metodelor și formelor de control asupra spațiului. Astfel, forța militară poate fi considerată drept un factor important, dar nu unica componentă a geostrategiei.

În al treilea rând, geostrategia presupune caracterul îndelungat al planificării și acțiunii, condiționat de calitatea spațiului, care și este baza elaborării concepției geostrategice. De asemenea, geostrategia presupune activitatea statului pe arena internațională în raport cu anumite unități, spații. În funcție de calitatea și particularitățile spațiului, geostrategia poate fi clasificată/divizată în terestră, maritimă, aeriană și cosmică. Impactul geostrategiei poate fi la nivel global, macroregional, asupra statelor. La baza strategiei se află aspecte cum ar fi: alegerea teritoriului ca spațiu de expansiune sau extindere, impunerea sub o anumită formă a controlului asupra spațiului (construirea bazelor militare, anexiuni, impunerea sferei de influență, dominare economică, dominare culturală), determinarea amenințărilor din partea adversarilor sau aliaților reali și potențiali prin crearea alianțelor, uniunilor, coalițiilor.

Strategia este folosită în diverse moduri, însă câteva sunt evidențiate de către H.Mintzberg, care a enumerat cinci utilizări principale ale cuvântului „strategie”:

1. *Un plan* – în sensul de acțiune conștientă, intenționată, mijloc de a ajunge de aici acolo, adică distanța dintre punctul A și punctul B, în care A reprezintă punctul de pornire, iar B – punctul de destinație;
2. *O tactică* – ca manevră specifică având drept scop surclasarea oponentilor sau competitorilor;
3. *Un pattern* – reprezentat printr-o succesiune de acțiuni;
4. *O poziție* – instrument de localizare,

într-un anumit mediu; 5. *O perspectivă* – în sensul de modalitate integrată de percepere a lumii, viziune și directive. Aceste tipare ale deciziilor și acțiunilor definesc strategia emergentă sau, conform lui Mintzberg, „realizată”.

Astfel, în literatura de specialitate există următoarele modalități de realizare a strategiilor. Conform opiniei lui C.Sorokin, în literatura de specialitate există trei tipuri de geostrategii:

1) expansioniste – care presupun pătrunderea în vecinătatea apropiată sau îndepărtată, deseori fiind utilizată forța sau amenințarea cu forța;

2) de cedare – care admit restrângerea fizică a teritoriului statului;

3) de amplasare sau poziționare – orientate spre păstrarea statu-quo-ului sau a poziției de bază. Analizând fenomenul puterii, K.J. Holsti enumeră următoarele tactici prin care un stat poate să-și impună influența: utilizarea forței, utilizarea sancțiunilor de tip nonviolent, amenințarea cu sancțiuni (bastonul), promisiunea cu recompensare, oferta recompenselor, persuasiunea care rezidă în a face ca comportamentul altui actor să se conformeze propriilor deziderate fără a recurge la amenințări sau promisiuni.

În opinia realiștilor, strategia este deseori asociată viziunii neoconservatoare, susținătoare a cauzei suveranității naționale exclusive și concentrată pe dezvoltarea capacității militare ca principal dispozitiv de organizare a balanței de putere împotriva adversarilor. Pe de altă parte, conform curentului liberal, strategia reprezintă dezvoltarea instituțională a mecanismelor internaționale de cooperare.

Revenind la problema interesului geostrategic ca parte componentă a interesului geopolitic, este de menționat faptul că niciun interes nu poate fi realizat în afara și fără implicarea statelor, care dispun de un anumit potențial fie putere sau au interese într-un anumit spațiu în afara celui de suveranitate, pe care îl realizează prin intermediul unei strategii. Din afirmațiile expuse anterior, autorul înaintea următoarea definiție a conceptului de interes geostrategic: *Interesul geostrategic este interesul actorului geopolitic-mare putere (fie că este statul, organizația internațională...) realizat prin intermediul unui set de strategii într-un anumit spațiu.*

Astăzi trăim în era informației globale, fapt ce are numeroase implicații și pentru modalitățile de exercitare a puterii. Nye afirmă că în acest secol au loc două mari transformări ale puterii: tranziția puterii între state și difuzia puterii dinspre toate statele spre actorii nonstatali. Conform autorului, acesta este contextul în care trebuie să situăm discuția conceptuală despre putere în secolul XXI. Iar pentru a converti resurse de putere în strategii de succes vom avea nevoie de abilitatea de „a înțelege mediul în curs de evoluție și de a profita de tendințe”. În acest sens, Nye dezvoltă conceptul de *smart power* pe care îl definește drept capacitatea de a combina resursele puterii *soft* și ale celei *hard* în strategii eficiente. Vechile narațiuni despre hegemonie sau proeminență în sistemul internațional nu își mai au rostul în contextul secolului XXI.

Recurgerea statelor/centrelor de putere la utilizarea unui set de strategii de impunere a influenței în anumite zone ale mapamondului contribuie la compartimentarea spațiului geopolitic, iar rezultatul acestei compartimentări spațiale este crearea noii arhitecturi geopolitice a sistemului relațiilor internaționale

Sarcini de autoevaluare:

1. Definiți noțiunea de interes național.
2. Generalizați principalele abordări cu referire la interesul geostrategic.
3. Explicați corelația „interes național-interes geopolitic-interes geostrategic”.
4. Stabiliți principalele strategii ale actorilor geopolitici de realizare a intereselor geopolitice.
5. Apreciați impactul strategiilor actorilor geopolitici în realizarea intereselor geopolitice.
6. Evaluați nivelul intereselor geopolitice ale actorilor.

Bibliografie:

1. Burian A. *Geopolitica lumii contemporane*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2003, 455 p.
2. Cebotari S. *Relațiile internaționale în curriculumul universitar: bazele teoretico-metodologice = International relations in university curricula: theoretical and methodological fundamentals / Univ. de Stat din Moldova; Coord.: Valentina Teosa [et al.]. Chișinău: CEP USM, 2016.*
3. Cebotari S. *Interesele geostrategice ale Federației Ruse în spațiul est-european*. Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, Centrul de Studii Strategice de Securitate și Apărare. Chișinău, 2016. 264 p.
4. Cebotari S. *The Russian Federation's Geostrategical Interests in the Context of Formation of New Geopolitical Architecture*. The Military Academy of Armed Forces „Alexandru cel Bun”, The Center of Geostrategic, Defense and Security Studies. Chisinau, 2018, p.200.
5. Dobrescu P. *Geopolitica*. București: SNSPA, 2001.
6. Сорокин Р. Геополитика современного мира. В: *Политические исследования*, 1995, №1.
7. Тихонравов Ю.В. *Геополитика*. Москва: Инфра, 2000.

CONȚINUTUL ORELOR DE SEMINAR

Tema 1. DIMENSIUNEA GEOPOLITICĂ A SUA

Unități de conținut:

- *Dimensiunea geografică a SUA*
- *Interesele geopolitice ale SUA în spațiul integraționist european*
- *Interesele geopolitice ale SUA în spațiul postsovietic*
- *Interesele geopolitice ale SUA în spațiul asiatic*

Obiective de referință

- să identifice dimensiunea geografică a SUA;
- să determine interesele geopolitice ale SUA în spațiul integraționist european;
- să analizeze interesele geopolitice ale SUA în spațiul postsovietic;
- să argumenteze prezența intereselor geopolitice ale SUA în spațiul asiatic;
- să proiecteze viitorul scenariu al intereselor SUA pe mapamond.

Forme și strategii de organizare a activităților didactice:

Activitate practică
Conversație euristică
Dezbateri

Termeni-cheie: *geopolitică, SUA, interes geopolitic, spațiu, spațiu postsovietic, spațiu asiatic, spațiu european.*

Strategii și forme de organizare a activității didactice: Strategii expozi-tive (expunerea subiectelor de problemă). Strategii euristice (explicarea cauzală, explicarea consecutivă, explicarea teleologică). Strategii prioritar bazate pe acțiunea de cercetare (învățare prin descoperire dirijată, descoperirea deductivă). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor.

Strategii și sarcini de lucru individual pentru seminar: Elaborarea aplica-tivă – realizarea analizei de cartografiere a intereselor SUA pe arena internațională (spațiul european, spațiul postsovetic, Orientul Apropiat, Asia de Sud, zona Asia – Pacific, pe continentul african și pe cel sud-american).

Sarcini de autoevaluare:

1. Analizați dimensiunea geografică a SUA.
2. Determinați interesele geopolitice ale SUA în spațiul integraționist european.

3. Identificați interesele geopolitice ale SUA în spațiul postsovietic.
4. Argumentați prezența intereselor geopolitice ale SUA în spațiul asiatic.
5. Proiectați viitorul scenariu al intereselor SUA pe mapamond.

Bibliografie:

1. Cohen S., Raphael S. , Roades A.L. *Geopolitical Trends and the Future of Warfare*. The Changing Global Environment and Its Implications for the U.S. Air Force. https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR2800/RR2849z2/RAND_RR2849z2.pdf
2. Daudel C. Geografie, Geopolitică și Geostrategie – Termeni în schimbare. În: *Geopolitica*. Vol.I. Iași: Glasul Bucovinei, 1994, p.290.
3. Joffe J. *Viitorul marilor puteri*. București: Editura Științifică, 2000.
4. Gallois P. *Gèopolitique: les voies de puissance*. Paris, 1990.
5. Saul B. Cohen. *Geography and Politics in a World*. New York,1973.
6. Huntington S. *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*. București: Antet, 1998.
7. Kissinger H. *Does America need a foreign policy–towards a diplomacy for the 21st century*. New York: Simon & Schuster, 2001.
8. Богатуров Т. Геополитика в новом миропорядке. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.
9. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва: Логос, 2001.

Tema 2. GEOPOLITICA FEDERAȚIEI RUSE

Unități de conținut:

- *Dimensiunea geografică a Federației Ruse*
- *Interesele geopolitice ale Federației Ruse în spațiul european*
- *Interesele geopolitice ale Federației Ruse în Orientul Apropiat*
- *Interesele geopolitice și geostrategice ale Federației Ruse în arealul Asia de Sud-Est*
- *Interesele Federației Ruse pe continentul sud-american și pe cel african*

Obiective de referință;

- să cunoască dimensiunea geografică a Federației Ruse;
- să analizeze interesele geopolitice ale Federației Ruse în spațiul european;
- să stabilească interesele geopolitice ale Federației Ruse în Orientul Apropiat;
- să prognozeze desfasurarea intereselor geopolitice și geostrategice ale Federației Ruse în arealul Asia de Sud-Est;
- să evalueze interesele geopolitice ale Federației Ruse pe continentul african și pe cel sud-american.

Forme și strategii de organizare a activităților didactice:

Activitate practică
Masă rotundă

Termeni-cheie: *geopolitică, dimensiune geografică, interes geopolitic, spațiu, interes geostrategic, areal european, geostrategie, Federația Rusă.*

Strategii și forme de organizare a activității didactice: Strategii expozi-tive (expunerea subiectelor de problemă). Strategii euristice (explicarea cauza-lă, explicarea consecutivă, explicarea teleologică). Strategii prioritar bazate pe acțiunea de cercetare (învățare prin descoperire dirijată, descoperirea deductivă). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor.

Strategii și sarcini de lucru individual pentru seminar: Examinarea geo-politicii Federației Ruse și a rolului acesteia pe arena internațională. Examina-rea intereselor Federației Ruse în spațiul vecinătății apropiate, în Orientul Apro-piat, în zona Asia-Pacific (fiecare student poate să-și aleagă un stat din spațiul vecinătății apropiate și să identifice interesele și strategiile Federației Ruse de menținere a influenței sale în acest stat). Identificarea intereselor Federației Ruse în Orientul Apropiat, spațiul Asia de Sud și Asia-Pacific.

Sarcini de autoevaluare:

1. Caracterizați specificul dimensiunii geografice a Federației Ruse.
2. Analizați interesele geopolitice ale Federației Ruse în spațiul european.
3. Stabiliți interesele geopolitice ale Federației Ruse în Orientul Apropiat.
4. Prognozați desfășurarea intereselor geopolitice și geostrategice ale Federației Ruse în arealul Asia de Sud-Est.
5. Estimați interesele geopolitice ale Federației Ruse pe continentul african și pe cel sud-american.

Bibliografie:

1. Burian A. *Geopolitica lumii contemporane*. Chișinău, 2003.
2. Cebotari S. *Relațiile internaționale în curriculumul universitar: bazele teoretico-metodologice = International relations in university curricula: theoretical and methodological fundamentals* / Univ. de Stat din Moldova; Coord.: Valentina Teosa. Chișinău: CEP USM, 2016.
3. Cebotari S. *Interesele geostrategice ale Federației Ruse în spațiul est-european*. Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, Centrul de Studii Strategice de Securitate și Apărare. Chișinău, 2016. 264 p.
4. Cebotari S. *The Russian Federation's Geostrategical Interests in the Context of Formation of New Geopolitical Architecture*. The Military Academy of Armed Forces „Alexandru cel Bun”, The Center of Geostrategic, Defense and Security Studies. Chisinau, 2018, p.200.
5. Gustafson T. *Wheel of Fortune: The Battle for Oil and Power in Russia*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2012.
6. Hill C. The Geopolitical Implications of Enlargement. In: J.Zielonka (ed.). *Europe Unbound*. London, Routledge, 2002, p.98.
6. Zagorski A. *Policies Towards Russia, Ukraine, Moldova and Belarus*. In: *Occasional Paper Series*, 2004, no.35, p.93.
7. Богатуров Т. Геополитика в новом миропорядке. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.

Tema 3. GEOPOLITICA CHINEI

Unități de conținut:

- *Dimensiunea geografică a Chinei*
- *Interesele geopolitice ale Chinei în spațiul integraționist european*
- *Interesele geopolitice ale Chinei în spațiul postsovietic*
- *Interesele geopolitice ale Chinei în spațiul asiatic*

Obiective de referință:

- să identifice dimensiunea geografică a Chinei;
- să determine interesele geopolitice ale Chinei în spațiul integraționist european;
- să caracterizeze interesele geopolitice ale Chinei în spațiul postsovietic;
- să argumenteze prezența intereselor geopolitice ale Chinei în spațiul asiatic;
- să prognozeze viitoarele scenarii geopolitice ale Chinei.

Forme și strategii de organizare a activităților didactice:

Activitate practică
Conversație euristică
Dezbateri

Termeni-cheie: geopolitică, interese geopolitice, interese geoeconomice, putere, spațiu asiatic.

Strategii și sarcini de lucru individual pentru seminar: Strategii expozi-tive (expunerea subiectelor de problemă). Strategii euristice (explicarea cauzală, explicarea consecutivă, explicarea teleologică). Strategii prioritar bazate pe acțiunea de cercetare (învățare prin descoperire dirijată, descoperirea deductivă). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor și a prezentărilor power point.

Strategii și sarcini de lucru individual pentru seminar: Examinarea geopoliticii și rolului Chinei pe arena internațională. Examinarea intereselor Chinei în Asia Centrală, Orientul Apropiat, zona Asia-Pacific, continentul african (fiecare student poate să-și aleagă o regiune și să examineze interesele și strategiile Chinei de menținere a influenței în regiunea respectivă). Identificarea intereselor Chinei în spațiul Asia Centrală și Asia-Pacific.

Sarcini de autoevaluare:

1. Analizați dimensiunea geografică a Chinei.
2. Determinați interesele geopolitice ale Chinei în spațiul integraționist european.
3. Caracterizați interesele geopolitice ale Chinei în spațiul postsovietic.

4. Argumentați prezența intereselor geopolitice ale Chinei în spațiul asiatic.
5. Prognozați viitoarele scenarii geopolitice ale Chinei.

Bibliografie:

1. *Geopolitics and Maritime Security in the Indian Ocean. What Role for the European Union?* <https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/Geopolitics%20and%20Maritime%20Security%20in%20the%20Indian%20Ocean.pdf>
2. Joffe J. *Viitorul marilor puteri*. București: Editura Științifică, 2000.
3. Flint C. and Zhang X. The Belt and Road and the Innovation of Geopolitical Theory. In: *Foreign Affairs Review*, 2016, no.33(3), pp.1-24.
4. Huntington S. *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*. București: Antet, 1998.
5. Богатуров Т. Геополитика в новом миропорядке. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.
6. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва, Логос, 2001.
7. Дугин А. *Основы геополитики*. Москва: Логос, 1997.
8. Карпов В. *Геополитика*. Санкт–Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.
9. Николаев А. Только сильное социальное государство способно ответить на вызовы следующего века. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.

Tema 4. DIMENSIUNEA GEOPOLITICA A UNIUNII EUROPENE

Unități de conținut:

- *Dimensiunea geografică a arealului european*
- *Interesele UE în spațiul postsovietic*
- *Interesele UE în spațiul asiatic*
- *Repercusiunile integrării europene asupra Republicii Moldova*

Obiective de referință:

- să explice dimensiunea geografică a UE;
- să determine principalele caracteristici ale spațiului UE;
- să identifice interesele UE în spațiul postsovietic;
- să stabilească interesele UE în spațiul asiatic;
- să estimeze repercusiunile integrării europene asupra Republicii Moldova;
- să prognozeze viitoarele scenarii ale manifestării intereselor UE pe mapamond.

Forme și strategii de organizare a activităților didactice:

Activitate practică
Conversație euristică
Dezbateri

Termeni-cheie: *UE, geopolitică, areal european, spațiu postsovietic, integrare europeană, politică de vecinătate.*

Strategii și forme de organizare a activității didactice: Strategii expozi-tive (expunerea subiectelor de problemă). Strategii euristice (explicarea cauzală, explicarea consecutivă, explicarea teleologică). Strategii prioritar bazate pe acțiunea de cercetare (învățare prin descoperire dirijată, descoperirea deductivă). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor.

Strategii și sarcini de lucru individual pentru seminar: Elaborarea unei cercetări în grup cu referire la geopolitica Uniunii Europene. Examinarea geopoliticii și rolului UE pe arena internațională. Examinarea intereselor UE pe falia estică (inclusiv în Republica Moldova) și vestică. Identificarea intereselor UE în spațiul Asia-Pacific și pe continentul african.

Sarcini de autoevaluare:

1. Explicați dimensiunea geografică a UE.
2. Determinați principalele caracteristici ale spațiului UE.
3. Identificați interesele UE în spațiul postsovietic.

4. Stabiliți interesele UE în spațiul asiatic.
5. Estmați repercusiunile integrării europene asupra Republicii Moldova.
6. Prognozați viitoarele scenarii ale manifestării intereselor UE pe mapamond.

Bibliografie:

1. Baumarchais D. *Puteri și influențe*. București: Corint, 2001.
2. Brzezinski Z. *Marea tablă de șah*. București: Univers Enciclopedic, 1999.
3. Brzezinski Z. *Europa Centrală și de Est în cicloul tranziției*. București: Diogene, 1995.
4. Boniface P. *Relațiile Est – Vest. 1945 – 1999*. Iași: Institutul European, 1998.
5. Fukuyama F. *Sfârșitul istoriei și ultimul om*. New York: The Free Press, 1992.
6. Huntington S. *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*. București: Antet, 1998.
7. *The geopolitical implications of the COVID-19 pandemic*. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/603511/EXPO_STU\(2020\)603511_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/603511/EXPO_STU(2020)603511_EN.pdf)
8. Stephen J. Cimbala. *Deterrence and nuclear proliferation in the twenty-first century*. USA, 2001.
9. Карпов В. *Геополитика*. Санкт–Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.

Tema 5. DIMENSIUNEA GEOPOLITICĂ A ALIANȚEI NORD ATLANTICE (NATO)

Unități de conținut:

- *Dimensiunea geografică a arealului Organizației Atlanticului de Nord (NATO)*
- *Interesele NATO în spațiul postsovietic*
- *Interesele NATO în spațiul asiatic*
- *Repercusiunile extinderii NATO în Est asupra Republicii Moldova*

Obiective de referință:

- să înțeleagă dimensiunea geografică a arealului Organizației Atlanticului de Nord;
- să determine principalele caracteristici ale spațiului NATO;
- să identifice interesele NATO în spațiul postsovietic;
- să stabilească interesele NATO în spațiul asiatic;
- să formuleze repercusiunile extinderii NATO asupra Republicii Moldova;
- să prognozeze viitoarele scenarii ale manifestării NATO pe mapamond.

Forme și strategii de organizare a activităților didactice:

Activitate practică
Conversație euristică
Dezbateri

Termeni-cheie: NATO, geopolitică, areal european, spațiu postsovietic, spațiu asiatic, politică de apărare și securitate.

Strategii și forme de organizare a activității didactice: Strategii expozi-tive (expunerea subiectelor de problemă). Strategii euristice (explicarea cauza-lă, explicarea consecutivă, explicarea teleologică). Strategii prioritar bazate pe acțiunea de cercetare (învățare prin descoperire dirijată, descoperirea deductivă). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor.

Strategii și sarcini de lucru individual pentru seminar: Elaborarea unei cercetări în grup cu referire la geopolitica Alianței Nord – Atlantice. Examinarea geopoliticii și rolului NATO pe arena internațională. Examinarea intereselor NATO pe falia estică (inclusiv în Republica Moldova) și vestică. Identificarea intereselor NATO în spațiul asiatic. Stabilirea repercusiunilor extinderii NATO asupra Republicii Moldova.

Sarcini de autoevaluare:

1. Analizați dimensiunea geografică a NATO.
2. Determinați principalele caracteristici ale spațiului NATO.
3. Identificați interesele NATO în spațiul postsovietic.
4. Stabiliți interesele NATO în spațiul asiatic.
5. Formulați repercusiunile extinderii NATO asupra Republicii Moldova.
6. Prognozați viitoarele scenarii ale manifestării NATO pe mapamond.

Bibliografie:

1. Cebotari S., Coropcean I., Sacă V. *Politica externă a Republicii Moldova în contextul proceselor integraționiste*. Chișinău: Institutul Militar al Forțelor Armate, 2008. 180 p.
2. Doraș V., Manolache S., Teosa V. Relațiile de colaborare ale Armatei Naționale a Republicii Moldova cu armatele altor state. În: *Politica externă a Republicii Moldova: aspecte ale securității și colaborării regionale*. Materiale ale Simpozionului științific internațional (Chișinău, 16 -17 decembrie 1997). Chișinău: Perspectiva, 1999, p.65-81.
3. Marțian N. *Organizații Internaționale (Guvernamentale)*. Iași: Chema-rea, 1994. 155 p.
4. *NATO: ghid informativ*. Ediție îngrijită de echipa Centrului de Informare și Documentare privind NATO din Republica Moldova. Chișinău, 27 p.
5. Pasăre C.I. *NATO – factor de stabilitate și securitate la nivel regional și global*. <https://intelligence.sri.ro/nato-factor-de-stabilitate-si-securitate-la-nivel-regional-si-global/>
6. *Republica Moldova și Integrarea Europeană. Cooperarea la Pactul de Stabilitate*. Chișinău: Institutul de Politici Publice, 2003, p.85-88.
7. *Rolul NATO în actualul context internațional*. <https://www.mae.ro/node/1570>
8. Summit-ul NATO de la Bruxelles (11-12 iulie 2018). *Declarația finală a Summit-ului de la Bruxelles*. <https://www.mae.ro/node/46405>

Tema 6. DIMENSIUNEA GEOPOLITICĂ A PENINSULEI BALCANICE

Unități de conținut:

- *Dimensiunea geografică a Peninsulei Balcanice*
- *Interesele actorilor locali în Peninsula Balcanică*
- *Interesele actorilor internaționali în Peninsula Balcanică*

Obiective de referință:

- să identifice dimensiunea geografică a Peninsulei Balcanice;
- să stabilească principalele probleme prezente în Peninsula Balcanică;
- să determine principalele interese ale actorilor locali în Peninsula Balcanică;
- să compare principalele interese ale actorilor internaționali în Peninsula Balcanică;
- să înainteze scenarii privind evoluția spațiului balcanic.

Forme și strategii de organizare a activităților didactice:

Activitate practică
Masă rotundă

***Termeni-cheie:** geopolitică, interese geopolitice, putere, influență, interes, actor internațional, Peninsula Balcanică.*

Strategii și forme de organizare a activității didactice: Strategii expozi-tive (expunerea subiectelor de problemă). Strategii euristice (explicarea cauza-lă, explicarea consecutivă, explicarea teleologică). Strategii prioritar bazate pe acțiunea de cercetare (învățare prin descoperire dirijată, descoperirea deductivă). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor.

Strategii și sarcini de lucru individual pentru seminar: Examinarea geo-politicii Peninsulei Balcanice și a intereselor marilor puteri în regiune (fiecare student poate să-și aleagă un stat din Peninsula Balcanică și să identifice speci-ficul geopolitic al acestuia). Examinarea intereselor geopolitice și a strategiilor SUA, Federației Ruse, Chinei de menținere a influenței în Peninsula Balcanică.

Sarcini de autoevaluare:

1. Analizați specificul dimensiunii geografice a Peninsulei Balcanice.
2. Stabiliți principalele probleme prezente în Peninsula Balcanică.
3. Indicați principalele interese ale actorilor locali în Peninsula Balcanică.

4. Comparați principalele interese ale actorilor internaționali în Peninsula Balcanică.
5. Înaintați scenariu privind evoluția spațiului balcanic.

Bibliografie:

1. Brzezinski Z. *Europa Centrală și de Est în ciclul tranziției*. București: Diogene, 1995.
2. Buchet C. *Religie și putere în Relațiile Internaționale*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1998.
3. Dobrescu P. *Geopolitica*. București: SNSPA, 2001.
4. Hlihor C. *Istorie și Geopolitică*. București: Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1999.
5. Lăzărescu D. Previzuni geopolitice. În: *Clipa 2000*, 1999, nr.2.
6. Prevelakis J. *Balcanii: cultură și geopolitică*. București: Corint, 2001.
7. *The influence of external actors in the Western Balkans. A map of geopolitical players.* https://www.kas.de/c/document_library/get_file?uuid=194afc48-b3be-e3bc-d1da-02771a223f73&groupId=252038
8. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва: Логос, 2001.
8. Карпов В. *Геополитика*. Санкт – Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.

Tema 7. ABORDAREA GEOPOLITICĂ A BAZINULUI MĂRII NEGRE

Unități de conținut:

- *Dimensiunea geografică a bazinului Mării Negre*
- *Interesele actorilor locali în bazinul Mării Negre*
- *Interesele actorilor internaționali în bazinul Mării Negre*

Obiective de referință

- să distingă dimensiunea geografică a bazinului Mării Negre;
- să identifice principalele vulnerabilități prezente în bazinul Mării Negre;
- să determine principalele interese ale actorilor locali în bazinul Mării Negre;
- să analizeze principalele interese ale actorilor internaționali în bazinul Mării Negre;
- să prognozeze viitoarele scenarii de manifestare a intereselor actorilor internaționali/regionali/locali în spațiul Mării Negre.

Forme și strategii de organizare a activităților didactice:

Activitate practică
Conversație euristică
Dezbateri

Termeni-cheie: geopolitică, dimensiune geopolitică, actori geopolitici, interese geopolitice, bazinul Mării Negre.

Strategii și forme de organizare a activității didactice: Strategii expozi-tive (expunerea subiectelor de problemă). Strategii euristice (explicarea cauza-lă, explicarea consecutivă, explicarea teleologică). Strategii prioritar bazate pe acțiunea de cercetare (învățare prin descoperire dirijată, descoperirea deductivă). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor axate pe comunicări și prezentări power point.

Strategii și sarcini de lucru individual pentru seminar: Examinarea geo-politicii Mării Negre și a intereselor actorilor locali (Federația Rusă, Ucraina, Turcia, Georgia, România, Republica Moldova), precum și ale marilor puteri (SUA, China, UE) în regiune (fiecare student poate să-și aleagă un stat și să iden-tifice interesele acestuia în bazinul Mării Negre). Examinarea intereselor geo-politice ale SUA, Federației Ruse, Chinei, UE în bazinul Mării Negre.

Sarcini de autoevaluare:

1. Analizați dimensiunea geografică a bazinului Mării Negre.
2. Identificați principalele vulnerabilități prezente în bazinul Mării Negre.

3. Determinați principalele interese ale actorilor locali în bazinul Mării Negre.
4. Stabiliți principalele interese ale actorilor internaționali în bazinul Mării Negre.
5. Prognozați viitoarele scenarii de manifestare a intereselor actorilor internaționali/regionali/locali în spațiul Mării Negre.

Bibliografie:

1. Burian A. *Geopolitica lumii contemporane*. Chișinău, 2003.
2. Brzezinski Z. *Europa Centrală și de Est în ciclul tranziției*. București: Diogene, 1995
3. Lăzărescu D. Previziuni geopolitice. În: *Clipa 2000*, 1999, nr.2.
4. Serebrian O. *Politică și Geopolitică*. Chișinău: Cartier, 2004.
5. Sullivan P. *Geopolitics*. New York, 1986.
6. Taylor P.J. *Political Geography. World-economy, națion-state and locality*. London: Longman Group UK Limited, 1989.
7. *The Shifting Geopolitics of the Black Sea Region Actors, Drivers and Challenges*. <https://www.files.ethz.ch/isn/127770/NUPI%20Report-%20Flikke%20et%20al.pdf>
8. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва: Логос, 2001.
9. Тихонравов Ю.В. *Геополитика*. Москва: Инфра, 2000.

Tema 8. DIMENSIUNEA GEOPOLITICA A MĂRII CASPICE

Unități de conținut:

- *Dimensiunea geografică a Mării Caspice*
- *Interesele actorilor locali în Marea Caspică*
- *Interesele actorilor internaționali în Marea Caspică*

Obiective de referință

- să identifice dimensiunea geografică a Mării Caspice;
- să determine principalele interese ale actorilor locali în Marea Caspică;
- să stabilească principalele interese ale actorilor internaționali în Marea Caspică;
- să evalueze interesele actorilor internaționali/regionali/locali;
- să proiecteze viitoarele scenarii ale evoluției spațiului caspic în Marea Caspică.

Forme și strategii de organizare a activităților didactice:

Activitate practică
Conversație euristică
Dezbateri

***Termeni-cheie:** geopolitică, dimensiune geopolitică, interes, interes geopolitic, putere, spațiu.*

Strategii și forme de organizare a activității didactice: Strategii expozi-tive (expunerea subiectelor de problemă). Strategii euristice (explicarea cauza-lă, explicarea consecutivă, explicarea teleologică). Strategii prioritar bazate pe acțiunea de cercetare (învățare prin descoperire dirijată, descoperirea deductivă). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor și a prezentărilor power point.

Strategii și sarcini de lucru individual pentru seminar: Examinarea geo-politicii Mării Caspice și a intereselor actorilor locali (Federația Rusă, Iran, Azer-baidjan, Kazahstan, Uzbekistan), precum și ale marilor puteri (SUA, China, UE) în regiune (fiecare student poate să-și aleagă un stat și să identifice interesele acestuia în bazinul Mării Caspice). Examinarea intereselor geopolitice ale SUA, Federației Ruse, Chinei, UE în bazinul Mării Caspice.

Sarcini de autoevaluare:

1. Analizați specificul dimensiunii geografice a Mării Caspice.
2. Determinați principalele interese ale actorilor locali în Marea Caspică.
3. Stabiliți principalele interese ale actorilor internaționali în Marea Caspică.

4. Evaluată interesele actorilor internaționali/regionali/locali în Marea Caspică.
5. Proiectați viitoarele scenarii ale evoluției spațiului caspic în Marea Caspică.

Bibliografie:

1. Bahgat G. *American oil diplomacy in the Persian Gulf and the Caspian Sea*. University Press of Florida, 2003.
2. Dehqan F. *The Caspian Sea and national security*. Bashir Elm Va Adab Cultural and Art Institute. Tehran, Iran, 2005.
3. *Geopolitics of Energy in the Caspian Sea Region Azerbaijan's Challenges*. <https://sites.tufts.edu/fletcherrussia/files/2018/09/2009-Ilgar-Mammadov-Geopolitics-of-Energy-in-the-Caspian-Sea-Region.-Azerbaijans-Challenges.pdf>
4. Guetta B. *Geopolitica. Rațiune de stat*. Oradea: Aion, 2000.
5. Ramonet I. *Geopolitica haosului*. București: Doina, 1998.
6. Toffler A. *Puterea în mișcare*. București: Antet, 1995.
7. Богатуров Т. Геополитика в новом миропорядке. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.
8. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва: Логос, 2001.
9. Карпов В. *Геополитика*. Санкт–Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.
10. Сорокин Р. Геополитика современного мира. В: *Политические исследования*, 1995, №1.

Tema 9. NOI ACTORI GEOPOLITICI IN SPATIUL ASIATIC

Unități de conținut:

- *Tigrii Asiatici – noi actori în spațiul Asia-Pacific*
- *Interesele geopolitice ale Tigrilor Asiatici*

Obiective de referință:

- să determine dimensiunea geografică a spațiului Asia-Pacific;
- să identifice principalele caracteristici ale actorilor geopolitici din zona Asia-Pacific;
- să stabilească specificul intereselor geopolitice ale Tigrilor Asiatici;
- să aprecieze interesele SUA, ale Federației Ruse și ale UE în zona Asia-Pacific;
- să prognozeze viitoare scenarii geopolitice în Asia-Pacific.

Forme și strategii de organizare a activităților didactice:

Activitate practică
Conversație euristică
Dezbateri

Termeni-cheie: Tigrii Asiatici, noi actori geopolitici, Asia-Pacific, interese.

Strategii și forme de organizare a activității didactice: Strategii expozi-tive (expunerea subiectelor de problemă). Strategii euristice (explicarea cauza-lă, explicarea consecutivă, explicarea teleologică). Strategii prioritar bazate pe acțiunea de cercetare (învățare prin descoperire dirijată, descoperirea deductivă). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor.

Strategii și sarcini de lucru individual pentru seminar: Elaborarea unei cercetări în grup cu referire la geopolitica noilor actori geopolitici din spațiul Asia-Pacific (Tigrii Asiatici). Examinarea geopoliticii și rolului Tigrilor Asiatici în regiune și pe arena internațională. Examinarea intereselor SUA, UE, Chinei, Federației Ruse în spațiul Asia-Pacific.

Sarcini de autoevaluare:

1. Determinați dimensiunea geografică a spațiului Asia-Pacific.
2. Identificați principalele caracteristici ale actorilor geopolitici din zona Asia-Pacific.
3. Stabiliți specificul intereselor geopolitice ale Tigrilor Asiatici.

4. Apreciați interesele SUA, ale Federației Ruse și ale UE în zona Asia-Pacific.
5. Prognozați viitoare scenarii geopolitice în Asia-Pacific.

Bibliografie:

1. Dobrescu P. *Geopolitica*. București: SNSPA, 2001.
2. Emandi E., Buzatu Gh., Cucu V. *Geopolitica*. Iași: Glasul Bucovinei, 1994.
3. Huntington S. *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*. București: Antet, 1998.
4. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва: Логос, 2001.
5. Дугин А. *Основы геополитики*. Москва: Логос, 1997.
6. Карпов В. *Геополитика*. Санкт – Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.
7. Клепацкий М. Глобализация и национальные интересы. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.
8. Николаев А. Только сильное социальное государство способно ответить на вызовы следующего века. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.

Tema 10. GEOPOLITICA UCRAINEI

Unități de conținut:

- *Dimensiunea geografică a Ucrainei*
- *Interesele geopolitice ale Ucrainei în bazinul Pontic*
- *Interesele și strategiile marilor puteri în Ucraina*

Obiective de referință:

- să determine dimensiunea geografică a Ucrainei;
- să stabilească principalele probleme prezente în Ucraina;
- să identifice interesele geopolitice ale Ucrainei în bazinul Pontic;
- să argumenteze interesele geopolitice ale Ucrainei vizavi de teritoriul transnistrean;
- să prognozeze viitoarele scenarii ale dezvoltării intereselor geopolitice ale Ucrainei.

Forme și strategii de organizare a activităților didactice:

Activitate practică
Conversație euristică
Dezbateri

Termeni-cheie: geopolitică, interes național, bazinul Pontic, zonă transnistreană, Ucraina, Donbas, Lugansc, peninsula Crimeea.

Strategii și forme de organizare a activității didactice: Strategii expozi-tive (expunerea subiectelor de problemă). Strategii euristice (explicarea cauza-lă, explicarea consecutivă, explicarea teleologică). Strategii prioritar bazate pe acțiunea de cercetare (învățare prin descoperire dirijată, descoperirea deductivă). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor și a prezentărilor power point.

Strategii și sarcini de lucru individual pentru seminar: Elaborarea aplica-tivă – realizarea analizei intereselor Federației Ruse, ale SUA și NATO, ale UE, Chinei, Turciei în Ucraina.

Sarcini de autoevaluare:

1. Analizați dimensiunea geografică a Ucrainei.
2. Stabiliți principalele probleme prezente în Ucraina.
3. Identificați interesele geopolitice ale Ucrainei în bazinul Pontic.
4. Argumentați interesele marilor puteri în Ucraina.
5. Prognozați viitoarele scenarii ale dezvoltării intereselor geopolitice ale Ucrainei.

Bibliografie:

1. Anderson Ewan W. *Global Geopolitical Flashpoints*. New York, 2000.
2. Balmaceda M. *Politics of Energy Dependency: Ukraine, Belarus, and Lithuania between Domestic Oligarchs and Russian Pressure*. Toronto: University of Toronto Press, 2013.
3. Brzezinski Z. *The Grand Chessboard*. Basic Books, New York, 1997.
4. Cebotari S. *Interesele geostrategice ale Federației Ruse în spațiul est-european*. Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, Centrul de Studii Strategice de Securitate și Apărare. Chișinău, 2016. 264 p.
5. Cebotari S. *The Russian Federation's Geostrategical Interests in the Context of Formation of New Geopolitical Architecture*. The Military Academy of Armed Forces „Alexandru cel Bun”, The Center of Geostrategic, Defense and Security Studies. Chisinau, 2018, p.200.
6. Smith A.D. *The Ethnic Origin of Nations*. Oxford: Basil Blackwell, 1993.
7. Богатуров Т. Геополитика в новом миропорядке. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.
8. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва: Логос, 2001.

Tema 11. GEOPOLITICA ROMÂNIEI

Unități de conținut:

- *Dimensiunea geografică a României*
- *Interesele geopolitice ale României în bazinul Pontic*
- *Interesele geopolitice ale României în Marea Neagră*
- *Interesele geopolitice și geostrategice ale României în arealul european*

Obiective de referință:

- să distingă dimensiunea geografică a României;
- să determine interesele geopolitice ale României în spațiul integraționist european;
- să stabilească prezența intereselor geopolitice ale României în bazinul Mării Negre;
- să evalueze interesele României în bazinul Mării Negre;
- să prognozeze vitoarele scenarii ale prezenței României în bazinul Mării Negre.

Termeni-cheie: geopolitică, interes geopolitic, geostrategie, bazinul Pontic, România.

Strategii și forme de organizare a activității didactice: Strategii expozi-tive (expunerea subiectelor de problemă). Strategii euristice (explicarea cauzală, explicarea consecutivă, explicarea teleologică). Strategii prioritar bazate pe acțiunea de cercetare (învățare prin descoperire dirijată, descoperirea deductivă). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor.

Strategii și sarcini de lucru individual pentru seminar: Elaborarea aplicativă – realizarea unei prezentări power point cu referire la geopolitica României și la rolul Dunării în regiune.

Sarcini de autoevaluare:

1. Analizați dimensiunea geografică a României.
2. Determinați interesele geopolitice ale României în spațiul integraționist european.
3. Argumentați prezența intereselor geopolitice ale României în bazinul Mării Negre.
4. Evaluați interesele României în bazinul Mării Negre.
5. Prognozați vitoarele scenarii ale prezenței României în bazinul Mării Negre.

Bibliografie:

1. Baumarchais D. *Center for international research. Puteri și influențe*. București: Corint, 2001.
2. Brzezinski Z. *Marea tablă de șah*. București: Univers Enciclopedic, 1999.
3. Brzezinski Z. *Europa Centrală și de Est în ciclul tranziției*. București: Diogene, 1995.
4. Boniface P. *Relațiile Est – Vest. 1945 – 1999*. Iași: Institutul European, 1998.
5. Emandi E., Buzatu Gh., Cucu V. *Geopolitica*. Iași: Glasul Bucovinei, 1994.
6. Hlihor C. *Istorie și Geopolitică*. București: Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1999.
7. Serebrian O. *Politică și Geopolitică*. Chișinău: Cartier, 2004.
8. Săgeată R. *Geopolitica*. https://www.researchgate.net/profile/SageataRadu/publication/277714587_Geopolitica/links/557169ab08ae2f213c2242f5/Geopolitica.pdf

Tema 12. GEOPOLITICA REPUBLICII MOLDOVA

Unități de conținut:

- *Dimensiunea geografică a Republicii Moldova*
- *Republica Moldova între integrarea europeană și activitatea în cadrul CSI*
- *Interesele geopolitice ale Republicii Moldova vis-a-vis de teritoriul transnistrean*

Obiective de referință;

- să definească dimensiunea geografică a Republicii Moldova;
- să identifice principalele particularități ale poziției Republicii Moldova la intersecția marilor puteri;
- să argumenteze interesele geopolitice ale Republicii Moldova vizavi de teritoriul transnistrean;
- să estimeze viitoarele scenarii ale soluționării conflictului transnistrean;
- să înainteze sugestii privind rezolvarea conflictului transnistrean.

Termeni-cheie: geopolitică, dimensiune geografică, interes național, integrare europeană, spațiu postsovietic.

Strategii și forme de organizare a activității didactice: Strategii expozi-tive (expunerea subiectelor de problemă). Strategii euristice (explicarea cauza-lă, explicarea consecutivă, explicarea teleologică). Strategii prioritar bazate pe acțiunea de cercetare (învățare prin descoperire dirijată, descoperirea deductivă). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor.

Strategii și sarcini de lucru individual pentru seminar: Realizarea ana-lizei geopoliticii Republicii Moldova. Examinarea intereselor și strategiilor Federației Ruse, ale SUA, UE în Republica Moldova.

Sarcini de autoevaluare:

1. Definiți dimensiunea geografică a Republicii Moldova.
2. Identificați principalele particularități ale poziției Republicii Moldova la intersecția marilor puteri.
3. Argumentați interesele geopolitice ale Republicii Moldova vizavi de teritoriul transnistrean.
4. Estimați viitoarele scenarii ale soluționării conflictului transnistrean.
5. Înainteți sugestii privind rezolvarea conflictului transnistrean.

Bibliografie:

1. Cebotari S. *Interesele geostrategice ale Federației Ruse în spațiul est-european*. Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”,

- Centrul de Studii Strategice de Securitate și Apărare. Chișinău, 2016. 264 p.
2. Cebotari S. *The Russian Federation's Geostrategical Interests in the Context of Formation of New Geopolitical Architecture*. The Military Academy of Armed Forces „Alexandru cel Bun”, The Center of Geostrategic, Defense and Security Studies. Chisinău, 2018, p.200.
  3. Newsletter. *Sinteze și Dezbateri de Politică Externă*. Buletin lunar. Septembrie 2018, nr.7 (149). https://moldova.fes.de/fileadmin/user_upload/2018/newsletters/Newsletter_APE_FES_2018_10_ENG.pdf
  4. Research Report Romania and the Republic of Moldova: *Between the European neighbourhood policy and the prospect of EU enlargement*. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/74630/1/578407388.pdf>
  5. Serebrean O. *Politică și Geopolitică*. Chișinău: Cartier, 2004.
  6. Vardanean E. *Moldova between Russia and the West. Internal Divisions behind the Commitment to European Integration*. https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/rnv_110_vardanean_moldova_russia_and_the_west_2018.pdf
  7. Тихонравов Ю.В. *Геополитика*. Москва: Инфра, 2000.

Tema 13. TENDINȚE ACTUALE ALE GEOPOLITICII

Unități de conținut:

- *Dimensiunea geopolitică a religiilor*
- *Geopolitica resurselor energetice*

Obiective de referință:

- să identifice dimensiunea geopolitică a religiilor;
- să stabilească principalele particularități ale geopoliticii resurselor energetice;
- să compare specificul noilor tendințe geopolitice cu procesele și fenomenele geopolitice anterioare;
- să argumenteze rolul resurselor energetice;
- să prognozeze viitoarele scenarii cu referire la lupta pentru menținerea în sfera de influență a zonelor bogate în resurse energetice.

Termeni-cheie: geopolitică, religii, resurse energetice, centre de putere, SUA, Federația Rusă, China, zona Golfului Persic, Asia Centrală.

Strategii și forme de organizare a activității didactice: Strategii expozi-tive (expunerea subiectelor de problemă). Strategii euristice (explicarea cauzală, explicarea consecutivă, explicarea teleologică). Strategii prioritar bazate pe acțiunea de cercetare (învățare prin descoperire dirijată, descoperirea deductivă). Forme de organizare a activității didactice – preponderent frontale, în baza discuțiilor.

Strategii și sarcini de lucru individual pentru seminar: Realizarea analizei geopoliticii religiilor. Identificarea zonelor bogate în resurse energetice și determinarea intereselor și strategiilor Federației Ruse, ale SUA, Chinei, ale UE în zonele bogate în resurse energetice.

Sarcini de autoevaluare:

1. Analizați dimensiunea geopolitică a religiilor.
2. Stabiliți principalele particularități ale geopoliticii resurselor energetice.
3. Comparați specificul noilor tendințe geopolitice cu procesele și fenomenele geopolitice anterioare.
4. Argumentați rolul resurselor energetice.
5. Prognozați viitoarele scenarii cu referire la lupta pentru menținerea în sfera de influență a zonelor bogate în resurse energetice.

Bibliografie:

1. Buchet C. *Religie și putere în Relațiile Internaționale*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1998.

2. Dolghin N. *Geopolitica. Dependențele de resursele energetice*. București: Editura Universității Naționale de Apărare 2004. https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/dependentele_de_resursele_energetice.pdf
3. Dupu C. *Sumar al marilor religii ale lumii și creștinismul*. București: Gnosis, 1998.
4. Ramonet I. *Geopolitica haosului*. București: Doina, 1998.
5. Stan A., Rus R. *Istoria religiilor*. București: Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Române Ortodoxe, 1991.
6. Săgeată R. *Geopolitică*. Sibiu: Editura Universității „Lucian Blaga”, 2008.

LISTA BIBLIOGRAFICĂ

1. **Bădescu I.** și colab. *Sociologia și geopolitica frontierei*. Vol. I, II. București: Floare Albastră, 1995.
2. **Brucan S.** *Dialectica politicii mondiale*. București: Nemira, 1997.
3. **Buchet C.** *Religie și putere în Relațiile Internaționale*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1998.
4. **Burian A.** *Geopolitica lumii contemporane*. Chișinău, 2003.
5. **Cebotari S.** *Geopolitica. Relațiile internaționale în curriculumul universitar: bazele teoretico-metodologice = International relations in university curricula: theoretical and methodological fundamentals / Univ. de Stat din Moldova*. Coord.: Valentina Teosa [et al.]. Chișinău: CEP USM, 2016, p.55-70.
6. **Cebotari S.** *Interesele geostrategice ale Federației Ruse în spațiul est-european*. Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, Centrul de Studii Strategice de Securitate și Apărare. Chișinău, 2016. 264 p.
7. **Cebotari S.** *The Russian Federation's Geostrategical Interests in the Context of Formation of New Geopolitical Architecture*. The Military Academy of Armed Forces „Alexandru cel Bun”, The Center of Geostrategic, Defense and Security Studies. Chisinau, 2018, p.200.
8. **Dobrescu P.** *Geopolitica*. București: SNSPA, 2001.
9. **Dupu C.** *Sumar al marilor religii ale lumii și creștinismul*. București: Gnosis, 1998.
10. *Dicționar de politică*. București: Univers Enciclopedic, 2001.
11. **Emandi E., Buzatu Gh., Cucu V.** *Geopolitica*. Iași: Glasul Bucovinei, 1994.
12. **Frigioiu N.** *Globalizarea versus probleme globale ale omenirii*. București: SNSPA, 2001.
13. **Hlihor C.** *Istorie și Geopolitică*. București: Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1999.
14. **Lăzărescu D.** Previțiuni geopolitice. În: *Clipa 2000*, 1999, nr.2.
15. **Malîța M.** *Zece mii de culturi, o singură civilizație*. București: Nemira, 1998.
16. **Tămaș S.** *Dicționar politic*. București: Casa de Editură și Presă „Șansa”, 1999.
17. **Stan A., Rus R.** *Istoria religiilor*. București: Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Române Ortodoxe, 1991.
18. **Serebrian O.** *Politică și Geopolitică*. Chișinău: Cartier, 2004.

Bibliografie selectivă

1. **Barber B.** *JIHAD versus McWorld*. București: Incitatus, 2002.
2. **Barber B.** Cultura Mc World împotriva democrației. In: *Clipa 2000*, 1998, nr.1.
3. **Baumarchais D.** *Center for international research. Puteri și influențe*. București: Corint, 2001.
4. **Brzezinski Z.** *Marea tablă de șah*. București: Univers Enciclopedic, 1999.
5. **Brzezinski Z.** *Europa Centrală și de Est în cicloul tranziției*. București: Diogene, 1995.
6. **Boniface P.** *Relațiile Est – Vest. 1945 – 1999*. Iași: Institutul European, 1998.
7. **Bull H.** *Societatea anarhică*. Chișinău: Știința, 1998.
8. **Chesneaux J.** Ce fel de societate universală? În: *Clipa 2000*, 1998, nr.1.
9. **Claval P.** *Geopolitică și geostrategie*. București: Corint, 2001.
10. **Clausewitz C.** *Despre război*. Oradea: Antet, 2002.
11. **Dolghin N.** *Geopolitica. Dependentele de resursele energetice*. București: Editura Universității Naționale de Apărare, 2004. https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/dependentele_de_resursele_energetice.pdf
12. **Drucker P.** *Societate postcapitalistă*. București: Image, 1999.
13. **Fukuyama F.** *Sfârșitul istoriei și ultimul om*. New York: The Free Press, 1992.
14. **Gaillard J. M.** *Istoria continentului european*. Chișinău: Cartier, 2001.
15. **Gauchet M.** *Dezvrăjirea lumii. O istorie politică a religiei*. București: Editura Științifică, 1995.
16. **Guetta B.** *Geopolitica. Rațiune de stat*. Oradea: Arion, 2000.
17. **Fontaine P.** *Construcția europeană de la 1945 până în zilele noastre*. Iași: Institutul European, 1998.
18. **Heyden G.** *Critica geopoliticii germane*. București: Editura Politică, 1960.
19. **Hoffman S.** *Ianus și Minevra*. Chișinău: Știința, 1999.
20. **Huntington S.** *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*. București: Antet, 1998.
21. **Hobsbawn E.** *Națiuni și naționalism, din 1780 până în prezent*. Chișinău: ARC, 1997.
22. **Joffe J.** *Viitorul marilor puteri*. București: Editura Științifică, 2000.
23. **Mayall J.** *Politica mondială*. București: Antet, 2000.
24. **Prevelakis J.** *Balcanii: cultură și geopolitică*. București: Corint, 2001.
25. **Ramonet I.** *Geopolitica haosului*. București: Doina, 1998.
26. **Săgeată R.** *Geopolitică*. Sibiu: Editura Universității „Lucian Blaga”, 2008.
27. **Toffler A.** *Puterea în mișcare*. București: Antet, 1995.

28. **Weibel E.** *Histoire et geopolitique des Balkans de 1800 a nos jours.* Paris: Ellipses, 2002.
29. **Wight M.** *Politica de putere.* Chişinău: ARC, 1998.

* * *

1. **Богатуров Т.** Геополитика в новом миропорядке. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.
2. Глобализация как стержневая проблема мирового развития. В: *Международная Жизнь*, 2000, №11.
3. **Гаджиев В.** *Введение в геополитику.* Москва: Логос, 2001.
4. **Дугин А.** *Основы геополитики.* Москва: Логос, 1997.
5. **Карпов В.** *Геополитика.* Санкт - Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.
6. **Клепацкий М.** Глобализация и национальные интересы. В: *Международная Жизнь*, 2000, №1.
7. **Николаев А.** Только сильное социальное государство способно ответить на вызовы следующего века. В: *Международная Жизнь*, 2000, №12.
8. **Никонов М.** Прогнозы для следующего века. В: *Международная Жизнь*, 2000, №12.
9. **Плешаков К.** Компоненты геополитического мышления. В: *Международная Жизнь*, 1994, №10.
10. **Панарин А.** *Глобальное политическое прогнозирование.* Москва: Издательство Эдиториал УРСС, 1999.
11. **Сорокин Р.** Геополитика современного мира. В: *Политические исследования*, 1995, №1.
12. **Савельев М.** Актуальные вопросы глобализации. В: МЭИМО, 1999, №4-5.
13. **Стукало А.** Глобализация мировой экономики. В: *Международная Жизнь*, 2000, №5.
14. **Тихонравов Ю.В.** *Геополитика.* Москва: Инфра, 2000.

CERINȚE PENTRU ACTIVITĂȚILE INDIVIDUALE ALE STUDENȚILOR

Nr.	Denumirea disciplinelor de studii +nr de ore LI	Sarcini	Strategii de realizare	Produs final	Criterii de evaluare
	39 ore LI	<p>Elaborați o cercetare privind Impactul crizei afgane asupra securității internaționale. Activitatea este realizată în 5 echipe.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analiza factorilor care au provocat criza din Afganistan 2. Identificarea intereselor actorilor locali în Afganistan 3. Determinarea intereselor actorilor internaționali în Afganistan 4. Evaluarea impactului retragerii forțelor militare occidentale din Afganistan 5. Elaborarea concluziilor. Înaintarea recomandărilor 	<p>Strategii de realizare:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Formarea grupului de lucru 2. Identificarea scopului și obiectivelor 3. Selectarea și studiul bibliografic teoretic și legal 4. Elaborarea fiecărui capitol 5. Utilizarea metodelor și tacticilor de analiză 6. Descrierea procesului de selectare 7. Formularea concluziilor 8. Înaintarea recomandărilor 9. Prezentarea produsului în termenele stabilite <p>Produsul lucrului individual va conține obligatoriu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Foaie de titlu; - Cuprins; - Conținut de bază; - Concluzii și recomandări; - Bibliografia <p>Modalități de prezentare:</p> <p><i>În scris</i> – sub formă de cercetare în grup, în format word, în volum de 20-25 pagini (text cules cu Times New roman, font 12, 1,5 cm între rânduri, spațiul – 3 cm, 2,5 cm, 2,5 cm, 1,5 cm; format electronic) și <i>verbal</i> – sub formă de ppt în cadrul unei mese rotunde</p>	Proiect de cercetare	<ul style="list-style-type: none"> -Aplicarea cunoștințelor/principiilor - Profunzimea studiului - Diversitatea surselor - Analiza critică a rezultatelor prezentate - Volumul - Identificarea posibilităților de aplicare a rezultatelor -Originalitatea cercetării: -lucrul în echipă; -comunicarea eficientă; - repartizarea sarcinilor; -capacitatea de execuție; -raportarea LI. -Forma prezentării -Prezentarea produsului și susținerea lui în termenele stabilite Se apreciază creativitatea și inovația, spiritul analitic - Prezentarea rezultatelor

LISTA PROIECTELOR DE CERCETARE

1. Interesele geopolitice ale marilor puteri în Bazinul Mării Negre: repercusiuni asupra Republicii Moldova
2. Tendințe geopolitice în Mediterana de Est: repercusiuni pentru spațiul european
3. Confruntarea ruso-americană în contextul noilor transformări geopolitice
4. Strategiile Federației Ruse de menținere a influenței în spațiul est-european
5. Repercusiunile crizei ruso-ucrainene asupra securității regionale
6. Impactul crizei siriene asupra securității Uniunii Europene
7. Orientul Mijlociu în contextul confruntării ruso-americane: implicații pentru securitatea europeană
8. Impactul retragerii forțelor militare occidentale din Afganistan asupra securității internaționale
9. Interese geopolitice în Republica Islamică Afganistan
10. Confruntarea sino-americană în contextul pandemiei COVID-19

MOLDOVA STATE UNIVERSITY
FACULTY OF INTERNATIONAL RELATIONS POLITICAL AND
ADMINISTRATIVE SCIENCES
Department of International Relations

Svetlana CEBOTARI Victoria BEVZIUC

Methodological Guide to

GEOPOLITICS

*Approved by the
MSU Quality Council*

Chişinău, 2022

Recommended for editing by the Senate of Moldova State University
Transcript no.3 from 24.12.2021

Reviewer:

Vakhtang MAISAIA, PhD Political Science, university professor,
Caucasus International University, Tbilisi (Georgia);
Diana HÎRBU, PhD Political Science, Associate professor (Moldova State
University)

This edition is a methodical elaboration aimed at the geopolitical course. The authors submit a short presentation of the geopolitical course, which is focused on the analysis of issues concerning traditional and contemporary geopolitical theories, including geopolitical actors, their position and perception. The course also analyzes the geopolitical aspects of the Balkan peninsula, the Black Sea, the Caspian Sea, the Russian Federation, Ukraine, USA, China and India, EU.

The main geopolitical aspects of the Republic of Moldova, Ukraine and Romania are also highlighted. Geopolitics, methodological Guide is addressed to students, masters, PhD students, as well as to the teaching staff in the university education system, to all those who are interested in the current geopolitical problems.

CONTENTS

INTRODUCTION	84
PROFESSIONAL SKILLS AND GENERAL AIMS LEARNING UNITS	87
DISCIPLINE ADMINISTRATION.....	88
ASSESSMENT STRATEGIES	89
TOPICS AND INDICATIVE ALLOCATION OF COURSE/SEMINAR/ INDIVIDUAL WORK HOURS	91
CONTENT OF COURSE HOURS	92
CONTENT OF THE SEMINARS	131
LIST OF BIBLIOGRAPHY	157
REQUIREMENTS FOR INDIVIDUAL STUDENT ACTIVITIES	160
SUGGESTIVE TOPICS FOR BACHELOR THESIS	161

INTRODUCTION

Presentation of discipline. *Geopolitics* is an academic discipline and, at the same time, an area of action. Geopolitical science is not a classic science, as it has no specific methods and its subject matter is not clearly delimited from other neighboring sciences; geography, economy, history, demography or political sciences. Rather, *Geopolitics* is an integrator, visionary and planner discipline, making it possible to put the interests of some nations into practice. As an area of academic research, geopolitical character is multi- and interdisciplinary, lending the toolkit of social sciences. political geography, international relations, international law, economy or statistics are just a few areas of which geopolitical lending and methods of analysis for the development of studies. Like many other areas, geopolitical finds its environment in the context of the second half of the century XIX.

Place of discipline. *Geopolitics* is one of the fundamental disciplines, provided by the student education plan enrolled in the university degree program, cycle I, the general field of political Science studies, the specialty international relations and Politology, within the Faculty of International relations, political and Administrative Sciences of the MSU.

Based on the geopolitical processes and phenomena present on the international arena, *geopolitical discipline* is becoming a subject of current study. *Geopolitics* is a theoretical and practical discipline support based on the in-depth analysis of knowledge of the current events in the international arena. In this context, the geopolitical course focuses on the analysis of the following directions: The theoretical aspects relating to: The classical and contemporary theories of geopolitical science, the characteristics of geopolitical actors, the specificities of geopolitical spaces and borders, inclusive, and strategies for achieving geopolitical interests. Another line of analysis of the current geopolitical problems focuses on *the case study* of the big players such as the US, the Russian Federation, China. Another direction also concerns the geopolitical of regional actors such as the EU and NATO, the geopolitical of the Balkan Peninsula, the Black Sea and the Caspian Sea, as well as the South East Asian region Geopolitical local actors such as Ukraine, Romania, including the Republic of Moldova, will be the subject of the case study. New trends taking place in the international arena such as the geopolitical of religions and energy sources are an ongoing topic of discussion. Thus, on the one hand, students will receive thorough theoretical training, with the aim of being as good an understanding as possible of a fundamental concept for geopolitical issues such as: Classic theories (organic school, rimland theory, hartland, theory of maritime force, possibilities) and contemporary theories (globalism, Atlanticism, efirocracy, atherocracy), approaches to geopolitical borders and space, interests and strategies of geopolitical actors (USA, Russian Federa-

tion, China, EU, Turkey, Turkey, Asian Tigers) etc. on the other hand, students will have the opportunity to use the concepts and techniques they have acquired in practical activities such as comparing the interests and actions of geopolitical actors in certain areas, case studies or analyzing the geostrategies of actors-power centers.

Studying this course aims to make audiences more familiarized with the way of geopolitical thinking, to clarify the usefulness and the way in which a geopolitical analysis occurs. In order to improve the understanding of the events and processes present in the international arena, the course aims to train specialists in the field of international relations who are able to understand the specific interests and strategies of geopolitical actors in the international arena, Develop futurological strategies that could be implemented in the development of projects for the settlement of the Transnistrian conflict, the Republic of Moldova's European integration process.

Beneficiaries: Guide to the *Geopolitical discipline* is intended for students from the specialty International relations and Politology with up-to-date and low frequency studies, with Romanian and English teaching.

Skills trained/developed by the discipline. *Geopolitics* makes an essential contribution to the training of international relations specialists, as it contributes to the training of study finality and skills indispensable for their work

Professional skills developed in geopolitical discipline shall consist of:

- identify the main changes/trends present in the geopolitical field
- demonstrate the originality and applicability of research into a geopolitical issue within the framework of scientific research
- estimation of the need to study geopolitics in international relations
- explain changes, processes and phenomena of geopolitical
- forecasts of geopolitical interests according to scientific rigors.

Cross-cutting skills developed to geopolitical discipline:

- showing a positive and responsible attitude toward local and international actors in promoting democratic values on the world arena;
- making the best and creative use of its own potential in the forecasting of geopolitical change;
- engaging in partnership relations with other persons, institutions in order to promote geopolitical objectives;
- participation in their own professional development/ability to work in groups within a project/development of the skills to make public presentations of geopolitical interests around the world.

Geopolitical studies require analytical skills and knowledge from international relations and politology specialists. Currently, geopolitical processes and phenomena throughout the world are becoming the subject of discussion not only among politicians, but are becoming the area of research for representatives of

the academic Community. Analyzes of geopolitical processes and phenomena are becoming an imperative in time.

In this context, the study of this course is aimed at training specialists, with the possibility of applying knowledge in practice and in the field of work. The aim of the course is also to train specialists in the field of international relations, able to understand the specific interests and strategies of geopolitical actors on the international arena, to develop futurological strategies that could be implemented in the development of projects aimed at resolving the Transnistrian conflict, the Republic of Moldova's European integration process

The structure of the discipline. The design of the geopolitical discipline methodological Guide includes the objectives and structure of discipline. For the purpose of the coherent and complex presentation of the informative content of the study object, and also of the specific nature of the didactic-method process, the content of this methodical Guide includes the following sections: Training courses focused on the general objectives of the discipline, discipline management, thematic and indicative allocation of course hours and seminar, individual work, assessment, content and structure of course hours and seminar, final assessment topics, indicative licensing topics and selective bibliography. An important focus in the discipline curriculum was given to the design of individual work as part of the learning and evaluation process. At the same time, the literature recommended for each seminar theme is reflected, as well as in a systematic way at the end of the methodological Guide, bibliographic sources being presented and selected.

Purpose and rules of use. The methodical guide to geopolitical discipline aims to present a coherent overall content of learning and evaluation methods on the achievement of defined objectives and ultimately reflects the systematic, organized and guided work on the conduct of teaching and learning with theoretical and application aims. It can be a useful support for students, MA students, public officials, journalists, interested in geopolitical issues. The methodical guide is available in digital format and on the MOODLE platform of the Moldova State University.

PROFESSIONAL SKILLS AND GENERAL AIMS LEARNING UNITS

<p>Learning of the links between state policies and strategies promoted by international institutions.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -to distinguish and use the classical and contemporary theories of geopolitics -to establish the link between theoretical and theoretical aspects geopolitical practice -to apply the theoretical and practical bases of geopolitical research to the development of year/license sentences -to appreciate geopolitical events and processes in different areas of the world
<p>Opening up and promoting changes and new approaches to the realization of state policies in the field of international relations.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -to reproduce and interpret geopolitical theories -to identify the geopolitical characteristics of the actors: USA, Russian Federation, China, EU, NATO, Balkan peninsula, Black Sea and Caspian Basin, Asian space, including actors such as Romania, Ukraine and Moldova. -to argue the geopolitical interests in different parts of the international arena
<p>Demonstration of fairness and respect for other States' culture, traditions and values as a condition for establishing interstate relations in achieving effective and successful diplomacy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -to distinguish the specificity of Geopolitics -to establish, through individual and group research, the main features of geopolitical policy -to formulate the development directions of the Geopolitics
<p>Prediction of the possible changes and trends in the development of international relations and the re-updating of projects/actions to promote state policy at international level.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -to identify the main changes/trends present in the field of geopolitics -to demonstrate the originality and applicability of research to a geopolitical issue within the bachelor -to assess the need to study geopolitical issues in international relations -to explain the changes, processes and phenomena of geopolitics

DISCIPLINE ADMINISTRATION

Form of studies	Discipline's Code	Name of the Discipline	Responsible for discipline	Semester	Hours				Evaluation	Nr. of credits	
					Total	including					
						C	S	L			IW
Full-time learning	F04 O26	International studies	Svetlana Cebotari, Victoria Bevziuc	IV	150	13	26		39	Examen	5
Distance learning*	F 04 O26	Geopolitics	Svetlana Cebotari	IV		26	4		39		

ASSESSMENT STRATEGIES

The evaluation of the knowledge acquired in teaching and learning at geopolitical discipline shall be carried out on the basis of the following evaluation strategies:

The teaching strategies and technologies applied in teaching the course are in key and interactionary relationships of functional complementarity. The strategies and applied didactic technologies report: The teaching exposure, the teaching conversation, the demonstration, the work with normative acts, the literature, the teaching modeling, the problem.

The curriculum evaluation is applied in four forms: *Initial, mid-term summary evaluation, mid-term evaluation and final summary assessment* .:

1) *Initial evaluation/ initial/diagnostic*, oral evaluation is carried out at the beginning of the semester to determine the degree of preparedness of students for the course they are expected, their learning potential for new concepts and theories. It is appreciated by interview, verbal questionnaires, conversation, oral statements of knowledge. It is also possible, through initial evaluations, to assess the skills and competences of students previously trained during their first year studies and their ability to integrate successfully into the second year program in order to achieve the new objectives of diagnosis, verbal is conducted at the beginning of the semester to determine the degree of preparedness of students for their expected course, their learning potential for new concepts and theories. It is appreciated by interview, verbal questionnaires, conversation, oral statements of knowledge. It is also possible through initial evaluations to assess the skills and competences of students previously trained during their first year studies, as well as their ability to integrate successfully into the second year program in order to achieve the new objectives.

2) *The mid-term summary evaluation* is carried out by written evidence, control work (usually two work) per group focusing on the material of 5-6 subjects covering the three levels: knowledge, application and integration to know to what extent the objectives of knowledge and capabilities to be acquired have been achieved.

3) *The mid-term evaluation* is retrospective and involves not only comparing the results with the objectives pursued, but also providing the data to improve teaching and learning strategies.

4) *The final summary assessment* shall be carried out at the termination of the discipline study in accordance with the study plan by examination in the form of written testing. Testing shall include subjects corresponding to the three levels of knowledge, application, integration. The assessment of knowledge shall be carried out in accordance with the single scales laid down in the faculties (subjects for the final summary assessment shall be attached).

The forms of carrying out the final assessment of *Geopolitics* discipline are the written examination.

Examples of valuation techniques. Initial, mid-term summative, final evaluation (testing, checking, testing at the e-learning MOODLE platform of the MSU).

Examples of valuation techniques.

Periodic interim summary evaluations (tests, control work, etc.)

Test No 1:

1. Define the concept of geopolitical.
2. Characterize the subject of the geopolitical study.
3. Evaluate the importance of studying geopolitical sciences.

The final summary assessment or examination test shall be carried out at the end of the teaching and learning process of the *Geopolitics* discipline. The final assessment sample shall be taken in the written examination.

Example of a summary test:

Subject I. Spaces and borders from the perspective of geopolitical maps

- 1.1 Analyze economic space, spiritual and strategic space. (3 pts.)
- 1.2 Determine the types of boundaries. (5 pts.)
- 1.3 Appreciate the role of spaces and borders in mapping. (7 pts.)

Subject II. Introduction into geopolitics

- 2.1 Define the geopolitical study object. (3 pts.)
- 2.2 Determine the difference between geopolitical discipline and geopolitical phenomenon. (5 pts.)
- 2.3 Evaluate the role of the sources and doctrines that have formed the basis of geopolitical trends. (7 pts.)

Evaluation scale

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
30-29	28-26	25-19	18-12	11-9	8-6	5-4	3	2	1

TOPICS AND INDICATIVE ALLOCATION OF COURSE/ SEMINAR/INDIVIDUAL WORK HOURS

Nr. d/o	Unit Contents	Hours					
		Course		Seminars		Individual work	
		zi	f/r*	zi	f/r*	zi	f/r*
1.	The object of study and the general characteristic of geopolitics	2	2	-		2	4
2.	Classical geopolitical theories	4	2	-		2	4
3.	Schools and theories of contemporary geopolitics	2	2	-		2	4
4.	Spaces and borders from the perspective of geopolitical maps	2	2	-		2	4
5.	The geopolitical position of the actors. The geopolitical potential of the actors	1	2	-		2	4
6.	The geopolitical relations of powers and the buffer states	1	-	-		2	4
7.	The geopolitical interests	1	-	2		2	4
8.	The geopolitical dimension of the USA		2	2		2	4
9.	Geopolitics Russian Federation		2	2		2	4
10.	Geopolitics of China		2	2		2	4
12.	The geopolitical dimension of the European Union		2	2		2	4
13.	The geopolitical dimension of the NATO		2	2	2	3	4
14.	The geopolitical dimension of the Balkan peninsula			2		2	4
15.	The geopolitical approach to the Black Sea basin			2	2	2	4
16.	The geopolitical dimension of the Caspian Sea			2		2	4
17.	New geopolitical actors in the Asian Area			2		2	4
18.	Geopolitics of Romania			2		2	2
19.	Geopolitics of Ukraine			2		2	4
20.	Geopolitics of the Republic of Moldova		2	2		2	2
21.	Present geopolitical tendencies						
	Totally	13	26	26	4	39	72

CONTENT OF COURSE HOURS

Unit 1. THE OBJECT OF STUDY AND THE GENERAL CHARACTERISTIC OF GEOPOLITICS

Content units:

- *The definition and study object of the geopolitical*
- *Etapele de constituire a geopoliticii*
- *Geopolitical phenomena in the history of humanity*

Benchmarks:

- Define the subject of the geopolitical study;
- Determine the difference between geopolitical discipline and geopolitical phenomenon;
- Appreciate the role of the sources and doctrines that have been the basis of the appearance of geopolitical;
- Predict the future scenarios of geopolitical development.

Forms and strategies for organizing teaching activities:

Theoretical course
A dialog lecture
Debates

Key terms: *Geopolitical, subject of study, historiography, social thinking, geopolitical phenomenon.*

Summary content:

Geopolitics, born and reborn from the need to explain certain problems imposed by the general evolution of human society and from the increasing influence of permanent political-economic changes, full of contradictions, anticipations and abandoned hypotheses. From a historiographical perspective, geopolitics has three important periods in its evolution, from a field of knowledge with a limited sphere of interest, to a scientific discipline with a wide openness.

Today, the term '*geopolitics*' refers to the relationship between politics and geography, demography and economics, referring in particular to the incidences of these areas on the international relations of a state. Thus, *geopolitics* becomes an area of study of the combinations between the geography factor and the political factor in determining a country's position towards its neighbours, towards the region or towards other international actors. If the first part of the term „geo” refers to a concrete coordinate (space, place, position, zonal coordinates, regional,

climatic, evolution, historical..), the second constituent „politics”, introduces the equivocation, since the policy field is one that is not defined in a unified way.

The object of *geopolitical studies* as science is the structure of the world, presented in a geopolitical manner in the form of territorial models. It explores the mechanisms through which States control the territory. The scope of this control determines the balance of power on the world stage, as well as relations between countries, which are either cooperative or rivalry. The alignment of forces and courses to strengthen relations is also in the area of geopolitical studies. Looking at policy issues, geopolitical is based not only on geographical realities, but also on the historical development of States, their culture. Geopolitical can also be defined as a discipline that studies relations and interactions between areas (territories), States, civilizations, peoples and the economy. This is a much broader context than in international relations, because international relations theories only look at relations from the state to the state. Geopolitical is much broader. First of all, it is centered around the relations between the state and space (territory) – and not only, but also from culture-to-culture and from the hands-to-people, all placed in space. Space in geopolitical plays the same role as time for history. Geopolitical analysis is based on the centrality of space.

The first period, covering the end of the 19th century and the first half of the 20th century until 1945, represents the stage of the first ideas, concepts, theories and the formation of the first schools of geopolitical thought, the crystallization of the later scientific discipline, in a word, a period of clarification and accumulation. Under another formula, this stage can be considered as the classical period of geopolitics, the first conceptions of the field that would be called geopolitics began to be configured. The first geopolitical schools are formed more or less independently of each other in Germany, France, England, the USA, Russia and Romania. A decisive role in shaping the first geopolitical conceptions and in consecrating the new discipline lies with the German geopolitical school.

At the **German school**, geographer **Friedrich Ratzel**. Inspired by the naturalism and scientism of his era, two major works include the essentials of Ratzel’s thinking: *Anthropogeography* (1882 and 1891, first and second volume, respectively), subtitled *Principles of The Application of Geography on History*, and **Politische** *Geographie* (*Political Geography*, 1897). Also, an important role in the development of the German geopolitical school is played by **Rudolph Kjellen** (1864-1922) using the term *Geopolitik* in a public lecture. A defining moment in the emergence of geopolitics is 1899, when the Swedish jurist and political scientist *politischen problems des weltkrieges* (*Political Problems of World War II*, 1916) and *Der state als Lebensform* (*State as Life Form*, 1917) and *Grundriss zu einem System der Politik* (*Elements of a Political System*, 1920). Subsequently, both Kjellen and Ratzel’s ideas were taken up and developed by German General Karl Haushofer (1869-1946) and his collaborators.

The French geopolitical school established in the context of the end of the 19th century is represented by **Paul Vidal de la Blache** (1845-1918). The central thesis of the entire Vidalien conception, the interaction of people with the geographical space that inhabits it, is presented at length in the work *Principles de Geographie humaine* (published posthumously in 1922, under the care of Emmanuel de Martonne).

Unlike **the German and French school** of geopolitics, focused in this first period largely on theorizing, the founders of the Anglo-Saxon school relied in their analyses on a concrete reference to history, with a pragmatic character, emphasizing strategic and tactical military problems.

Another leading representative of the current ambientis is the American historian and geographer **Ellsworth Huntington** (*Civilization and Climate*, 1924; *Mainsprings of the Civilization*, 1945), which carried out a thorough investigation on the influences and role played by climate in the history of society.

The Anglo-Saxon school focuses its studies on the ideas of two great personalities – **Alfred Mahan** for the American school, and Halford John Mackinder for the British. Both Mahan and Mackinder, given the context in which the Anglo-Saxon geopolitical school is formed, belong to the geostrategic current.

A new perspective in geopolitical studies is introduced by **Nicholas John Spykman**, representative of the current geostrategy. His main works were *America's Strategy in World Politics* (*American Strategy in World Politics*, 1942) and *The Geography of the Peace* (1944), which introduces into geopolitical analysis the concept of „state security” as one of the most important objectives that geopolitics pursues.

The Russian geopolitical school is represented by **S.M. Soloviev (1820-1879)** and **G.V. Plehanov**, The role of Haushofer and German geopolitics in the formation of Nazi thought is taken up in Soviet Russia by the geographer and anarchist Piotr Alexeievich Kropotkin, N.N. Baransky. The Romanian geopolitical school is represented by great thinkers like Simion Mehedinti, I. Conea, N.Al. Rădulescu, A. Golopentia, M. Popa-Vereș, M. David, S. Manuila, St. Manciulea, V.Mihăilescu, A.D. Xenopol, C. Brătescu and many others.

The third period in the evolution of geopolitics, that of the delimitation of concepts, the explanation of correlations, the redefinition and amplification of the research object and its establishment in the system of sciences, begins in the early 1980s. Thus, at a first stage, especially in the US And France, geopolitics is beginning to reassert itself. In the U.S., a group specializing in political geography issues is established within the American Geographers Association, which publishes a bimonthly magazine of wide interest. Since 1981, in France, G. Chaliand and J.P. Ragean have been editing a modern Geopolitical and Geostrategic Atlas.

The early 1990s marked the entry into the second stage of the third period of geopolitical evolution. Reinventing geopolitics was a necessity in the context of the rapid changes that had taken place in recent years, throughout the world: the collapse of communist dictatorial regimes in Eastern Europe, the unification of the two Germanys, the break-up of the USSR and the creation of the CIS, the abolition of the Warsaw Treaty and the CAER, the disintegration of the communist bloc, the break-up of Yugoslavia and Czechoslovakia, numerous local conflicts.

For **the contemporary Anglo-Saxon school**, the contributions of geographer Saul B. Cohen, Peter J. Taylor, Martin Ira Glassner, Colin Gray, Zbigniew Brzezinski are particularly important. A strong school of geopolitics was founded in France in the present period. The most representative figures are those of Yves Lacoste and François Thual, Paul Claval, Michel Foucher, Christian Daudel, Pierre Gallois,

One of the prominent figures of the new wave of **Russian geopolitics is Alexandru Dughin**, Along with A. Dughin in the Russian geopolitical school also active: Kamaludin S. Gadzhiyev, Vladimir A. Kolosov and Nikolai S. Mironenko Nikolai A. Nartov, Dmitri Trenin.

Examples of geopolitical phenomena can be the expansion of **Alexander the Great's Empire (356-323 BC), the Roman Empire (27 I Chr.-395 after Chr.)**. The geographical discoveries and the mastery or control of the new world by some European States – Spain and Portugal, to which the Netherlands and England will be added later – have also created the ground for a global confrontation. Efforts to regulate divergences have led to the first political-economic division of the world between Spain and Portugal³⁸, under direct mediation of the Papacy. the east, the Russians advance rapidly, enter Siberia and gradually get into the basins of the Yenisei, Lena and Baikal rivers, in order to reach Irkutk in 1661. Kamciatka will be occupied between 1695 and 1700. Starting in 1740, I get beyond the Behring Strait. These developments will lead to the emergence of the modern concept of sovereignty, but also to the flourishing of theoretical assertions that will scientifically base the means of strengthening the state power to defend its territory, why not just to be against other states. Other examples of geopolitical phenomena can be found in the establishment of the European Community, and then the evolution and enlargement of the European Union in the East, the collapse of the Soviet Union in 1990 and the creation of a new geopolitical space - the Community of Indemende States. We are currently present at new geopolitical phenomena conditioned by the development of technologies, which is to say we can talk about geopolitical and the role of the Internet. This also includes other geopolitical phenomena such as the growing role of religions in the international arena, but also energy resources. The struggle for the power center to keep the rich areas of energy sources within the sphere of influence was present in the

second century XX and cannot be eliminated from the motives of destructive conflicts today, such as those in the Gulf, Angola, etc.

In its evolution, geopolitics has initially experienced the form of a field of study formed at the intersection of several scientific disciplines, being at an informal stage, in order to subsequently acquire an institutionalized form, either as a subdiscipline of a formal discipline or as a discipline in its own right. In recent times, more and more researchers are inclined to decree its scientific autonomy, with geopolitics asserting its status as a discipline in its own right.

Self-assessment tasks:

1. Identify the subject of study of contemporary geopolitics.
2. Determine the role of geopolitics for contemporary science.
3. Compare the methods of contemporary geopolitics.
4. Predict the role of geopolitics for contemporary science

Bibliography:

1. Burian A. *Geopolitica lumii contemporane*. Chișinău. Tipografia Centrală, 2003. 455 p.
2. Cebotari S. *Relațiile internaționale în curriculumul universitar: bazele teoretico-metodologice = International relations in university curricula: theoretical and methodological fundamentals*. Univ. de Stat din Moldova. Coord.: Valentina Teosa. Chișinău: CEP USM, 2016, p.55-70.
3. Conea I. Geopolitica, o știință nouă. În: *Sociologia românească* (București), 1937, nr.9-10, an. II; *apud* Emil I. Emandi, Gheorghe Buzatu, Vasile S. Cucu, *Geopolitica*, Vol. I. Iași: Glasul Bucovinei, 1994, p.18.
4. Daudel C. Geografie, Geopolitică și Geostrategie – Termeni în schimbare, În: *Geopolitica*. Vol.I. Iași: Glasul Bucovinei, 1994, p.290.
5. Kjellen R. *Der Staat als Lebensform*. Leipzig, 1917, *apud* Ionel Nicu Sava, *Geopolitica. Teorii și paradigme clasice. Școala geopolitică germană*. București: Info-Team, 1997, p.68.
6. Peter J. Taylor. *Political Geography. World-economy, națion-state and locality*. London: Longman Group UK Limited, 1989.
7. Saul B. Cohen. *Geography and Politics in a World*. New York, 1973.
8. Haushofer K., Obst E., Lautensach H., Otto Maull O. *Bausteine zur Geopolitik*, 1928, *apud* I.N. Sava, p.111.

Unit 2. CLASSICAL GEOPOLITICAL THEORIES

Content units:

- *The appearance of classical geopolitical*
- *Friedrich Ratzel's organic school*
- *Rudolf Kjellen's geopolitical category*
- *The geographical axis of Harold Mackinder*
- *The Theory of the maritime force of A. Mahan*
- *The concept of V. Blache*
- *The «Rimland» concept of N. Smykman*
- *The theory of Karl Haushofer «continental bloc»*

Benchmarks:

- Define the main classical theories of geopolitics.
- Identify the characteristics of the theory of the Friedrich Ratzel's „Organic School”.
- Determine the specificity of Rudolf Kjellen's theory, H.Mackinder', A.Mahan, V.Blache, N.Spykman.
- Appreciate the particularities of Karl Haushofer continental bloc' theory.
- Estimate the timeliness of the classed theories.

Forms and strategies for organizing teaching activities:

Theoretical course

Interactive lecture with visual support

Key terms: *Geopolitical, organic school, geographical axis, maritime force theory, possible conception, limland concept, theory, continental block”.*

Summary content:

The founder of geopolitics law is swede **Rudolf Kjellen**. He uses the term geopolitics in 1899 in a public lecture. As can be seen, Kjellen proposes an approach from multiple perspectives of the state, which will give us an explanation of its functioning. Within this framework, geopolitics would examine the geographical, natural support of the state. „The state,” the Swedish author later says, „cannot float in the sky, it is bound just like the forest to a certain soil from which it sucks its food and under whose face its distinctive trees intertwine their roots.

The state is seen as a form of life (“great powers are, above all, the embodiments of life and even the greatest of all the earthly embodiments of life”), and politics as the science of the state. A prolific author, Kjellen does not limit his approach to strictly theoretical analysis. a monographic volume, entitled „Introduction to the Geography of Sweden”, closely follows the conduct of the First World War and elaborates works such as „Die Politischen Probleme des Weltkrieges” (Great Powers and the World Crisis), 1920. The Swedish thinker divides geopolitics

into: Topopolitics - will study the settlement of the state; Morphopolitics - will examine the form, borders, networks of movement; Physipolitics – will analyze the physiognomy of the territory, the riches of the soil and the basement, the mathematical settlement, in latitude and longitude.

Considered the factual founder of geopolitics, **Friedrich Ratzel** was a remarkable scientist. Born on 30 August 1844 in Karlsruhe, he completed his university studies at Heidelberg in 1868. He returns „convinced of the attraction and importance of geographical research”, to which he will be consecrated until the end of his life. In 1882 and 1891, Ratzel published his most important work, „Anthropogeography”, in which he placed new foundations of human geography. In 1897 the work „Politische Geographie” appeared, another volume defining his conception of the role of geography in the political history of different states. Considered the founder of geopolitics, Friedrich Ratzel (born 30 August 1844).

In 1882 and 1891, **Ratzel** published the first and second volumes „Anthropogeography” respectively, in which they placed new foundations of human geography. In 1897 the work „Politische Geographie” appeared, another volume defining his conception of the role of geography in the political history of different states.

One of the emblematic personalities of German geopolitics was **Karl Haushofer**. Haushofer submits the idea of the establishment of a „Eurasian continental bloc” in which he saw a stabilizing element of international relations. The decision to attack the USSR further alienated Haushofer from official policy. Attacking the Soviet state not only nullifies any possibility of rapprochement with the axial states of Eurasia, but hastened the formation of a continental-oceanic coalition against Germany (which it did). Against a strategy: „Anaconda policy” „Unquestionably, the greatest and most important change in world politics of our time is the formation of a strong continental bloc encompassing Europe, north and east Asia”. This is the phrase with which Haushofer begins the study „Continental Bloc Central Europe - Eurasia - Japan”.

The author believed that England and the US had launched a formula: anaconda politics. It signifies a behavior on the part of the oceanic powers similar to the behavior of the giant reptile: to coil around a living being and to kill it by strangulation. According to Haushofer, a similar view of the danger posed by the construction of the Euro-Asian continental bloc to the British Empire can also be encountered on the other side of the Ocean. „No one but the adversary teaches us that a solid continental bloc renders anaconda politics politically, militarily, navally and economically inoperative”. The author realizes that Russia is a very important pillar of this new political unit, since „the space block that stretches from the Baltic Sea to the Black Sea to the Pacific Ocean” is mostly occupied by it. That is why Haushofer considers that the formation of this continental bloc is conditional on the realization, in advance, of the German-Japanese understanding.

To increase the pull of its geopolitical construction, Haushofer presents the power of the three constituent countries of the continental bloc on the eve of World War I and in 1940, when the study was written. At the beginning of World War II, each of the three countries was much stronger. Russia had reached an area of more than 21 million square kilometers. Not to mention the anxieties that followed the Ribbentrop-Molotov pact. Japan had greatly expanded its influence in Asia, building a true empire (either through anxiety or through economic penetration). Germany had annexed new territories and dominated virtually all of central Europe. „If we compare these figures with those held by the Central Powers in the First World War, we will see an enormous difference between then and now, based on geopolitical data” . The strength of this bloc would not lie solely in the strength of the countries that make it up; it would be added the impact of other great phenomena that it would cause or entail, such as the acquisition of India’s independence from the United Kingdom (oceanic power) as well as the attraction of Italy into the mainland’s sphere of influence (this country being considered by the author as half maritime and half continental). The German author even proposes a restructuring of the world order, which should have favoured the emergence of four areas of territorial expansion. The characteristic of this expansion is that it was no longer going to take place in the longitudinal sense, from east to west or vice versa, but latitudinally, from north to south. In this way, an open division between the world’s powers was carried out and the main sources of conflict between the continental bloc states were avoided.

Thus, Germany would have followed to dominate Europe, a continent marked, in the author’s opinion, by German culture. The conditions of this domination: the reduction of France to its powerlessness and the satelliteization of Italy. Subsequently, Africa would have been the expansion space of a German Europe. Japan’s sphere of dominance was supposed to be represented by the Far East, while the US was going to limit its influence to the American continent. As for Russia, its fate depended on the attitude it would adopt towards the revolutionary message, of which it was the bearer. If he had abandoned his ideological mission and agreed to play the role reserved for the new restructuring of the world order, then its expansion space would have been represented by Central Asia, going as far as India. If, on the contrary, it continues to persist in promoting revolutionary goals, Russia would be divided into national states, some of which fell within the sphere of influence of Germany, and the other part of Japan ...

Haushofer develops other consequences that would result from the establishment of this bloc (such as the new role that some states are called upon to play. This is the case, for example, of Poland)

Alfred T. Mahan (1840–1914) advanced the theory of maritime power in his work „The Influence of Sea Power upon History”, published in 1890. The volume is a monographic look at the role played by the maritime force between

1660 and 1783 in the rise of Great Britain. Three years later, Mahan published another monograph, „The Influence of Sea Power upon the French Revolution and Empire” which tracked the evolution of the French fleet from 1793 to 1812. Haushofer develops other consequences that would result from the establishment of this bloc (such as the new role that some states are called upon to play. This is the case, for example, of Poland) Alfred T. Mahan (1840–1914) advanced the theory of maritime power in his work „The Influence of Sea Power upon History”, published in 1890. The volume is a monographic look at the role played by the maritime force between 1660 and 1783 in the rise of Great Britain. Three years later, Mahan published another monograph, „The Influence of Sea Power upon the French Revolution and Empire” which tracked the evolution of the French fleet from 1793 to 1812.

In the vision of the American author, to become a great power, a country must meet three conditions or criteria. First, it must border a considerable length with the planetary ocean or have access to it through an open sea to the planetary ocean. Secondly, let’s not have strong neighbors in their immediate vicinity. Finally, have a naval capability and high military potential of the marine fleet. All three of these criteria, Mahan says, were met by the UK. The pivotal zone theory was developed by **Sir Halford Mackinder (1861-1947)**. Mackinder first exhibits his ideas of geopolitics in the communication entitled „The Geographical Pivot of History”, presented at the Royal Society for Geography in 1904. The central idea was that universal history and world politics were strongly influenced by the immense space inside Eurasia, and the domination of this space is the foundation of any attempt to dominate the world.

Mackinder’s work is a strategic ally interpretation of the geography of the world. To understand his ideas, we need to abandon the classical division of the globe into oceans and continents and operate with the notions that the English author proposes to us: the island of the world and the planetary ocean. Ocean unity, Mackinder believes, is better captured by the term planetary ocean than by the Atlantic, Pacific, Indian names. Physical data support this division. Of the total area of the globe three quarters are occupied by water. Only one-fourth goes to land, and from this area two-thirds goes to the island of the world, made up of Europe Asia and Africa, while the other third is made up of North and South America and Australia.

From this perspective, Mackinder develops a completely different theory regarding the possibilities of domination of the Eurasian continent. The true key to this domination is, according to Mackinder, to ensure control over the „pivot area” that stretches from Eastern Europe, over the Siberian steppes and forests, to near the Pacific Ocean. The English author calls this vast region „heartland”; broadly it coincides with the territory of Russia.

Why is this central area of the Eurasian continent important? Because it

contains great natural riches and has a key position for communication between and the connection between different areas of the globe. It is surrounded by what Mackinder calls inner (marginal) crescent, a circle of states located on the mainland, but showing an important maritime (oceanic) pediment. Among them are Germany, Turkey, India, China. Next comes an outer (island) crescent, a circle of geographical states outside the continent itself, such as Great Britain, South Africa, Japan. Mackinder considered, at that time, that the US was so far removed from the pivotal area of the world that it did not introduce them even among the states that make up the crescent. The English author established three conditions, three rules or steps for the domination of the pivotal zone and then the whole world, releasing a formula that made his career: „*Whoever rules Eastern Europe rules the heart of the world; Who rules the heart of the world master the Isle of the World; Whoever rules the Island of the World rules the world.*”

In 1943, Mackinder reiterated the idea of the existence of the heartland, which he considered more valid and useful in the context of the events of World War II. At the same time, he made some changes to his conception. This time, it includes in the heartland and part of the US, from the Missouri River to the east coast (it was, after all, recognition of the growing role that the US played in world politics). In the new configuration of the pivotal area, the Atlantic Ocean is called the inner ocean, the UK a Malt on another scale, and France a bridgehead (bridgehead). It is interesting to show that the English geographer considers the US A huge base, which due to its reach can be very difficult to conquer. In fact, the U.S. would represent a smaller type of heartland within the island of the world. By developing the strategic importance of this area, Germany, believes the English author, can be controlled from two directions

Another attempt to correlate geography with global politics is the „*Rimland Theory*”, launched by **Nicolas Spykman**. He published two important works during World War II: „*America’s Strategy in World Politics*” (1942) and „*Geography of the Earth*” (1944). He agrees with Mackinder’s view that Eurasia is a key position for the conquest (dominance) of the world. Only Spykman considers it decisive for the control of the heartland to control the shores.

The theory of global spaces was put forward by Saul Cohen who argues that today the world is in a geopolitical hierarchy whose elements, in descending order, are: global geographic spaces (realms), regions, nation-states and subnational units exhibited in the works „*Global Geopolitical Change in the Post-Cold War Era*”, quoted in D. Minix & S. Haw, „*Global Politics*”). There are, according to the American author, two such global geographical spaces: maritime and continental space. The maritime one is more open to trade and generally to the idea of exchange, while the continental one is, by the force of things, oriented towards itself. In turn, each global space contains several distinct regions. In the maritime area we can identify several such regions: North America and the

Caribbean, Maritime and Maghreb Europe, Coastal Asia, South America and sub-Saharan Africa. It should be noted that South America, Africa and South Asia are stretching outside these global areas, forming what Cohen calls „the fourth sphere of marginality”. Cohen introduces other concepts by which we can represent ourselves, from a geopolitical point of view, better the world of today: shatterbelts, politically fragmented areas, located at the meeting between large continental and maritime spaces and the concept of gateways- are culturally and historically distinct areas; from an economic point of view they are more developed than the surrounding areas; States located in such areas are, in scope and population, small or at most medium; geographically, such positions link two important trade routes, most often maritime, but not always.

Self-assessment tasks:

1. Define the stages of evolution of classical geopolitics.
2. Identify the main theses with reference to Friedrich Ratzel Organic theory.
3. Describe the main thesis submitted by Rudolf Kjellen.
4. Determine the essence of Haushofer „geographical axis of history”. Mackinder.
5. Specify the essence of A.Mahan’s maritime force theory.
6. Appreciate the role of V.Blache’s conception of possibility.
7. Evaluate the importance of N.Spykman „Rimland” conception.
8. Estimate the importance of K.Haushofer’s „continental bloc” theory for contemporary geopolitics..

Bibliography:

1. Dobrescu P. *Geopolitica*. București: SNSPA, 2001.
2. Emandi E., Buzatu Gh., Cucu V. *Geopolitica*. Iași: Glasul Bucovinei, 1994.
3. Guetta B. *Geopolitica. Rațiune de stat*. Oradea: Aion, 2000.
4. Heyden G. *Critica geopoliticii germane*. București: Editura Politică, 1960.
5. Богатуров Т. Геополитика в новом миропорядке. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.
6. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва: Логос, 2001.
7. Карпов В. *Геополитика*. Санкт - Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.
8. Gearóid Ó Tuathail. Thinking Critically about Geopolitics. Introduction. In: Gearóid Ó. Tuathail, Simon Dalby, Paul Routledge (eds). *The Geopolitics Reader, Routledge*. London and New York, 1999.

Unit 3. SCHOOLS AND THEORIES OF CONTEMPORARY GEOPOLITICS

Content units:

- *The Theory of the Atlanticism of N.Spyckman*
- *The World Theory*
- *New contemporary geopolitical theories*
- *The geopolitical theories of the Russian school*

Benchmarks:

- Define N.Spyckman theory;
- Determine the main ideas of globalization;
- Compare the theory of Atlantism and World Theory;
- Identify the main theories of the Russian geopolitical school;
- Forecast future scenarios for the development of globalization/Atlantic.

Forms and strategies for organizing teaching activities:

Theoretical course

Lecture with visual support

Debates

Key terms: Geopolitical, contemporary geopolitical theories, globalization, Atlantic, ephrocracy, aierocracy.

Summary content:

The development in the geopolitics after 1945 of the purely Atlantic American line was essentially the development of Spykman's theses. Spykman's main idea was that Mackinder would overestimate the geopolitical importance of heartland. This over-appreciation affected not only the current position of the forces on the world map - in particular the force of the USSR - but also the original historical scheme. Spykman believed that the geographical history of the „internal belt”, of rimland, of the „shore zones”, was realized by itself and not under the pressure of the „Nomads of the Dry”, as Mackinder believed. From his point of view the heartland is just a potential space, which receives all the cultural impulses from the shorezones and which has no independent geopolitical mission or historical momentum whatsoever. Rimland and not heartland is, in his opinion, the key to world domination.

Spykman proposed that Mackinder's geopolitical formula „*He who controls Eastern Europe dominates over the heartland, who dominates over the heartland dominates over the World Island, the one that dominates over the World Island dominates over the world,*” be replaced by his formula: „*He who dominates over rimland dominates over Eurasia, the one who dominates over Eurasia has the*

fate of the world in his hands.” In 1956, D.Meinig published the paper „Heartland and Rimland in Eurasian history”. Meinig stressed in particular that ‘the geopolitical criterion must take particular account of the functional orientation of the population and the state and not only of the purely geographical attitude of the territory towards the Land and the Sea’. Meinig asserts that the entire space of the Eurasian rimland is divided, according to its functional-cultural predisposition, into three types”China, Mongolia, North Vietnam, Bangladesh, Afghanistan, Eastern Europe (including Prussia), the Baltic and Carelia are spaces that lean organically towards the heartland. South Korea, Burma, India, Iraq, Syria, Yugoslavia are geopolitically neutral. Northern Europe, Greece, Turkey, Iran, Pakistan, Thailand tilt towards the Talasocratic bloc.”

Despite this theoretical maneuver of some European geopoliticians (which remains, in fact, quite ambiguous), Spykman undoubtedly belongs to the most brilliant and consistent „Atlantists”. Moreover, together with Admiral Mahan, he can be called the „father of Atlantism” and the „ideological animator of NATO”.

The concept of „globalism” emerged long before the West’s definitive victory in the Cold War. The meaning of globalism boils down to positing the inevitability of total planetary integration, the transition from the multitude of states, peoples, nations and cultures to a uniform world - One World. The roots of this idea can be distinguished in some utopian and hiliastic movements, ascending in the Middle Ages or even in antiquity. Globalist ideas were mostly specific to European socialists moderate Europeans, especially the English (some of whom were united in the „Fabian movement”). The Communists also talked about the Single World State. On the other hand, similar globalist organizations have been created, since the end of the 19th century, by important figures of the world bussines - for example Cecil Rhodes, the organizer of the group „Round Table”, whose members were to „contribute” to the establishment of a system of free trade throughout the world and to the creation of a single World Government. Often, socialist motives mingled with liberal-capitalist ones, and the Communists stood next to representatives of the largest financial capital in these organizations. Everyone was united in the utopian idea of the unification of the planet. At the head of the most important globalist groups - Bildenberg and Trilaterala - is the senior member of the C.F.R., David Rockefeller, the largest banker, owner of chase Manhattan Bank. Apart from him, at the center of all globalist projects are analysts, geopoliticians and strategists devoted to Atlantis - Zbigniew Brzezinski and Henry Kissinger. This structure includes the famous George Ball. The baseline of all globalist projects is the transition to a single global system, under the strategic domination of the West and the „progressive”, „humanitarian”, „democratic” values.

The theory of air power was developed and advanced by Alexander de Seversky. In 1942 he published „A Victory through Air Power”, in which he

criticized the Allies' underestimation of aviation as an indispensable tool for modern warfare and without which no decisive victory can be achieved. The modern strategy cannot be conceived without modern aviation. In 1950 he published another paper, „Air Power: Key to Survival”, in which he attempts to demonstrate that air power has a net superiority over land and sea power and in which it suggests that the US develop its air capabilities and give up or diminish overseas naval bases, very expensive. Alexander de Seversky uses the notion of **air domination** and considers that the **areas of aerial domination** of the two superpowers of the moment overlapped over the northern polar zone; this area was seen by the author as the „*decision area*”. Experts believe that the efforts made by the US and the former Soviet Union for air control of this area also stemmed from Seversky's studies and conclusions.

An argument in this regard is the publication by the well-known analyst of contemporary political life, Zbigniew Brzezinski, of the study *entitled „A Geostategy for Eurasia”*, published in the journal „*Foreign Affairs*”, *Sept/Oct 1997*. The American author paints a picture of Eurasia from which we can see that this area has not fallen at all in importance, but on the contrary. Here is the brief data presented by Brzezinski which recommends Eurasia as a predominant „power” of the world today.

Eurasia has been the „house” for the most dynamic and decisive states throughout history. From Genghis-Han to the contemporary Asian economic miracle, all this evolution shows us that the world's most important states have started from here. The most powerful and populous contenders for regional power status – China and India, are in this space. The most potent economic and political „challengers” for America come from the Eurasian area. The next six most powerful economies after the U.S. are operating on this supercontinent. Eurasia holds 75 percent of the world's population, 60 percent of the world's GNP and 75 percent of the world's energy resources. There are also two of the three most prosperous regions of the world: Western Europe and East Asia. Overall, the American analyst notes, Eurasia's potential power exceeds that of the American continent. In the spirit of the classic geopolitical analyses to which Brzezinski has so far referred, he states that „*whoever dominates Eurasia almost automatically dominates the Middle East and Africa*”.

From this geopolitical finding, Brzezinski draws two conclusions of strategic value to America today. Firstly, he believes that „*it is no longer enough to shape one policy for Europe and another for Asia*”, but to consider a policy for Eurasia. It is, in our view, a change of perspective, which shows that even now, in the 21st century, geographic realities cannot be overlooked, especially since they are, in the case of Eurasia, a natural support for a possible social and political reality. If we tried to penetrate beyond the conclusion of the American author, we might discover that among the fears and realities that have set aside such a proposal

is the rapprochement between Russia and China, as well as the good economic relations between Germany and Russia, on the one hand, France and Russia, on the other. Not to mention the considerable efforts made by China to get closer to Europe and to have developed economic relations with the protagonists of the European Union: Germany, France, England. There is an obvious rapprochement between the axial states of Eurasia.

A second conclusion concerns the requirement that, in the short term, the US promote a vision guided by political pluralism towards this space in order to prevent the formation of a hostile coalition and to stimulate centers of interest and power to develop stand-alone relations with America. In the medium term, US efforts should be channelled towards strategically compatible partners who, remaining under US control, form a trans-Eurasian security system. And in the long run, such a security system could become the core of a system whose main feature is genuine political responsibility, distributed as correctly as possible. However, the American analyst points out, the formation of **the trans-Eurasian security system** should not be seen as an end in itself, but benign American hegemony should discourage others from initiating actions to undermine this hegemony.

In order to achieve these objectives, the American analyst believes, the US must set its strategies as follows: for the Western Hemisphere of Eurasia, in which France and Germany will continue to play a decisive role, important is the maintenance and expansion of the bridgehead represented by Western democracies; since China will become increasingly visible an axial power, Sino-American cooperation is indispensable in the Far East; as far as the centre of Eurasia is concerned, namely the area between Europe and the regional power represented by China, it will be a kind of 'black hole' until Russia takes the decision to redefine itself as a post-imperial state; moreover, in southern Russia, Central Asia threatens to become an area torn apart by ethnic conflicts and rivalries between various local powers.

To achieve the objectives of the US, a united Europe with politically well-defined features is needed, China's acquisition of regional power status, a post-imperial and Europe-oriented Russia and a democratic India.

Self-assessment tasks:

1. Determine the essence of N.Spyckman's Atlantism theory.
2. Identify the main theses of the theory of globalism.
3. Compare the Theory of Atlantism and World Theory.
4. Determine the specifics of the Russian geopolitical school.
5. Forecast the evolution of the development of theories of airocracy.

Bibliography:

1. Brzezinski Z. *Marea tablă de șah. Supremația americană și imperativele sale geostrategice*. București: Univers Enciclopedic, 2000.
2. Brzezinski Z. A Geostrategy For Eurasia. In: *Foreign Affairs*, Sept/Oct, 1997.
3. Cohen S. *Global Geopolitical Change in the Post-Cold War Era*, apud: Dean A. Minix, Sandra M. Hawley. *Global Politics*. West/Wadsworth, New York, 1998.
4. Claval P. *Geopolitică și geostrategie. Gândirea politică, spațiul și teritoriul în secolul al XX-lea*. București: Corint, 2001.
5. Fifield R. & Pearcyn E. *Geopolitics in Principle and Practice*. Boston: Ginn & Company, 1944.
6. Guetta B. *Geopolitica. Rațiune de stat*. Oradea: Arion, 2000.
7. Mahan A.T. *The Influence of Sea Power upon the French Revolution and Empire*. London: Sampson Low, Maiston & Company, Ltd, 1893.
8. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва: Логос, 2001.

Unit 4. SPACES AND BORDERS FROM THE PERSPECTIVE OF GEOPOLITICAL MAPS

Content units:

- *The geopolitical approach of space*
- *The geopolitical border issues*
- *The geopolitical maps as a form of representation of space*

Benchmarks:

- Characterize space from a geopolitical point of view: political space, economic space, spiritual space and strategic space;
- Distinguish between types of borders in geopolitical: ethnic, religious, economic borders and to be analyzed in comparison with the state border;
- Determine how spaces and borders influence the development of geopolitical maps;
- Estimate future scenarios for the development of geopolitical spaces.

Forms and strategies for organizing teaching activities:

Theoretical course
A dialog lecture
Debates

Key terms: Geopolitical, sovereign space, geopolitical space, geopolitical border, geopolitical map.

Summary content:

The territory of a state is determined by three geospatial parameters: size, borders and configuration (form), each of which influences the human activities that take place on this territory. The size of the territory as a factor of geoeconomic development: the geographical size (area) of a state/territory is a fairly relative notion that can influence several sides of state socio-economic life. The size of the territory has several geoeconomic and geopolitical meanings among which one could exemplify:

- The larger the state, the greater the variety and size of natural resources; habitat potential, advantageous geographical position in relation to neighbours or other states;
- Large territorial dimensions condition the development of a more diversified economic structure; The smaller the territory, the greater the external economic component in its economy; the degree of opening to the outside is higher; Small and very small states, as a rule, have many disadvantages, due to limited economic resources, the trend of

mass emigration of the population and, consequently, poor economic development. Some small states have adapted to the contemporary world through economic integration or the delegation of functions to large states, others have benefited from the advanced economic system they have applied, the advantageous geographical position, etc.;

- Large states face the problem of «space overshoot», which consumes a considerable part of national income by providing interterritorial and infrastructure links;
- Large states may have problems with the effective control of the central power over that territory. From a geostrategic point of view, the size of the states is favorable for large states, for deep defense purposes, etc.
- The size of a state is an important factor in defining the role it can play in international politics, but it does not guarantee its geopolitical and geoeconomic significance. Brazil, Argentina, Australia are countries that have not played a significant role in world politics, while small states like Japan, Germany have been actively involved in international politics, with the claim of global geopolitical and geoeconomic powers. The question naturally arises, what is the optimal size of a state, between the vast stretch of Russia (about 17 mln.km²) and the Vatican (0.44 km²)?! The fact is, that the territorial size of the world's states determines the variety and distribution of resources, habitat potential, geostrategic factors, geoeconomic potential, policy makers, etc..

Another geospatial parameter is the configuration (shape) of the state (territory). The configuration is the result of a long historical/political process in which numerous changes, territorial adjustments have taken place. The shape of a state is determined by the spatial outline. Configuration is the parameter that reflects the degree of administration of a state, usually by an administrative and economic center. It is considered perfect form when the distances from the center are equal in radial directions.

We distinguish several types of geospatial configurations, each with certain advantages and limits. The most advantageous forms are the states that concentrate the territory to the maximum, within a minimum of borders.

- Thus, the compact state approaches the geoeconomic and geopolitical ideal. The advantages offered by this form are: easy control of the territory, advantages of centrality, homogeneity, distribution of the population, etc. As an example of a compact configuration state can serve France, Poland, Hungary, Romania, Mongolia, Uruguay.
- Another common form is the elongated one, in which the length of the territory, as a rule, exceeds 6 times its width. The advantages presented by this form – the wide pedoclimatic and biogenic variety, the great

diversity of natural landscapes as an important tourist resource. As an example of elongated states can serve Sweden, Norway, Finland, Chile, Benin, Togo, etc. The disadvantages of this form are the difficulty of central control of the extremities, high administration costs, distribution of communications, dangers of separatism.

- Among other forms we meet: fragmented states (Japan, Philippines, Indonesia, USA, Denmark);
- Appendix States, the appendix (protuberance) often serving a handicap for economic development or defence (e.g. Tyrol Voralberg bag (Austria); Matad corridor (Congo), Soungkhla appendix (Thailand));
- Perforated states – a large State A, perforated by smaller states B,C (e.g. RSA is perforated by Lesotho, Swasiland, Italy of San Marino and Vatican, etc.) etc. For a more efficient administration of the territory, it was often resorted to transferring the capital from the periphery to the center of the state, as was done in the case of Brazil, Tanzania, Kazakhstan.

Boundaries (borders) – another parameter with a major geopolitical and geoeconomic influence. Borders delineate states/territories as geographical, political, historical, economic entities constituting the geopolitical expression of territoriality. Frontier – a natural or conventional line separating the territory of one State from the territory of other States. We distinguish political borders and geoeconomic borders. If political boundaries delineate subjects of international law, then geoeconomic ones represent the conventional boundaries that delineate the sphere of influence of national economies, transnational societies, integrationist economic groups.

- Geoeconomic boundaries usually do not coincide with the political boundaries of states. They are conventionally traced as an expression of dominance through economic force (capital investments, foreign and mixed capital enterprises, control over natural resources, control over markets). In the complexity of the borders we distinguish: borders of the chancellery – borders drawn by the great colonial powers, disregarding the geopolitical realities: the spread of ethnicities, religious cults, which serve the pretext of conflicts that last for decades. As an example of the border of the chancellery can be those drawn between African states, which have the outline of a straight line (parallel or meridian) drawn by the former metropolises;
- «Symbolic» borders – in post-war Europe by drawing the «iron curtain» between the communist east and the capitalist west. Also in the category of symbolic borders can be attributed to religious borders, borders between EU states, increasingly permissive and transparent;

gocioeconomic borders – arising during the period when disputes between the major powers move from political to economic spaces. Decisions have multiple socioeconomic meanings.

- Maritime boundaries, for example, offer the possibility of communication with other socioeconomic spaces, terrestrial ones the possibility of direct communication with neighbouring states. In the case of land barriers, communication becomes necessary due to the lack of transport systems and accessibility. China and India, the Scandinavian States communicate more to each other by sea, precisely for this reason. In the case of long boundaries, they offer the possibility to have more neighbors, but at the same time there is also a pressure on the socioeconomic space.

The Far East of the Russian Federation is currently under major socioeconomic pressure from China, Japan and South Korea. The stakes of borders are very diverse: from the creation of a biblical homeland (Israel), the capture of new territories (Russia's politics), the control of natural resources (US policy, Great Britain's policy in the Near East - the stake of hydrocarbons) to their definitive elimination within integrationist groups. Border conflicts are particularly felt between the large states competing Russia/China with the longest land border about 4000km, China/India, India/Pakistan, etc.

Self-assessment tasks:

1. Define the notion of geopolitical space.
2. Determine the typology of geopolitical space
3. Identify the specifics of borders in geopolitics (ethnic, religious, economic).
4. Distinguish the main characteristics of geopolitical frontier .
5. Appreciate the role of geopolitical maps as a form of representation of space.
6. Forecast future scenarios of the evolution of geopolitical space.

Bibliography:

1. Bădescu I. *Sociologia și geopolitica frontierei*. Vol. I, II. București: Floare Albastră, 1995.
2. Dobrescu P. *Geopolitica*. București: SNSPA, 2001.
3. Emanci E., Buzatu Gh., Cucu V. *Geopolitica*. Iași: Glasul Bucovinei, 1994.
4. Geoffrey Parker. *Western Geopolitical Thought in the Twentieth Century*, In: *German Geopolitik and its Antecedents*. Croom Helm, London & Sydney, 1985.

5. Gerard Piel. *Worldwide Development or Population Explosion: Our Choice*. Global Issues 98/99, Duskin/McGraw-Hill, Gutford, 1998.
6. John Rourke. *International Politics on the World Stage*. Duskin/McGraw-Hill, Gutford, 1999, p.533.
7. Hlihor C. *Istorie și Geopolitică*. București: Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1999.
8. Карпов В. *Геополитика*. Санкт-Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.

Unit 5. THE GEOPOLITICAL POSITION OF THE ACTORS. THE GEOPOLITICAL POTENTIAL OF THE ACTORS

Content units:

- *Conceptual-theoretical approaches to geopolitical actors*
- *The geopolitical position of geopolitical actors*
- *Geopolitical potential of geopolitical actors*

Benchmarks:

- Define the concept of a geopolitical actor;
- Determine the main differences between international law actors and geopolitical actors;
- Identify the specificities and role of geopolitical actors;
- Assess the potential of geopolitical actors;
- Forecast the evolution of geopolitical actors in the international arena.

Forms and strategies for organizing teaching activities:

Theoretical course

Interactive lecture with visual support

Debates

Key terms: Geopolitical, actor, geopolitical position, potential, interest.

Summary content:

The term space is used by all thinkers who have referred to the impact of the geographical environment on political life, from Turgot (founder of the term political geography) to Montesquieu and Herder. In Ratzel's view, space is not equivalent to the territory of a state. Space designates the natural boundaries between which the expansion of peoples occurs, the area they tend to occupy, considering that it naturally belongs to them. Space deeply shapes the existence of the population that inhabits it. Space conditions, according to Ratzel, not only the physical limits of a community's expansion, but also its mental attitude towards the surrounding world.

In this respect, the author speaks of the „political number of the population” (S.Nicu Sava, „Geopolitics. German Geopolitical School”, p.39), thus a large enough number to colonize a territory, to lay down a culture, to impose itself as an identity among other communities.

The author of „Anthropogeography” avoids giving precise figures in terms of the optimal number of population or the optimal area of a state. In terms of the size of the territory, he notes that a strong state should tend towards an area of 5 million square kilometers. A rising state will always tend to occupy advantageous natural positions, by which it means enclosed natural spaces - the vicinity of a

chain of mountains, sea, etc. - or mandatory crossing points (mountain passes, straits). Friedrich Ratzel also uses the term geospaces, meaning the expansion of the civilizing force of a civilization to the level of a continent (American geospace). Such an expansion can also be political, in this case resulting in empires, which have fleeting lives because they do not set up actual states. What sets geospace apart from the empire is, in the case of the former, the essential presence of its culture and its shaping force. The German author also formulates a series of laws of space and space. As Ratzel himself would point out, these laws melt into them the totality of the principles of state spatial growth.

These laws are: 1. The space of a State increases with the growth of its culture; 2. The spatial growth of States accompanies other manifestations of their development, such as the force of ideas, the intensity of trade, the work carried out in different spheres; 3. States shall expand by assimilating or absorbing less political units; 4. The frontier shall constitute the peripheral organ of the State and in this capacity serves as a witness to its growth, strength or weakness and to changes in its body; 5. In its growth the state tends to encompass the most valuable elements of the physical environment: coastlines, riverbeds and rivers, areas rich in different resources; 6. The first impetus for territorial growth is received by underdeveloped (undeveloped) states from the outside, from more advanced civilizations; 7. The general trend of assimilation or absorption of weaker nations is self-sustaining by the incorporation of new territories or, as the German author puts it, „the history of expansion movements shows that hunger comes by eating”. Since we are talking about space and the tendency of states to occupy a space as convenient, from a natural point of view, of advantageous resources and geographical positions, it is time to recall Ratzel’s idea of the „ocean cycle”. The value of some seas and oceans also changes depending on the size, the importance of the countries that surround them. The ocean cycle followed a significant line, moving from the Mediterranean to the Atlantic and from here to the Pacific. Ratzel believes the Pacific is the ocean of the future. Advocates for this assessment two types of arguments.

The Pacific is the site of sustained activity and potential conflict of interest between some of the five most powerful countries in the world: USA, Russia, China, Japan, England (note that, at that time, this last country was owning some areas in the Pacific). At stake in this conflict would be the strategic position, unique resources and huge dimensions of the Pacific. That is why, in the opinion of the German author, it is here in the Pacific that the relations between the five countries will be confronted and established. At the same time, the main confrontation between the maritime states (England, Japan) and the continental states (Russia, China) would also take place in the Pacific. Ratzel believed that in this confrontation, the continental powers would win, as they had much more resources, as well as sufficient space as a geopolitical basis. At the same time, he

foresees that the battle for the Pacific could have a catastrophic end that would also mark the end of the cyclical evolution of mankind.

Another key notion of Ratzel's work is positional. The meaning of this term is quite complex. Important to note is that the position is not a strictly geographical notion. It undoubtedly also has this dimension: strictly topographical location, natural or non-natural neighbourhoods, the position held in one hemisphere or another of the earth, the forms of relief it encapsulates, etc. It is interesting how the German author correlates the notion of position with that of space. „The position coordinates, oversizes or undersizes the space” gives it openness, gives it the opportunity to enhance itself. So it is the position that ultimately decides the value of space. Are good and advantageous those positions which, holding important areas of land, also have sufficient opening to the sea. If we only track the physical data, the result could only be a detailed, less useful picture of information. Concerned with the openness to state life, the interdependencies between the natural factor and the political and demographic factor, Ratzel correlates the natural position with the political and social one. In this respect, positions can be equated with the circumstances, the context, which the French designate by the term „la situation”.

The physical position is unchanging, whereas the position, in this last sense, so the political-geographical position is changing. Changeable in accordance with the change of situation in the area, the distance from the major cultural centers and civilization, etc.

The political conditions of the formation of buffer states provide ground for internal intrigue and external intrigue, coming from forces that want a redrawing of borders in the area. But, as Curzon points out, the artificiality of the buffer state is relative and may vary depending on the stability of the internal situation, the solidity of the institutions and the position of its government. I insisted on this notion, because in the literature we encounter the opinion that Curzon's ideas had been fulfilled by the Treaty of Versailles. Then, a second sage consisting of Finland, Poland, Romania, Yugoslavia, Bulgaria, Albania, Greece, which was necessary for Russia's separation from Europe, was added to the previously existing buffer states (Norway, Denmark, Sweden, Belgium, Luxembourg and Switzerland). It is true that these states were born at a historically good time, represented by the disaggregation of the Austro-Hungarian empire, but it is difficult to accept the idea of their „artificial” character. Their formation took place on the principle of nationality, in a territory inhabited by those peoples long before the emergence of the empire collapsed at the end of the First World War. We can talk about organicity rather than the artificiality of their formation. But this does not decrease from the terrible pressures to which those states are subject. When I said that they represent a different „border” I had in mind that they also came up with this political-strategic mission. That's why the pressures

are extremely high and one way from another. All the more important is their internal stability, their performance. In a certain sense, they are their main asset to ensure their survival and consolidation.

One of Ratzel's most interesting visions promotes on the border and its geopolitical significance. The border is no longer the strip of land that marks the separation between states, but a peripheral organ of the state, a witness to its growth and weakness, a sensor of great finesse of the pretences occurring within it. At the border, states meet with their strength, their ability and willingness to expand the space they hold at some point. In the new context, the frontier expresses spatial relations between states, an area of great pressure between them. That is why the border has a **political-strategic significance** when it separates two friendly and peace-loving states.

As a dividing line, the border is a real compromise that has sometimes been reached through force. It enshrines a state of affairs specific to a certain period of time that separates political and force situations. „*The treaties that guarantee borders, Ratzel says, is based on that immense illusion that it would be possible to put a standaround at the live growth of a nation.*” According to Ratzel's conception, the state is born around a **Mittelpunkt**, which concentrates the energy and strength of a people. From this vital center of the state start, in concentric circles, waves of energy and vitality that cover the entire national territory. The last circle is represented by the border of that state itself. „*The border, Ratzel points out, is a product of the movement,*” „*is „the periphery of the state, economic and people territory*”, the most sensitive organ where we can detect the state's health. At the border we can best measure the intensity of the economic, cultural, communicational pulsars emitted by **Mittelpunkt**. The border is not a fixed line, even if it is enshrined by the international understanding. It is expanding if the intensity of pulsars is high, as it may be in retreat if this intensity is decreasing. As is natural, a border divides two states, two zones of influence. Therefore, in the region near the border they meet and face pulsars coming from different directions. This is where the difference between their intensity is made. It is not important for a pulsar to have a certain intensity, but for him not to encounter a pulsar with a higher intensity and coming from the opposite direction. Therefore, we can say that, being a peripheral organ, the border is, by implication, **a ratio of forces**.

Ratzel senses the vital role it has in defeating borders another factor, namely **communication**, which defeats spaces. The German author conceives communication in a very broad sense, taking the form of the exchange of goods, the exchange of cultural products and the exchange of opinions themselves. „*The condition of the grandeur of a people and then of any great power is the maximum development of communication.*” The geopolitical status represents the place of the actor in the global hierarchy or within a geopolitical field and results

from geopolitical potential. Geopolitical potential is the state's ability to expand, penetrate or influence areas or regions that are outside its area of sovereignty. Expansion capacity in a certain form (economic, political, military, cultural), as well as range, depend on power. K.Waltz assigns ranks to the power of states by size of population and territory, endowment of resources, economic capacity, military power, political stability and leadership competence. Thus, geopolitical status gives the state the geopolitical category of power, determining its place and role within the hierarchical system of global or regional geopolitics. From the perspective of geopolitical status there are several derivatives of power: superpower, great power, minor power and state to which the power rating cannot be assigned.

Self-assessment tasks:

1. Define the notion of a geopolitical actor.
2. Compare between international law actors and geopolitical actors.
3. Identify the specifics and role of the position of geopolitical actors.
4. Appreciate the potential of geopolitical actors.
5. Forecast the evolution of geopolitical actors in the international arena.

Bibliography:

1. Gallois P. *Gèopolitique: les voies de puissance*. Paris, 1990.
2. Daudel C, Geografie, Geopolitică și Geostrategie – Termeni în schimbare. În: *Geopolitica*. Vol.I. Iași: Glasul Bucovinei, 1994, p.290.
3. Peter J. Taylor, *Political Geography. World-economy, națion-state and locality*. London: Longman Group UK Limited, 1989.
4. Peter O'Sullivan. *Geopolitics*. New York, 1986.
5. Saul B. Cohen. *Geography and Politics in a World*. New York, 1973.
6. Богатуров Т. Геополитика в новом миропорядке. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.
7. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва: Логос, 2001.
8. Дугин А. *Основы геополитики*. Москва: Логос, 1997.
9. Карпов В. *Геополитика*. Санкт - Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.

Unit 6. THE GEOPOLITICAL RELATIONS OF POWERS AND THE BUFFER STATES

Content units:

- *Conceptual and theoretical approaches to the phenomenon of „power“*
- *The typology of powers from a geopolitical perspective*
- *The buffer States*

Benchmarks:

- Define the notion of power;
- Identify the typology and specificities of geopolitical powers;
- Establish the specificity of the buffer States;
- Assess the role of the buffer States;
- Estimate the behavior of geopolitical powers on the international arena.

Forms and strategies of organization of the teaching activities:

Theoretical course
Interactive lecture with visual support
Debates

Key terms: *Geopolitical, geopolitical power, buffer state.*

Summary content:

The Greeks founded and imposed the term „political“ but the Romans created the fundamental concept of „power“. Political power is the central, fundamental element of politics. But what is power? Power is, for example, the ability of a natural person to approach an asset, an object which is not in his possession/property. From this intuitive aspect we can appreciate that power consists of a relationship of interdependence, materialized by the ability of a social actor to influence the conduct of another social actor. As such, political power is also a relationship of influence, of interdependence, embodied in the relationships of domination – obedience or in the relationship of command – obedience. In the context of the manifestation of the ecstatic political power, distinctions are made between governance and governance as well as between political society and civil society.

Throughout the evolution of political life, political power has manifested itself as the most important subsystem of social power, although scientific debates on the role and importance of political power persist continuously. Epistemological concept of power derives from the Latin potestas, which translates as power, ability, representing the ability to do something, the ability to exercise authority over others. The first attempts to define power were made in the treaties of

great philosophers, such as Plato, Aristotle, Ibn-Khaldun, Machiavelli, Locke, Montesquieu, Hume, Hobbes. For them power has a functional characteristic, related to the need for order and understanding between people, to the establishment of the internal balance of states. According to Plato's conception, the function of power consists in integrating as „organic” as possible each social state, maintaining the balance between them. Hobbes determine „power” as a means of obtaining goods, that's why he placed on the first place people's tendency to gain as much influence as possible, asserting that power is accumulated control, which allows the individual to set prices and regulate supply and demand so that it can contribute to its own advantage . Scientific approaches to power define this concept from two perspectives. Subjectively power is the ability of a subject of power and the real opportunity to exercise, and, if necessary, to impose will on other people. Objectively, power is a system of subordinate relationships of some persons to the will, the decision of other persons by the authority of the law or force.

Relational concepts characterize power as a relationship between two partners, the subject object of power in which one of them has a decisive influence on the second. There are three main versions of the theories of relational interpretation of power: the theory of „resistance”, „resource exchange” and „division of zones of influence”. In the theory of „resistance” (D.Cartwright, J.French, B.Raven, etc.) such authoritarian relationships are explored, in which the subject of power suppresses the resistance of his object. Consequently, classifications of different degrees and forms of resistance are developed. The theory of „resource exchange” (P.Blau, D.Hickson, C.Hainings) provides for situations that arise when there is an unequal distribution of resources between participants in the social relationship and, as a result, there is an acute need for resources for those who are deprived of them. In this case, people who have resources can turn their surplus into power, giving some of the resources to those who deprived of them in exchange for the desired behaviour. The theory of „division of zones of influence” (D.Rong others) suggests that when assessing the nature of power relations, not all actions should be taken into account separately, but rather as a whole. Highlight the timing of changing the roles of participants in interactions. If in one situation the power is possessed by one individual in relation to another, then with the transformation of the sphere of influence the positions of the participants can change.

Gianfranco Poggi distinguishes, in contemporary international relations, three forms of manifestation of power: political, economic and ideological or normative. Of course, there are other visions and ways of perceiving power both at the level of academic cetacean and political action in the system of international relations. The analysis of power will also have to take into account how actors perceive and understand this reality in the international environment. In geopolitical rivalries, actors are in constant competition to impose their interests. For this it will use all

means, from means of persuasion, to threats and coercion. An actor's ability to impose himself or herself in contention with other actors is given by his power/powersources potential, his place in the structure of international relations and the prestige he enjoys. This should not be neglected because it adds to power. The place and role of an actor in the geopolitical field are given by his potential power, his will to act/powercapacity and the legitimacy he builds. Of particular importance in deciphering an actor's potential is the definition and identification of sources, but also the knowledge of the kind of power/powermeans policy that he promotes in international relations. Softpower policy adherents will allocate resources other than those who support hardpower policy. Alvin Toffler correctly observed that today, regardless of „how many knocks, saw cuts and blacksmiths do” the actors, satisfying an actor's interest „will depend less on their words than on the quantity and quality of power each brings to the negotiating table.” Traditionally, the power/powersources potential was valued by the sum of human, economic resources, the extent of territory, the size and quality of military forces. From antiquity to the threshold of industrial revolution, in the economy of the first Tofflerian wave, the power potential was given by the size and quality of the population of a state. This fact governed and was in consideration when assessing the outcome of the confrontations between actors Relations between the subject and the object of political power are achieved at several levels: the megalevel, the macropolitical level, the mesopolitical level and the microlevel of political power. The megalevel of political, „supranational” or global power includes international organisations with global power (UN, NATO, Council of Europe, etc.). This level is expressed by the fact that the authority of an international entity is limited by the sovereignty of the States forming part of the Union and the nature of that union.

For example, the Republic of Moldova as a member of the UN has assumed a number of additional obligations in economic, social and legislative power, but has retained its sovereignty strategically. In the case of the entry of certain states into military blocs, their sovereignty is much more limited. The macropolitical level of political power includes the central organs of the state, i.e. the institutions of state power with its branches: legislative, executive and judicial. The macropolitical level of political power provides for the imposition of change, the control of agendas and the setting of preferences. $POWER = (POPULATION + ECONOMY + TERRITORY + ARMY) \times (STRATEGY + WILL)$. The middle political level is a level of communication between the macropolitical and micropolitical levels and includes the bureaucratic apparatus of power. Political decisions are being made at this level. The micro-level of political power represents local public authorities, civil society institutions. Public opinion is formed at this level.

The exploitation of airspace has somewhat equated the Dry with the Sea, because for planes and missiles the distinction between these spaces is not so

significant. (A particularly important step was the creation of aircraft carriers, which resulted in the permanent breaking of the air bases of dry, making them independent of the quality of the land surface). However, the development of aviation has changed the proportions of planetary dimensions, making the Earth much smaller and the distances much shorter. At the same time, the construction of missiles and the development of strategic aviation have made the traditional geopolitical factors-maritime and land borders, intracontinental bases, etc. much more relative. The transfer of weapons into earth orbit and the strategic conquest of outer space were the last stage of the planet's „contraction” and the definitive relativization of spatial differences. In addition to Dry and Sea, the current geopolitics is forced to take into account two more stichs - air and ether (cosmic space). At the military level, these stacks correspond to the nuclear weapon (air) and the program of „stellar wars” (cosmos). By analogy with telurocracy (the power of the Dry) and the talasocracy (the power of the Sea), these two last changes in geopolitical systems can be called aerocracy (air power) and etherocracy (the power of the Ether). Carl Schmitt made a draft of these two new spheres. At the same time, Schmitt's most important and principled observation is that both „aerocraton” and „etheocracy” represent the further development of the „nomos” of the Sea, the advanced phases of the „talasocracy”, because the entire technical process of valuing the new spheres is carried out in the direction of the „rarefaction” of the environment, accompanied by appropriate cultural and civilizing processes - the progressive deviation from the „nomos” of the Dry not only in the strategic sense, but also in an ethical, spiritual, social-political sense. Lohausen proposes the following formula of power: „Power = Force x Position” He states: „Because Power is the Force multiplied by Position, only a favorable geographical position offers the possibility of the full development of internal forces”.

In this way, power (political, intellectual etc.) correlates directly with space. Lohausen separates the fate of Europe from that of the West, considering that Europe is a continental structure that has temporarily fallen under the control of talasocracy. But for political liberation, Europe needs a minimum of space (position). From the perspective of geopolitical status there are several derivatives of power: superpower, great power, minor power and state to which the power rating cannot be assigned.

A form of intermediate position can also be counted what in the literature is called **buffer states**. Their name, because, in fact, they have existed for a long time, is associated with the name of Lord Curzon of Kedleston, author of the famous „Curzon Line” that separated Poland from the Soviet Union after The First World War (note that since 1795 most of Poland has been incorporated into Russia).

The political conditions of the formation of buffer states provide ground for internal intrigue and external intrigue, coming from forces that want a redrawing

of borders in the area. But, as Curzon also undergoes, the artificiality of the buffer state is relative and may vary depending on the stability of the internal situation, the solidity of the institutions and the position of its government.

Self-assessment tasks:

1. Define the concept of power.
2. Identify the typology and specifics of geopolitical powers.
3. Determine the specifics of buffer states.
4. Appreciate the role of buffer states.
5. Evaluate the behaviour of geopolitical powers in the international arena.

Bibliography:

1. Barry R. Posen. *Command of Commons. The Military Foundation of US Hegemony*. The Mitt Press, 2001, în [http:// mittpress.mitt.edu/journals](http://mittpress.mitt.edu/journals).
2. Cebotari S. *Relațiile internaționale în curriculumul universitar: bazele teoretico-metodologice = International relations in university curricula: theoretical and methodological fundamentals*. Univ. de Stat din Moldova; Coord.: Valentina Teosa [et al.]. Chișinău: CEP USM, 2016, p.55-70.
3. Cebotari S. *The Russian Federation's Geostrategical Interests in the Context of Formation of New Geopolitical Architecture*. The Military Academy of Armed Forces „Alexandru cel Bun”, The Center of Geostrategic, Defense and Security Studies. Chisinau, 2018, p.200.
4. Guetta B. *Geopolitica. Rațiune de stat*. Oradea: Aion, 2000.
5. Paul Kennedy P. *The Rise and Fall of the Great Powers: Economic Change and Military Conflict from 1500 to 2000*, 1987
6. William T. Johnsen. *Redefining Land Power for the 21st Century Carlisle Barracks*. Pa.: US Army War College, Strategic Studies Institute, 7 May 1998
7. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва, Логос: 2001.
8. Карпов В. *Геополитика*. Санкт-Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.

Unit 7. THE GEOPOLITICAL INTERESTS

Content units:

- *Conceptual and theoretical approaches to the phenomenon of „national interest”*
- *Conceptual identification of the phenomenon, geostrategic interest»*
- *Strategies to maintain influence and achieve national interests*

Benchmarks:

- Define the concept of national interest;
- Identify the main approaches to geostrategic interest;
- Explain the correlation between „national interest-geopolitical interest-geostrategic interest”;
- Set out the main strategies of geopolitical actors to achieve geopolitical interests;
- Assess the impact geopolitical strategies in achieving geopolitical interests;
- Appreciate the level of geopolitical interests of the actors.

Forms and strategies for organizing teaching activities:

Theoretical course
Interactive lecture with visual support
Debates

Key terms: National interest, geopolitical interest, geostrategic interest, strategy, power, influence.

Summary content:

During the last three decades of the 20th century, the high degree of complexity of social interests and relations has given rise to active theoretical debates on the essence of these forms. Although it is becoming increasingly apparent in international relations, much is being said of this reality: In theoretical construction the term „, geostrategic interest”. The first attempts are now being made to be expressed and given a definition. The analysis literature includes the concept of „national interest” introduced in 1935, through the inclusion in the Encyclopedia of political sciences, edited at Oxford. The multitude of definitions, more or less developed, more precise or confusing, has led to several positions on defining the national interest dimension in the context of foreign policy.

The first position, that of the objective stream or of „political realism”, is H.Morgenthau, A.Wolfers, W.Hippman, H.Thompson, R.Tucher and the current scientists W.Lippman, K.Thompson, H.Kissinger, W.Rostov, D.Bolles. According to this doctrine, national interest is defined either as an ideal and normative complex of purposes, or as a central phenomenon of international relations,

perceived in terms of force or as a fundamental factor in identifying necessary paths through the labyrinths of international policy.

Thus, in H.Morgenthau's, the national interest is a „hard stone”, present in all circumstances, and a cover made up of variable elements that change in the light of the actual historical circumstances. The „hard bursts” of the national interest are the preservation of a nation's political and cultural identity and are connected to ensuring national independence, preserving territorial integrity and preserving internal order and balance.

Reinterpretation of national interest at each stage of a state's development is inevitable due to the mobility of international relations and a change in the balance of forces. It is only the position of political realism that is the most effective way of understanding a state's interest. The building stone that helps political realism find its way in the international policy landscape stresses H.Morgenthau, is the concept of the interest defined in terms of force. Power or force comprises all the phenomena which form the basis of human control and are capable of maintaining it. Power, force is what distinguishes politics as the independent sphere of action and knowledge, different from other spheres such as: The economy, the esthetic. The force factor, dimensioned by Morgenthau in military, industrial, demographic, political terms, determines the interests of States on the international arena and is imposed as final referee in the fight between the powers. In the light of this factor, Morgenthau believes that the concept of „national interest” is accompanied by numerous specifications: Vital, principal and secondary, stable and changing, common and specific, identical and conflicting. At the same time, the author considers it necessary to respect the concept of interest to the resources available to society for the purposes that can be achieved. Hence, it ranks the interests and aims of American foreign policy in: A) the interest to be achieved at all costs; b) the interest that is achieved under favorable conditions; c) interests and aims that are desirable but achievable.

Referring to the national interest, Russian researcher A.Pozdneakov ranks it according to the degree of functionality in two levels: The level of main interests and the level of specific interests. For the first level, A.Pozdneakov includes the interests for the state's foreign policy that are related to ensuring its security and integrity in the social-economic, political, national-historical and cultural. It also includes the interests of defending economic and political independence, the place and the role of the state in the system of international relations. These interests are secured by all means: military, economic, diplomatic and ideological. Such interests determine the function of the State's foreign policy. As long as the state remains a social-economic and political community, as long as its interests remain unchanged. Depending on the changes in the international system, the actual content of external activity, directed toward securing interests, is also changed.

The second level - the level of specific interests - includes individual interests, which have particular significance in the sphere of external relations. Here the author includes foreign policy interests linked to concrete processes and events of the national system and, in particular, to international relations, conflict situations, crises. This also includes foreign policy interests caused by States' external economic, commercial relations, cultural, scientific and other collaboration. The specific interests depend on and are limited by the main ones; they are partly autonomous and determine the content of the political activity of the State in specific directions and in practical actions. The boundary between the main and specific interests is conventional and mobile. In concrete situations, specific interests can become the main.

One such position, that of the „subjective” current (R.R.Snyder, E.Furnes, N.Forward), considers the national interest a phenomenon of international relations, whose main bearer is the small group of political leaders and officials in power, that is those who make political decisions. These scientists interpret the national interest in terms of criteria, namely: 1) maintaining „national integrity”; 2) ensuring „national security”; 3) preserving the „national role”; 4) of the precedent as a model for the future; 5) of maintaining „reputation”; 6) of the „international standard”. These criteria have had a particular influence on the political dimension in general and on the concept of national interest in particular.

For J.Rosenau, national interest cannot serve as an analytical tool. According to J.Rosenau, it is impossible to fully understand the nature of the nation. It therefore considers well-defined criteria for determining the national interest, and the causes are: The undefined nature of the nation and the difficulties in determining whose interests it includes; the impossibility of finding criteria for determining the existence of interests and pursuing their presence in independent political manifestations; lack of a procedure for accumulation of interests that are immediately identified.

According to Modelski, national interests present some requirements regarding the behavior of other States, and the leading role in expressing Community interests and turning them into policy purposes lies with the political leader. Modelski considers the concept of „national interest” to be scientifically unfounded. He stresses that the interests expressed by the political man are neither the interests of the nation, nor of the state, but of the community.

According to M.Wight, the vital interests of a state are what he thinks they are and not what another power says it must be. It links the vital interest to honor in the system of international relations. In turn, the idea of honor is closely linked to the idea of prestige, which is one of the important elements of international policy. Honor is aureola that surrounds interests, and prestige is aureola around power. Unlike Wight, S. Brucan says the national interest includes wishes that are

fundamental stimuli of a nation's work in international politics, and its content can be more easily learned by studying the social and national relations that have generated those desires.

The multitude of definitions, more or less complete, more or less precise or confusing, allows us to make the main differences between them:

1. In some definitions, national interests are considered to be the fundamental objective and the ultimate determining which guides a state's political decision-makers, exclusively in the implementation of foreign policy. Others also note the mutual or decisive influence between national interests and domestic politics.

2. Other definitions address national interests as distinct elements and others only as components and constituents of a broad-based concept of those elements that constitute the most vital needs.

These interpretations, taken as a whole, although different, complement each other, allow the broad interest to be considered as a fundamental sociological and political concept. The concept of interest, including national interest, is now taking on new significance, generated by the integrated and disintegration processes taking place on the European continent.

If we are to analyze the external dimension of a state's national interest (in this case, there is a need to specify - a power state/center of power) outside the sovereignty area, it can generate geopolitical interest, which is often used in literature. Geopolitical interest is used to analyze the position of geopolitical actors in the system of international relations. An important aspect in the research of geopolitical interests is the economic, political, military-strategic analysis of resources - factors that play an important role in maintaining or changing the balance of power, international, regional and national security. Geopolitical interests often represent a complex set of multi-level interests, which are formed as a result of certain direct processes, but also of secondary factors: Geographical, climatic, demographic, social-political, economic, social, economic, social, political, economic, social, economic, social and economic conditions. political-military, ethnic, moral, cultural, national, religious.

The geopolitical interest can be linked to concepts such as expansion and power. These co-ordinates are not separated in the context of geopolitical or contemporary research in the science of international relations. On the contrary, the interrelations between geopolitical interest and the phenomenon of expansion or power are obvious. This is mainly due to the fact that the term „expansion” in geo-politics means primarily territorial acaparism and the creation of a sphere of influence, domination, and activity in this sphere (expansionist policy). Expansion has the greatest impact on the state as a geopolitical actor. This phenomenon, carried out by the States-powers/power centers, operates on the following coordinates: The acquisition of territories, raw materials, natural resources, human resources, military-strategic and economic resources. At present, expansion

may take other dimensions - information, culture-civilization, religion, politics (international sanctions can also be included) and especially economic (financial, commercial, technological). While the expansion of the past is gradual, focused in a certain space, it is currently continuous, multi-vector, which, as a result of the confrontation of the interests of several powers, can cause conflicts.

Thus, the term **geopolitical interest** represents the interests that aim to dominate, influence (whether global or in some parts of the world), or interests that aim at the tendency to impose power on account of the inability/weakening of the opponent/opposing party. The geopolitical interests are used to determine the political position of the state - power, its place and its role in the system of international relations. Geopolitical interest represents the military, strategic, political, economic interests of one state-power/center of power in relation to another state/center of power. Geopolitical interests are those that aim to dominate either globally or regionally at the State of Power/Power Center to confirm its own domination on the international arena for States or powers that have lost force, influence. In the case of States that have lost influence, their interest is to preserve their sovereignty and economic space, and national security can be ensured by the joint efforts of the States in power on the international arena, which have the capacity to oppose any expansion.

In literature, the concept of „geopolitical interest” is often addressed in connection with the strategy of the State, since States of power/power centers are considered to be materializing their national interests by implementing certain strategies. Geopolitical actors (States, international organizations, transnational corporations, etc.), through certain strategies, achieve their interests in specific areas of the international arena.

In the convidian language, the **term „strategy”** is no longer a quality exclusively circumscribed to global interaction between States, and even more so to military interaction, but is used to express the idea of organization, plan or planning. It can be used in business or political, local, national or international. „The strategy” has its ethymon in the center of stratos, which involves the army and agein, a component that signifies to lead. According to Webster’s new Encyclopediic Dictionary, the strategy is the science and art of using political, economic, psychological and military forces. In the political Dictionary, institutions of democracy and civic culture, S.Tamas, looking at this term, considers that the term derived from military practice, but also used in other fields, such as political, economic, management, to name the mode of action, in order to achieve success in a competition where two or more wills are faced, each pursuing the same purpose, while they cannot win all the parties involved.

The strategy is also the plan, whose purpose is defined by the policy field, which highlights the forces that hold power. Thus, the political strategy is the

action plan drawn up for success in competition with the opposition forces on the way to achieving the maximum possible support in electoral campaigns or other political campaigns. At the strategic level, it refers to the following aspects: Mode of action, objectives and objectives to be achieved, execution time, means and resources that will use the main strands of action in economic, technological, social and legislative terms. Thus, according to the new universal dictionary of the Romanian language, the „strategy” is: 1) the most important part of the military art that deals with the preparation, planning and conduct of war; 2) military discipline that studies major war operations, preparation of the plans of the great battles.

The strategy, according to the opinion of the Z.Brzezinski, it is the management of geostrategic interests. Also, for Brzezinski, geostrategy is not equivalent to geopolitical. The geostrategy and geopolitical concepts can be considered as a whole and as a party. The author claims that the geostrategy is part of geopolitical issues.

Secondly, it would be good if it were not limited to geostrategy analysis only from the positions of the conditions and possibilities of using military force in a certain space, because in the post-war period a process of diversification of methods and forms of control over space is observed. Thus, military force can be considered as an important factor, but not the only component of geostrategy.

Thirdly, geostrategy presupposes the long-term nature of planning and action, subject to the quality of space, which is also the basis for the development of geostrategic conception. The geostrategy also involves the state’s activity on the international arena in relation to certain units and spaces. Depending on the quality and specificities of space, geostrategy can be classified/divided into land, sea, air and cosmic. The impact of geostrategy can be on the States at global level, macro-regional. The strategy is based on issues such as: choice of territory as a space for expansion or expansion, imposition in some form of control over space (construction of military bases, appendices, imposing influence, economic domination, cultural domination), determination of threats from real and potential opponents or allies by creating alliances, unions, coalitions.

The strategy is used in various ways, but some are highlighted by H.Mintzberg, who listed five uses of the word „strategy”: 1. *A plan* – in the conscious sense of action, a means of getting here, that is, the distance between a and B, where A is the starting point and B is the destination point; 2. *A tactic* – a specific maneuver aimed at outgrading opworkers or competitors; 3. *A patter* – represented by a sequence of shares; 4. *One position* – locator tool in a given environment; 5. „*A look* – in the sense of integrated perception of the world, vision and directives. These patterns of decisions and actions define the emerging strategy or, according to Mintzberg, „achieved”.

Thus, in the literature there are the following ways of implementing the

strategies. According to the opinion of C.Sorokin, there are three types of geostrategy in the literature:

(1) expansionist - which involves entering the near or distant neighborhood, often force or threat of force is used;

(2) disposal - which allows the physical restriction of the territory of the state;

3) placement or positioning - oriented toward maintaining the status quo or basic position. By analyzing the phenomenon of power, K.A.Holsti lists the following tactics by which a state can impose its influence - use of force, use of non-violent sanctions, threat of sanctions (cane), promise of reward, offer rewards, the persuasions of making another actor's behavior conform to his own wishes without making threats or promises.

According to the Realists, the strategy is often associated with the neo-conservative, supportive view of the cause of exclusive national sovereignty and focused on developing military capacity as the main device for organizing the balance of power against opponents. On the other hand, according to the Liberal current, the strategy represents the institutional development of international cooperation mechanisms.

Turning to the issue of geostrategic interest as an integral part of the geopolitical interest, it should be noted that no interest can be realized outside and without the involvement of States, which have a certain potential or power or have interests in a given area other than sovereignty, it is accomplished by means of a strategy. From the above, the author submits the following definition to the concept of geostrategic interest. *The geostrategic interest is the interest of the geopolitical actor - big power (be it the state, the international organization ...) realized through a set of strategies in a given space.*

Today we live in the age of global information, which has numerous implications for the ways of exercising power. Nye says that this century is taking place two major power changes: The transition of power between States and the diffusion of power from all States to non-state actors. According to the author, this is the context in which we need to place the conceptual discussion of power in the 21st century. And to convert power resources into successful strategies, we'll need the ability to „understand the evolving environment and take advantage of trends". In this respect, Nye develops the concept of smart power, which it defines as the ability to combine the resources of soft and hard power into effective strategies. The old hegemony or the prominence in the international system no longer makes sense in the context of the 21st century.

The states/power centers use a set of strategies to impose influence in certain areas of the world contributes to the selections of geopolitical space, and the result of this spatial divisions is the creation of the new geopolitical architecture of the international relations system.

Self-assessment tasks:

1. Define the concept of national interest
2. Generalize the main approaches with reference to geostrategic interest
3. Explain the ‘national interest-geopolitical interest-geostrategic interest’ correlation
4. Set out the main strategies of geopolitical actors to achieve geopolitical interests
5. Appreciate the impact of geopolitical strategies on the achievement of geopolitical interests
6. Assess the level of geopolitical interests of the actors.

Bibliography:

1. Burian A. *Geopolitica lumii contemporane*. Chișinău: Tipografia Centrală. 2003, 455 p.
2. Cebotari S. *Relațiile internaționale în curriculumul universitar: bazele teoretico-metodologice = International relations in university curricula: theoretical and methodological fundamentals / Univ. de Stat din Moldova; Coord.: Valentina Teosa [et al.]. Chișinău: CEP USM, 2016.*
3. Cebotari S. *Interesele geostrategice ale Federației Ruse în spațiul est-european*. Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, Centrul de Studii Strategice de Securitate și Apărare. Chișinău, 2016. 264 p.
4. Cebotari S. *The Russian Federation’s Geostrategical Interests in the Context of Formation of New Geopolitical Architecture*. The Military Academy of Armed Forces „Alexandru cel Bun”, The Center of Geostrategic, Defense and Security Studies. Chisinau, 2018, p.200.
5. Dobrescu P. *Geopolitica*. București: SNSPA, 2001.
6. Сорокин Р. Геополитика современного мира. В: *Политические исследования*, 1995, №1.
7. Тихонравов Ю.В. *Геополитика*. Москва: Инфра, 2000.

CONTENT OF THE SEMINARS

Unit 1. THE GEOPOLITICAL DIMENSION OF THE USA

Content units:

- *The geographical dimension of the USA*
- *The geopolitical interests of the US in the European integration area*
- *The geopolitical interests of the USA in the post-Soviet area*
- *The geopolitical interests of the US in the Asian space*

Benchmarks:

- Distinguish the geographical dimension of the USA;
- Determine the geopolitical interests of the US in the European integration area;
- Identify geopolitical interests USA in the post-Soviet space;
- Assess for the presence of US geopolitical interests in the Asian space;
- Predict the future US interest scenario worldwide.

Forms and strategies for organizing teaching activities:

Practical activity
Euristic conversation
Debates

Key terms: Geopolitical, USA, geopolitical interest, space, post-Soviet space, Asian space, European space.

Strategies and forms of organizing teaching: Expositive strategies (problem-topic exposure). Euristic strategies (causal explanation, consecutive explanation, teleological explanation). Priority strategies based on the research action (targeted discovery learning, deductive discovery). Forms of organization of teaching activity – mostly front-end, based on discussions.

Strategies and individual work tasks for the seminar: Application development – performance of the mapping analysis of US interests on the international arena (European space, post-sovietic space, near East, South Asia, Asia-Pacific area, on the african and south american continent).

Self-assessment tasks:

1. Distinguish the geographical size of the USA.
2. Determine the geopolitical interests of the USA in the European integration area.

3. Identify USA geopolitical interests in the post-Soviet area.
4. Argue the presence of USA geopolitical interests in the Asian space.
5. Estimate the future USA interest scenario worldwide.

Bibliography:

1. Cohen S., Raphael S. , Roades A.L. *Geopolitical Trends and the Future of Warfare*. The Changing Global Environment and Its Implications for the U.S. Air Force. https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR2800/RR2849z2/RAND_RR2849z2.pdf
2. Daudel C. Geografie, Geopolitică și Geostrategie – Termeni în schimbare. În: *Geopolitica*. Vol.I. Iași: Glasul Bucovinei, 1994, p.290.
3. Joffe J. *Viitorul marilor puteri*. București: Editura Științifică, 2000.
4. Gallois P. *Gèopolitique: les voies de puissance*. Paris, 1990.
5. Saul B. Cohen. *Geography and Politics in a World*. New York,1973.
6. Huntington S. *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*. București: Antet, 1998.
7. Kissinger H. *Does America need a foreign policy–towards a diplomacy for the 21st century*. New York: Simon & Schuster, 2001.
8. Богатуров Т. Геополитика в новом миропорядке. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.
9. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва: Логос, 2001.

Unit 2. GEOPOLITICS RUSSIAN FEDERATION

Content units:

- *The geographical dimension of the Russian Federation*
- *The geopolitical interests of the Russian Federation in the European Area*
- *The geopolitical interests of the Russian Federation in the Middle East*
- *The geopolitical and geopolitical interests of the Russian Federation in the South East Asea area*
- *The interests of the Russian Federation on the African and South American continents*

Benchmarks:

- Comprehend the geographical dimension of the Russian Federation;
- Analyze the geopolitical interests of the Russian Federation in the spațiul european;
- Assess the geopolitical interests of the Russian Federation in the Middle East;
- Forecast the development of the Russian Federation's geopolitical and geostrategic interests in the Asia de Sud Est area;
- Appreciate the interests of the Russian Federation on the African and South American continents

Forms and strategies for organizing teaching activities:

Practical activity

Round table

Key terms: *Geopolitical, geographical dimension, geopolitical interest, space, geostrategic interest, European area, geostrategy, Russian Federation.*

Strategies and forms of organizing teaching: Expositive strategies (problem-topic exposure). Euristic strategies (causal explanation, consecutive explanation, teleological explanation). Priority strategies based on the research action (targeted discovery learning, deductive discovery). Forms of organization of teaching activity – mostly front-end, based on discussions.

Strategies and individual work tasks for the seminar: Examining the geopolitical role of the Russian Federation and its role on the international arena. Examining the interests of the Russian Federation in the near neighborhood area, in the near East, in the Asia-Pacific area (each student can choose a state from the near neighborhood and identify interests and strategies to maintain influence). Identification of the interests of the Russian Federation in the Near East, the South Asian and the Asia-Pacific area.

Self-assessment tasks:

1. Define the specific geographical size of the Russian Federation.
2. Determine the geopolitical interests of the Russian Federation in the European Area.
3. Estimate the geopolitical interests of the Russian Federation in the Middle East.
4. Find out the pursuit of the geopolitical and geo-strategic interests of the Russian Federation in the South East Asia area.
5. Appreciate the geopolitical interests of the Russian Federation on the African and South American continents

Bibliography:

1. Burian A. *Geopolitica lumii contemporane*. Chișinău, 2003.
2. Cebotari S. *Relațiile internaționale în curriculumul universitar: bazele teoretico-metodologice = International relations in university curricula: theoretical and methodological fundamentals / Univ. de Stat din Moldova; Coord.: Valentina Teosa. Chișinău: CEP USM, 2016.*
3. Cebotari S. *Interesele geostrategice ale Federației Ruse în spațiul est-european*. Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, Centrul de Studii Strategice de Securitate și Apărare. Chișinău, 2016. 264 p.
4. Cebotari S. *The Russian Federation's Geostrategical Interests in the Context of Formation of New Geopolitical Architecture*. The Military Academy of Armed Forces „Alexandru cel Bun”, The Center of Geostrategic, Defense and Security Studies. Chisinău, 2018, p.200.
5. Gustafson T. *Wheel of Fortune: The Battle for Oil and Power in Russia*. Cambridge, MA: Harvard University Press. 2012.
6. Hill C. The Geopolitical Implications of Enlargement. In: J.Zielonka (ed.). *Europe Unbound*. London: Routledge, 2002, p.98.
7. Zagorski A. Policies Towards Russia, Ukraine, Moldova and Belarus. In: *Occasional Paper Series*, 2004, p.93.
8. Богатуров Т. Геополитика в новом миропорядке. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.

UNnit 3. GEOPOLITICS OF CHINA

Content units:

- *The geographical size of China*
- *China's geopolitical interests in the European integration area*
- *China's geopolitical interests in the post-Soviet area*
- *The geopolitical interests of China in Asia/*

Benchmarks:

- Comprehend the geographical dimension of China;
- Determine China's geopolitical interests in the European integration area;
- Characterize China's geopolitical interests in the post-Soviet area;
- Asses the presence of geopolitical interests of China in the Asian space;
- Estimate the future geopolitical scenarios of China.

Forms and strategies for organizing teaching activities:

Practical activity
Euristic conversation
Debates

Key terms: geopoliticsl, geopolitical interests, geo-economic interests, power, Asian space.

Strategies and individual work tasks for the seminar: Expositives strategies (problem topic exposure). Euristic strategies (causal explanation, consecutive explanation, teleological explanation). Priority strategies based on the research action (targeted discovery learning, deductive discovery). Forms of organization of teaching activity – mostly front-end, based on discussions and future power presentations.

Strategies and individual work tasks for the seminar: Examining the geopolitical and the role of China in the international arena. Examining the interests of the dinner in Central Asia, the near East, the Asia-Pacific region, the African continent (each student can choose its region and examine China's interests and strategies to maintain influence). Identification of China's interests Central Asia and Asia-Pacific area.

Self-assessment tasks:

1. Comprehend the geographical size of China.
2. Determine China's geopolitical interests in the European integration area.
3. Characterize China's geopolitical interests in the post-Soviet area.

4. Argue the presence of geopolitical interests of China and India in the Asian space.
5. Estimate the future geopolitical scenarios of China .

Bibliography:

1. *Geopolitics and Maritime Security in the Indian Ocean What Role for the European Union?* <https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/Geopolitics%20and%20Maritime%20Security%20in%20the%20Indian%20Ocean.pdf>
2. Joffe J. *Viitorul marilor puteri*. București: Editura Științifică, 2000.
3. Flint C. and Zhang X. The Belt and Road and the Innovation of Geopolitical Theory. In: *Foreign Affairs Review*, 2016, no.33(3), pp.1-24.
4. Huntington S. *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*. București: Antet, 1998.
5. Богатуров Т. Геополитика в новом миропорядке. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.
6. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва, Логос, 2001.
7. Дугин А. *Основы геополитики*. Москва: Логос, 1997.
8. Карпов В. *Геополитика*. Санкт-Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.
9. Николаев А. Только сильное социальное государство способно ответить на вызовы следующего века. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.

Unit 4. THE GEOPOLITICAL DIMENSION OF THE EUROPEAN UNION

Content units:

- *The geographical dimension of the European area*
- *The EU's interests in the post-Soviet area*
- *The EU's interests in the Asian space*
- *The impact of European integration on the Republic of Moldova.*

Benchmarks:

- Explore the geographical dimension of the EU;
- Determine the main features of the EU area;
- Identify the EU's interests in the post-Soviet area;
- Establish the EU's interests in the Asian space;
- Assess the impact of European integration on the RM;
- Forecast future scenarios for the manifestation of EU interests worldwide.

Forms and strategies for organizing teaching activities:

Practical activity
Euristic conversation
Debates

***Key terms:** European Union, geopolitical, European area, post-Soviet space, European integration, neighborhood policy.*

Strategies and forms of organizing teaching: Expositive strategies (problem-topic exposure). Euristic strategies (causal explanation, consecutive explanation, teleological explanation). Priority strategies based on the research action (targeted discovery learning, deductive discovery). Forms of organization of teaching activity – mostly front-end, based on discussions.

Strategies and individual work tasks for the seminar: Development of group research on the geopolitical situation of the European Union. Examine the geopolitical and EU's role in the international arena. Examining the EU's interests on the Eastern (inclusive in the Republic of Moldova) and Western (Western). Identifying the EU's interests in the Asia-Pacific area and the African continent.

Self-assessment tasks:

1. Explain the geographical dimension of the EU.
2. Determine the main characteristics of the EU area.
3. Identify the EU's interests in the post-Soviet area.
4. Set up the EU's interests in the Asian space.

5. Explain the impact of European integration on the RM.
6. Predict future scenarios of manifestation of EU interests worldwide.

Bibliography:

1. Baumarchais D. *Puteri și influențe*. București: Corint, 2001.
2. Brzezinski Z. *Marea tablă de șah*. București: Univers Enciclopedic, 1999.
3. Brzezinski Z. *Europa Centrală și de Est în cicloul tranziției*. București: Diogene, 1995.
4. Boniface P. *Relațiile Est – Vest. 1945 – 1999*. Iași: Institutul European, 1998.
5. Fukuyama F. *Sfârșitul istoriei și ultimul om*. New York: The Free Press, 1992.
6. Huntington S. *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*. București: Antet, 1998.
7. *The geopolitical implications of the COVID-19 pandemic*. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/603511/EXPO_STU\(2020\)603511_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/603511/EXPO_STU(2020)603511_EN.pdf)
8. Stephen J. Cimbala, *Deterrence and nuclear proliferation in the twenty-first century*, USA 2001.
9. Карпов В. *Геополитика*. Санкт-Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.

Unit 5. THE GEOPOLITICAL DIMENSION OF THE NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION (NATO)

Content units:

- *The geographical dimension of the North Atlantic Treaty Organization area*
- *The NATO's interests in the post-Soviet area*
- *The NATO's interests in the Asian space*
- *The impact of NATO's Enlargement in the East of the Republic of Moldova.*

Benchmarks:

- Explore the geographical dimension of the NATO;
- Determine the main features of the NATO area;
- Identify the NATO's interests in the post-Soviet area;
- Establish the NATO's interests in the Asian space;
- Assess the impact of NATO's Enlargement in the East of the RM;
- Forecast future scenarios for the manifestation of NATO interests worldwide.

Forms and strategies for organizing teaching activities:

Practical activity
Euristic conversation
Debates

Key terms: *NATO, geopolitical, NATO's area, post-Soviet space, neighborhood policy.*

Strategies and forms of organizing teaching: Expositive strategies (problem-topic exposure). Euristic strategies (causal explanation, consecutive explanation, teleological explanation). Priority strategies based on the research action (targeted discovery learning, deductive discovery). Forms of organization of teaching activity – mostly front-end, based on discussions.

Strategies and individual work tasks for the seminar: Development of group research on the geopolitical situation of the NATO. Examine the geopolitical and *NATO's* role in the international arena. Examining the *NATO's* interests on the Eastern (inclusive in the Republic of Moldova) and Western (Western). Identifying the *NATO's* interests in the Asia-Pacific area and the African continent.

Self-assessment tasks:

1. Identify the geographical dimension of the NATO.
2. Determine the main characteristics of the *NATO's* area.
3. Distinguish the *NATO's* interests in the post-Soviet area.

4. Set up the *NATO's* interests in the Asian space.
5. Explain the impact of *NATO's* Enlargement in the East of the RM.
6. Predict future scenarios of manifestation of *NATO's* interests worldwide.

Bibliography:

1. Cebotari S., Coropcean I., Saca V. *Politica externă a Republicii Moldova în contextul proceselor integraționiste*. Chișinău: Institutul Militar al Forțelor Armate, 2008. 180 p.
2. Doraș V., Manolache S., Teosa V. Relațiile de colaborare ale Armatei Naționale a Republicii Moldova cu armatele altor state. În: *Politica externă a Republicii Moldova: aspecte ale securității și colaborării regionale*. Materiale ale Simpozionului științific internațional (Chișinău, 16 -17 decembrie 1997). Chișinău: Perspectiva, 1999, p.65-81.
3. Marțian N. *Organizații Internaționale (Guvernamentale)*. Iași: Chemarea, 1994. 155 p.
4. *NATO: ghid informativ*. Ediție îngrijită de echipa Centrului de Informare și Documentare privind NATO din Republica Moldova. Chișinău, 27 p.
5. Pasăre C.I. *NATO – factor de stabilitate și securitate la nivel regional și global*. <https://intelligence.sri.ro/nato-factor-de-stabilitate-si-securitate-la-nivel-regional-si-global/>
6. *Republica Moldova și Integrarea Europeană. Cooperarea la Pactul de Stabilitate*. Chișinău: Institutul de Politici Publice, 2003, p.85-88.
7. *Rolul NATO în actualul context internațional*. <https://www.mae.ro/node/1570>
8. Summit-ul NATO de la Bruxelles (11-12 iulie 2018). *Declarația finală a Summit-ului de la Bruxelles*. <https://www.mae.ro/node/46405>

Unit 6. THE GEOPOLITICAL DIMENSION OF THE BALKAN PENINSULA

Content units:

- *The geographical dimension of the Balkan Peninsula*
- *The representatives of local actors in the Balkan Peninsula*
- *The officials of international actors in the Balkan Peninsula*

Benchmarks:

- Comprehend the geographical dimension of the Balkan Peninsula;
- Distinguish the main challenges in Balkan peninsula;
- Determine the main interests of local actors in the Balkan Peninsula;
- Identify the main interests of international actors in the Balkan Peninsula;
- Assess the future scenarios of the Balkan space.

Forms and strategies for organizing teaching activities:

Practical activity
Round table

Key terms: *geopolitics, geopolitical interests, power, influence, interest, International actor, Balkan peninsula.*

Strategies and forms of organizing teaching: Expositive strategies (problem-topic exposure). Heuristic strategies (causal explanation, consecutive explanation, teleological explanation). Priority strategies based on the research action (targeted discovery learning, deductive discovery). Forms of organization of teaching activity – mostly front-end, based on discussions.

Strategies and individual work tasks for the seminar: Examining the geopolitics of the Balkan peninsula and the interests of the major powers in the region. (Each student can choose a Balkan peninsula state and identify its geopolitical specificity. Examining geopolitical interests and strategies of the US, the Russian Federation, China to maintain influence on the Balkan peninsula.

Self-assessment tasks:

1. Determine the specificity of the geographical size of the Balkan Peninsula.
2. Distinguish the main challenges in Balkan Peninsula.
3. Identify the main interests of international actors in the Balkan Peninsula.
4. Assess the future scenarios of the Balkan area.

Bibliography:

1. Brzezinski Z. *Europa Centrală și de Est în ciclul tranziției*. București: Diogene, 1995.
2. Buchet C. *Religie și putere în Relațiile Internaționale*. București : Editura Didactică și Pedagogică, 1998.
3. Dobrescu P. *Geopolitica*. București: SNSPA, 2001.
4. Hlihor C. *Istorie și Geopolitică*. București: Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1999.
5. Lăzărescu D. Previziuni geopolitice. În: *Clipa 2000*, 1999, nr.2.
6. Prevelakis J. *Balcanii: cultură și geopolitică*. București: Corint, 2001.
7. *The influence of external actors in the Western Balkans. A map of geopolitical players*. https://www.kas.de/c/document_library/get_file?uuid=194afc48-b3be-e3bc-d1da-02771a223f73&groupId=252038
8. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва: Логос, 2001.
9. Карпов В. *Геополитика*. Санкт-Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.

Unit 7. THE GEOPOLITICAL APPROACH TO THE BLACK SEA BASIN

Content units:

- *The geographical dimension of the Black Sea Basin*
- *The interests of local actors in the Black Sea Basin*
- *The interests of international actors in the Black Sea Basin*

Benchmarks:

- Identify the geographical dimension of the Black Sea basin;
- Explain the main challenges of the Black Sea basin;
- Determine the main interests of local actors in the Black Sea basin;
- Establish the main interests of international actors in The Black Sea Basin;
- Predict future scenarios for the interest of international/regional/local actors in the Black Sea area

Forms and strategies for organizing teaching activities:

Practical activity
Euristic conversation
Debates

***Key terms:** geopolitical, geopolitical dimension, geopolitical actors, geopolitical interests, Black Sea Basin.*

Strategies and forms of organizing teaching: Expositive strategies (problem-topic exposure). Euristic strategies (causal explanation, consecutive explanation, teleological explanation). Priority strategies based on the research action (targeted discovery learning, deductive discovery). Forms of organizing the teaching activity – mostly front-end, based on discussions focused on communications and future power-point presentations.

Strategies and individual work tasks for the seminar: An examination of the geopolitical interests of the Black Sea and of the interests of local actors (Russian Federation, Ukraine, Turkey, Georgia, Romania, The Republic of Moldova) as well as the great powers (USA, China, EU) in the region. (Each student can choose a state and identify his interests in the Black Sea Basin. Examining geopolitical interests of the USA, Russian Federation, EU China in the Black Sea Basin.

Self-assessment tasks:

1. Identify the geographical dimension of the Black Sea Basin.

2. Explain the main challenges of the Black Sea Basin.
3. Determine the main interests of local actors in the Black Sea Basin.
4. Set out the main interests of international actors in the Black Sea Basin.
5. Predict the future scenarios for manifesting the interests of international/regional/local actors in the Black Sea area.

Bibliography:

1. Burian A. *Geopolitica lumii contemporane*. Chişinău, 2003.
2. Brzezinski Z. *Europa Centrală și de Est în ciclul tranziției*. București: Diogene, 1995.
3. Lăzărescu D. Previziuni geopolitice. În: *Clipa 2000*, 1999, nr.2.
4. Serebrian O. *Politică și Geopolitică*. Chişinău: Cartier, 2004.
5. Sullivan P. *Geopolitics*. New York, 1986.
6. Taylor P.J, *Political Geography. World-economy, națion-state and locality*, London: Longman Group UK Limited, 1989.
7. *The Shifting Geopolitics of the Black Sea Region Actors, Drivers and Challenges*. <https://www.files.ethz.ch/isn/127770/NUPI%20Report-%20Flikke%20et%20al.pdf>
8. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва: Логос, 2001.
9. Тихонравов Ю.В. *Геополитика*. Москва: Инфра, 2000.

Unit 8. THE GEOPOLITICAL DIMENSION OF THE CASPIAN SEA

Content units:

- *The geographical dimension of the Caspian Sea*
- *The interests of local actors in the Caspian Sea*
- *The interests of international actors in the Caspian Sea*

Benchmarks:

- Comprehend the geographical dimension of the Caspian Sea;
- Determine the main interests of local actors in the Caspian Sea;
- Establish the main interests of international actors in the Caspian Sea;
- Assess the interests international/regional/local actors;
- Forecast future developments in Caspian space in the Caspian Sea.

Forms and strategies for organizing teaching activities:

Practical activity
Euristic conversation
Debates

Key issues: geopolitical, geopolitical dimension, interest, geopolitical interest, power, space.

Strategies and forms of organizing teaching: Expositive strategies (problem-topic exposure). Euristic strategies (causal explanation, consecutive explanation, teleological explanation). Priority strategies based on the research action (targeted discovery learning, deductive discovery). Forms of organization of teaching activity – mostly front-end, based on discussions and future power presentations.

Strategies and individual work tasks for the seminar: Examining the geopolitical nature of the Caspian Sea and the interests of local actors (Russian Federation, Iran, Azerbaijan, Kazastan, Uzbekistan) as well as the major powers (USA, China, EU) in the region (each student can choose a state and identify its interests in the Caspian Basin. Examining geopolitical interests of the USA, the Russian Federation, the EU China in the Caspian Basin.

Self-assessment tasks:

1. Comprehend the specificity of the geographical size of the Caspian Sea.
2. Determine the main interests of local actors in the Caspian Sea.

3. Set out the main interests of international actors in the Caspian Sea.
4. Evaluate the interests of international/regional/local actors.
5. Outline the future scenes of Caspian space evolution in the Caspian Sea.

Bibliography:

1. Bahgat G. *American oil diplomacy in the Persian Gulf and the Caspian Sea*. University Press of Florida, 2003.
2. Dehqan F. *The Caspian Sea and national security*, Bashir Elm Va Adab Cultural and Art Institute. Tehran, Iran, 2005.
3. *Geopolitics of Energy in the Caspian Sea Region Azerbaijan's Challenges*. <https://sites.tufts.edu/fletcherrussia/files/2018/09/2009-Ilgar-Mammadov-Geopolitics-of-Energy-in-the-Caspian-Sea-Region.-Azerbaijans-Challenges.pdf>
4. Guetta B. *Geopolitica. Rațiune de stat*. Oradea: Aion, 2000.
5. Ramonet I. *Geopolitica haosului*. București: Doina, 1998.
6. Toffler A. *Puterea în mișcare*. București: Antet, 1995.
7. Богатуров Т. Геополитика в новом миропорядке. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.
8. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва: Логос, 2001.
9. Карпов В. *Геополитика*. Санкт-Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.
10. Сорокин Р. Геополитика современного мира. В: *Политические исследования*, 1995, №1.

Unit 9. NEW GEOPOLITICAL ACTORS IN THE ASIAN AREA

Content units:

- *Asian Tigers - new actors in the Asia-Pacific area*
- *The geopolitical interests of the Asian Tigers*

Benchmarks:

- Determine the geographical dimension of the Asia-Pacific area;
- Identify the main features of the geopolitical actors in the Asia-Pacific region;
- Distinguish the specificity of the geopolitical interests of the Asiatic Tigers;
- Assess the interests of USA, Russian Federation and EU in Asia-Pacific area;
- Forecast future geopolitical scenarios in Asia-Pacific.

Forms strategies for organizing teaching activities:

Practical activity
Euristic conversation
Debates

Key terms: Asian Tigers, new geopolitical actors, Asia-Pacific, interests.

Strategies and forms of organizing teaching: Expositive strategies (problem-topic exposure). Euristic strategies (causal explanation, consecutive explanation, teleological explanation). Priority strategies based on the research action (targeted discovery learning, deductive discovery). Forms of organization of teaching activity – mostly front-end, based on discussions.

Individual strategies and tasks for the seminar: Group research on the geopolitical aspects of new geopolitical actors in the Asia-Pacific area (Asian Tigers). Examine the geopolitical and role of the Asian Tigers in the region and on the international arena. Examination of the interests of the US, the EU, China, the Federation in the Asia-Pacific area.

Self-assessment tasks:

1. Determine the geographical dimension of the Asia-Pacific area.
2. Identify the main characteristics of the geopolitical actors in the Asia-Pacific region.
3. Establish the specificity of the geopolitical interests of the Asiatic Tigers.
4. Assess the interests of USA, Russian Federation and EU in Asia-Pacific area.
5. Develop future geopolitical scenarios in Asia-Pacific.

Bibliography:

1. Dobrescu P. *Geopolitica*. București: SNSPA, 2001
2. Emandi E., Buzatu Gh., Cucu V. *Geopolitica*. Iași: Glasul Bucovinei, 1994.
3. Huntington S. *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*. București: Antet, 1998.
4. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва: Логос, 2001.
5. Дугин А. *Основы геополитики*. Москва: Логос, 1997.
6. Карпов В. *Геополитика*. Санкт-Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.
7. Клепацкий М. Глобализация и национальные интересы. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.
8. Николаев А. Только сильное социальное государство способно ответить на вызовы следующего века. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.

Unit 10. GEOPOLITICS OF UKRAINE

Content units:

- *The geographical dimension of Ukraine*
- *Ukraine's geopolitical resources in the Pontic Basin*
- *The interests and strategies of the great powers in Ukraine*

Benchmarks:

- Identify the geographical dimension of Ukraine;
- Distinguish the main challenges of Ukraine;
- Determine Ukraine's geopolitical interests in the Pontic Basin;
- Assess Ukraine's geopolitical interests vis-à-vis the territory of Transnistria;
- Forecast future scenarios for the development of Ukraine's geopolitical interests.

Forms and strategies for organizing teaching activities:

Practical activity
Euristic conversation
Debates

Key terms: *geopolitical, national interest, Pontic Basin, Transnistrian area, Ukraine, Donbas, Lugansk, Crimea Peninsula.*

Strategies and forms of organizing teaching: Expositive strategies (problem-topic exposure). Euristic strategies (causal explanation, consecutive explanation, teleological explanation). Priority strategies based on the research action (targeted discovery learning, deductive discovery). Forms of organization of teaching activity – mostly front-end, based on discussions and future power presentations.

Strategies and individual work tasks for the seminar: Application development – performance of the analysis of the interests of the Russian Federation, the US and NATO, the EU, China, Turkey in Ukraine.

Self-assessment tasks:

1. Identify the geographical dimension of Ukraine.
2. Distinguish the main challenges of Ukraine.
3. Explain Ukraine's geopolitical interests in the Pontic Basin.
4. Determine the interests of the great powers in Ukraine.
5. Outline future scenarios for the development of Ukraine's geopolitical interests.

Bibliography:

1. Anderson Ewan W. *Global Geopolitical Flashpoints*. New York, 2000.
2. Balmaceda M. *Politics of Energy Dependency: Ukraine, Belarus, and Lithuania between Domestic Oligarchs and Russian Pressure*, Toronto: University of Toronto Press, 2013.
3. Brzezinski Z. *The Grand Chessboard*. Basic Books, New York, 1997.
4. Cebotari S. *Interesele geostrategice ale Federației Ruse în spațiul est-european*. Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, Centrul de Studii Strategice de Securitate și Apărare. Chișinău, 2016. 264 p.
5. Cebotari S. *The Russian Federation's Geostrategical Interests in the Context of Formation of New Geopolitical Architecture*. The Military Academy of Armed Forces „Alexandru cel Bun”, The Center of Geostrategic, Defense and Security Studies. Chisinău. 2018, p.200.
6. Smith A.D. *The Ethnic Origin of Nations*. Oxford: Basil Blackwell, 1993.
7. Богатуров Т. Геополитика в новом миропорядке. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.
8. Гаджиев В. *Введение в геополитику*. Москва: Логос, 2001.

Unit 11. GEOPOLITICS OF ROMANIA

Content units:

- *The geographical dimension of Romania*
- *Romania's geopolitical interests in the Pontic Basin*
- *Romania's geopolitical interests in the Black Sea*
- *The geopolitical and geo-strategic interests of Romania in the European area*

Benchmarks:

- Comprehend the geographical dimension of Romania;
- Determine Romania's geopolitical interests in the European integration area;
- Explain the presence of interests The geopolitical of Romania in the Black Sea Basin;
- Evaluate Romania's interests in the Black Sea Basin;
- Predict the future scenarios of Romania in the Black Sea Basin.

Key terms: Geopolitical, geopolitical interest, geostrategy, the Pontic Basin, Romania.

Strategies and forms of organizing teaching: Expositive strategies (problem-topic exposure). Euristic strategies (causal explanation, consecutive explanation, teleological explanation). Priority strategies based on action 71 Research (targeted discovery learning, deductive discovery). Forms of organization of teaching activity – mostly front-end, based on discussions.

Strategies and individual work tasks for the seminar: Application development – performance of a future power presentation on the geopolitical nature of Romania and the role of the Danube in the region.

Self-assessment tasks:

1. Determine the geographic dimension of Romania.
2. Analyze Romania's geopolitical interests in the European integration area.
3. Appreciate the presence of Romania's geopolitical interests in the Black Sea Basin.
4. Assess Romania's interests in the Black Sea Basin.
5. Predict the future scenarios of Romania in the Black Sea Basin.

Bibliography:

1. Baumarchais D. *Center for international research. Puteri și influențe.* București: Corint, 2001.

2. Brzezinski Z. *Marea tablă de șah*. București: Univers Enciclopedic, 1999.
3. Brzezinski Z. *Europa Centrală și de Est în ciclul tranziției*. București: Diogene, 1995.
4. Boniface P. *Relațiile Est – Vest. 1945 – 1999*. Iași: Institutul European, 1998.
5. Emandi E., Buzatu Gh., Cucu V. *Geopolitica*. Iași: Glasul Bucovinei, 1994.
6. Hlihor C. *Istorie și Geopolitică*. București: Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1999.
7. Serebrean O. *Politică și Geopolitică*. Chișinău: Cartier, 2004.
8. Săgeată R. *Geopolitica*. https://www.researchgate.net/profile/SageataRadu/publication/277714587_Geopolitica/links/557169ab08ae2f213c2242f5/Geopolitica.pdf

Unit 12. GEOPOLITICS OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Content units:

- *The geographical dimension of the Republic of Moldova*
- *The Republic of Moldova between European integration and CIS activity*
- *The geopolitical interests of the Republic of Moldova vis-a-vis the Transnistrian territory*

Benchmarks:

- Define the geographical dimension of the RM;
- Identify the main features of the position of the RM at the intersection of the major powers;
- Assess the geopolitical interests of the RM vis-à-vis the territory this is the case for the government of the;
- Predict future scenarios of the solution to the Transnistrian conflict;
- Propose the settling methods of the Transnistrian conflict.

Key terms: geopolitical, geographical dimension, national interest, European integration, post-Soviet space.

Strategies and forms of organizing teaching: Expositive strategies (problem-topic exposure). Heuristic strategies (causal explanation, consecutive explanation, teleological explanation). Priority strategies based on the research action (targeted discovery learning, deductive discovery). Forms of organization of teaching activity – mostly front-end, based on discussions.

Strategies and individual work tasks for the seminar: Implementation of the geopolitical analysis of the Republic of Moldova. Examining the interests and strategies of the Russian Federation, USA, EU in the Republic of Moldova.

Self-assessment tasks:

1. Determine the geographic dimension of the Republic of Moldova.
2. Identify the main features of the Republic of Moldova position at the intersection of the major powers.
3. Please argue the geopolitical interests of the Republic of Moldova in relation to the territory of Transnistria.
4. Estimate future scenarios for the settlement of the Transnistrian conflict.
5. Propose the settling methods of the Transnistrian conflict.

Bibliography:

1. Cebotari S. *Interesele geostrategice ale Federației Ruse în spațiul est-european*. Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, Centrul de Studii Strategice de Securitate și Apărare. Chișinău, 2016. 264 p.
2. Cebotari S. *The Russian Federation's Geostrategical Interests in the Context of Formation of New Geopolitical Architecture*. The Military Academy of Armed Forces „Alexandru cel Bun”, The Center of Geostrategic, Defense and Security Studies. Chisinău, 2018, p.200
3. Newsletter. *Sinteze și Dezbateri de Politică Externă*. Buletin lunar. Septembrie 2018, nr.7 (149). https://moldova.fes.de/fileadmin/user_upload/2018/newsletters/Newsletter_APE_FES_2018_10_ENG.pdf
4. Research Report Romania and the Republic of Moldova: *Between the European neighbourhood policy and the prospect of EU enlargement*. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/74630/1/578407388.pdf>
5. Serebrian O. *Politică și Geopolitică*. Chișinău: Cartier, 2004.
6. Vardanean E. *Moldova between Russia and the West. Internal Divisions behind the Commitment to European Integration*. https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/rnv_110_vardanean_moldova_russia_and_the_west_2018.pdf
7. Тихонравов Ю.В. *Геополитика*. Москва: Инфра, 2000.

Unit 13. CURRENT TRENDS IN GEOPOLITICS

Content units:

- *The geopolitical dimension of religions*
- *The geopolitical energy resources*

Benchmarks:

- Determine the geopolitical dimension of religions;
- Identify the main features of the geopolitical energy resources;
- Compare the present geopolitical trends and the classical geopolitical phenomenon;
- Appreciate the role of energy resources;
- Estimate future scenarios with regard to the fight to keep energy-rich areas within the sphere of influence.

Key terms: *Geopolitical, religions, energy resources, power centers, USA, Russian Federation, China, Persian Gulf Area, Central Asia.*

Strategies and forms of organizing teaching: Expositive strategies (problem-topic exposure). Heuristic strategies (causal explanation, consecutive explanation, teleological explanation). Priority strategies based on the research action (targeted discovery learning, deductive discovery). Forms of organization of teaching activity – mostly interview, based on discussions.

Strategies and individual work tasks for the seminar: Performing the analysis of the geopolitical religions. Identifying areas rich in energy resources and determining the interests and strategies of the Russian Federation, the US, China and the EU in energy-rich areas.

Self-assessment tasks:

1. Determine the geopolitical dimension of religions.
2. Identify the main features of the geopolitical energy resources.
3. Compare the present geopolitical trends and the classical geopolitical phenomenon.
4. Explain the role of energy resources.
5. Estimate future scenarios with regard to the fight to keep energy-rich areas within the sphere of influence.

Bibliography:

1. Buchet C. *Religie și putere în Relațiile Internaționale*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1998.

2. Dolghin N. *Geopolitica. Dependențele de resursele energetice*. București : Editura Universității Naționale de Apărare 2004. https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/dependentele_de_resursele_energetice.pdf
3. Dupu C. *Sumar al marilor religii ale lumii și creștinismul*. București: Gnosis, 1998.
4. Ramonet I. *Geopolitica haosului*. București: Doina, 1998.
5. Stan A., Rus R. *Istoria religiilor*. București: Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Române Ortodoxe, 1991.
6. Săgeată R. *Geopolitică*. Sibiu: Editura Universității „Lucian Blaga”, 2008.

LIST OF BIBLIOGRAPHY

1. **Bădescu I.** și colab. *Sociologia și geopolitica frontierei*. Vol. I, II. București: Floare Albastră, 1995.
2. **Brucan S.** *Dialectica politicii mondiale*. București: Nemira, 1997.
3. **Buchet C.** *Religie și putere în Relațiile Internaționale*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1998.
4. **Burian A.** *Geopolitica lumii contemporane*. Chișinău, 2003.
5. **Cebotari S.** *Geopolitica. Relațiile internaționale în curriculumul universitar: bazele teoretico-metodologice = International relations in university curricula: theoretical and methodological fundamentals / Univ. de Stat din Moldova Coord.: Valentina Teosa [et al.]. Chișinău: CEP USM, 2016, p.55-70.*
6. **Cebotari S.** *Interesele geostrategice ale Federației Ruse în spațiul est-european*. Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, Centrul de Studii Strategice de Securitate și Apărare. Chișinău, 2016. 264 p.
7. **Cebotari S.** *The Russian Federation's Geostrategical Interests in the Context of Formation of New Geopolitical Architecture*. The Military Academy of Armed Forces „Alexandru cel Bun”, The Center of Geostrategic, Defense and Security Studies. Chisinau, 2018, p.200.
8. **Dobrescu P.** *Geopolitica*. București: SNSPA, 2001.
9. **Dupu C.** *Sumar al marilor religii ale lumii și creștinismul*. București: Gnosis, 1998.
10. **Dicționar de politică**. București: Univers Enciclopedic, 2001.
11. **Emandi E., Buzatu Gh., Cucu V.** *Geopolitica*. Iași: Glasul Bucovinei, 1994.
12. **Frigioiu N.** *Globalizarea versus probleme globale ale omenirii*. București: SNSPA, 2001.
13. **Hlihor C.** *Istorie și Geopolitică*. București: Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1999.
14. **Lăzărescu D.** Previzuni geopolitice. În: *Clipa 2000*, 1999, nr.2.
15. **Malîța M.** *Zece mii de culturi, o singură civilizație*. București: Nemira, 1998.
16. **Tămaș S.** *Dicționar politic*. București: Casa de Editură și Presă „Șansa”, 1999.
17. **Stan A., Rus R.** *Istoria religiilor*. București: Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Române Ortodoxe, 1991.
18. **Serebrian O.** *Politică și Geopolitică*. Chișinău: Cartier, 2004.

Selective bibliography

1. **Barber B.** *JIHAD versus McWorld*. București: Incitatus, 2002.
2. **Barber B.** Cultura Mc World împotriva democrației. In: *Clipa 2000*, 1998, nr.1.
3. **Baumarchais D.** *Center for international research. Puteri și influențe*. București: Corint, 2001.
4. **Brzezinski Z.** *Marea tablă de șah*. București: Univers Enciclopedic, 1999.
5. **Brzezinski Z.** *Europa Centrală și de Est în cicloul tranziției*. București: Diogene, 1995.
6. **Boniface P.** *Relațiile Est – Vest. 1945 – 1999*. Iași: Institutul European, 1998.
7. **Bull H.** *Societatea anarhică*. Chișinău: Știința, 1998.
8. **Chesneaux J.** Ce fel de societate universală? În: *Clipa 2000*, 1998, nr.1.
9. **Claval P.** *Geopolitică și geostrategie*. București: Corint, 2001.
10. **Clausewitz C.** *Despre război*. Oradea: Antet, 2002.
11. **Dolghin N.** *Geopolitica. Dependențele de resursele energetice*. București : Editura Universității Naționale de Apărare 2004. https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/dependentele_de_resursele_energetice.pdf
12. **Drucker P.** *Societate postcapitalistă*. București: Image, 1999.
13. **Fukuyama F.** *Sfârșitul istoriei și ultimul om*. New York: The Free Press, 1992.
14. **Gaillard J. M.** *Istoria continentului european*. Chișinău: Cartier, 2001.
15. **Gauchet M.** *Dezvrăjirea lumii. O istorie politică a religiei*. București: Editura Științifică, 1995.
16. **Guetta B.** *Geopolitica. Rațiune de stat*. Oradea: Arion, 2000.
17. **Fontaine P.** *Construcția europeană de la 1945 până în zilele noastre*. Iași: Institutul European, 1998.
18. **Heyden G.** *Critica geopoliticii germane*. București: Editura Politică, 1960.
19. **Hoffman S.** *Ianus și Minevra*. Chișinău: Știința, 1999.
20. **Huntington S.** *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*. București: Antet, 1998.
21. **Hobsbawn E.** *Națiuni și naționalism, din 1780 până în prezent*. Chișinău: ARC, 1997.
22. **Joffe J.** *Viitorul marilor puteri*. București: Editura Științifică, 2000.
23. **Mayall J.** *Politica mondială*. București: Antet, 2000.
24. **Prevelakis J.** *Balcanii: cultură și geopolitică*. București: Corint, 2001.
25. **Ramonet I.** *Geopolitica haosului*. București: Doina, 1998.
26. **Săgeată R.** *Geopolitică*. Sibiu: Editura Universității „Lucian Blaga”, 2008.
27. **Toffler A.** *Puterea în mișcare*. București: Antet, 1995.

28. **Weibel E.** *Histoire et geopolitique des Balkans de 1800 a nos jours.* Paris: Ellipses, 2002.
29. **Wight M.** *Politica de putere.* Chişinău: ARC, 1998.

* * *

1. **Богатуров Т.** Геополитика в новом миропорядке. В: *Международная Жизнь*, 2000, №9.
2. Глобализация как стержневая проблема мирового развития. В: *Международная Жизнь*, 2000, №11.
3. **Гаджиев В.** *Введение в геополитику.* Москва: Логос, 2001.
4. **Дугин А.** *Основы геополитики.* Москва: Логос, 1997.
5. **Карпов В.** *Геополитика.* Санкт - Петербург: Издательство Михайлова В.А., 2000.
6. **Клепацкий М.** Глобализация и национальные интересы. В: *Международная Жизнь*, 2000, №1.
7. **Николаев А.** Только сильное социальное государство способно ответить на вызовы следующего века. В: *Международная Жизнь*, 2000, №12.
8. **Никонов М.** Прогнозы для следующего века. В: *Международная Жизнь*, 2000, №12.
9. **Плешаков К.** Компоненты геополитического мышления. В: *Международная Жизнь*, 1994, №10.
10. **Панарин А.** *Глобальное политическое прогнозирование.* Москва: Издательство Эдиториал УРСС, 1999.
11. **Сорокин Р.** Геополитика современного мира. В: *Политические исследования*, 1995, №1.
12. **Савельев М.** Актуальные вопросы глобализации. В: МЭИМО, 1999, №4-5.
13. **Стукало А.** Глобализация мировой экономики. В: *Международная Жизнь*, 2000, №5.
14. **Тихонравов Ю.В.** *Геополитика.* Москва: Инфра, 2000.

REQUIREMENTS FOR INDIVIDUAL STUDENT ACTIVITIES

Nr	Name of the Discipline + nr hours IW	Tasks	Implementation strategies and Presentation methods	Final product	Evaluation criterias
	39 H	<p>Research project</p> <p>The impact of the Afghan crisis on international security</p> <p>The work is carried out in 5 teams.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analyze the factors that caused the crisis in Afghanistan 2. Identifying the interests of local actors in Afghanistan 3. Determining the interests of international actors in Afghanistan 4. Assessment of the impact of the withdrawal of Western military forces from Afghanistan 5. Drawing up conclusions. Making recommendations 	<p>Implementation strategy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Formation of the working group 2. Identify the purpose and objectives 3. The selection of bibliography 4. Drawing up each chapter 5. Use of methods and analysis tactics 6. Description of the selection process 7. Drawing up conclusions 8. Making recommendations 9. Presentation of the product within the time limits laid down <p>Final product Title</p> <ul style="list-style-type: none"> • - Introduction to the proposed parts (Actuality and importance of the problem addressed; Goal and objectives; Keywords) - up to 2 pages • Contents: structured in 2-4 paragraphs • - Conclusions (critical analysis of results presented) up to 2 pages and recommendations up to 3 points • - Bibliography <p>Presentation methods:</p> <p>20-25 pages</p> <ul style="list-style-type: none"> • Text - Times New Roman, stitch 12, 1.5 between rows, space - 3 cm on the left, 1.5 cm on the right, 2.5 cm up and down • - Electronic and paper formats. • PPT and verbal presentation 	Re-search project	<ul style="list-style-type: none"> - Depth of the study - Diversity of sources - Critical analysis of the results presented - The volume - Identification of the possibilities for applying the results - The originality of research: - the team working; - effective communication; - the division of tasks; - execution capacity, - report LI. Creativity and innovation, analytical spirit, are appreciated - Presentation of results

SUGGESTIVE TOPICS FOR BACHELOR THESIS

1. The geopolitical interests of the great powers in the Black Sea Basin: Repercussions on the Republic of Moldova
2. The geopolitical trends in the East Medetarana: Repercussions for the European area
3. The Russian-American confrontation in the context of new geopolitical changes
4. The strategies of the Russian Federation to maintain influence in the Eastern European area
5. The consequences of the Russian-Ukrainian crisis on regional security
6. The impact of the Syrian crisis on the security of the European Union
7. The Middle East in the context of the Russian-American confrontation: Implications for European security
8. The impact of the withdrawal of Western military forces from Afghanistan on international security
9. The geopolitical interests in the Islamic Republic of Afghanistan
10. The Sino-American confrontation in the context of the COVID-19 pandemic

Svetlana CEBOTARI, Victoria BEVZIUC

Ghid metodic

la disciplina

GEOPOLITICA

(în limbile română și engleză)

Redactor – *Ariadna Strungaru*
Asistență computerizată – *Maria Bondari*

Bun de tipar 28.01.2022. Formatul 70x100 ¹/₁₂.
Coli de tipar 13,5. Coli editoriale 8,5.
Comanda 93 . Tirajul 50 ex.

Centrul Editorial-Poligrafic al USM
str. Al. Mateevici, 60, Chișinău, MD 2009